

“Als ik het voor het zeggen had”

De betekenis van sociale relaties en netwerkvorming
in relatie tot preventie van jeugdcriminaliteit in Almere

dr. mr. S.D. (Sheila) Adjiembaks

Augustus 2026

Colofon

Auteur

dr. mr. S.D. (Sheila) Adjiembaks

Onderzoeksbureau

ESSA Research www.essaresearch.nl

Opdrachtgever

Gemeente Almere – Preventie met Gezag

Jaar van uitgave

2026

Dit onderzoek is mede mogelijk gemaakt door financiering van de gemeente Almere vanuit Preventie met Gezag vanuit het Ministerie J&V. Dit verkennend onderzoek is deels in samenwerking met Lamyn Belgaroui (DBJ Coaching) uitgevoerd.

Copyright

© 2026 ESSA Research. Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar worden gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van ESSA Research.

In deze uitgave zijn de gebruikte afbeeldingen en taalkundige/grammaticale redactie met behulp van *Artificial Intelligence* (AI) tot stand gekomen.

***‘Als ik het voor het zeggen had,
dan was er een plek waar ik kon vallen, maar ook weer kan staan.***

***Als ik het voor het zeggen had,
dan was er iemand naast me, onvoorwaardelijk, waar ik ook ga.’***

(Songtekst, december 2025, Almeerse jongeren)

Samenvatting

Dit rapport biedt handvatten voor gemeentelijk beleid gericht op het voorkomen van doorgroei in problematische jeugdnetwerken.¹ Het is gebaseerd op een kwalitatieve verkenning dat draait om de ervaringen en perspectieven van Almeerse jongeren en ouders/opvoeders.

Langs twee onderzoeksvragen zijn in 2025 en 2026 vijf story- telling workshops georganiseerd waaraan vier tot zes jongeren (14 - 16 jaar) deelnamen die (onder meer) in een gemeentelijke groepsaankpak betrokken waren. Ook is een focusgroep sessie met 11 jongeren (12 - 19 jaar) georganiseerd en zijn tien individuele interviews met jongeren (14 - 19 jaar) afgenomen. Hiernaast zijn vijf gesprekken gevoerd met ouders/opvoeders van jongeren die te maken hebben gehad met een groepsaankpak.

In de narratieve, verhalende grondtoon van dit onderzoek staat niet zozeer de representativiteit van individuele ervaringen centraal, maar de *betekenis* die jongeren en ouders aan gebeurtenissen geven en de wijze waarop zij deze interpreteren en ervaren. Het verkennen van hun narratieven en de daarmee samenhangende zogeheten 'subjectieve waarheden' is waardevol voor beleidsontwikkeling: het maakt het mogelijk dominante aannames te bevragen en alternatieve verhalen zichtbaar te maken tegen de achtergrond van bredere maatschappelijke en institutionele machtsverhoudingen.

¹ Jeugdnetwerken zijn op zichzelf niet problematisch. Integendeel: het aangaan van sociale relaties en het behoren tot vriendengroepen vormt een normaal onderdeel van de ontwikkeling van jongeren. In dit rapport wordt de term '*problematische jeugdnetwerken*' vooral gebruikt voor

Onderzoeksvraag 1: Hoe geven jongeren betekenis aan sociale relaties en jeugdnetwerken en welke factoren versterken of voorkomen verwevenheid in problematische jeugdnetwerkvorming?

Belangrijk, overkoepelend inzicht (hoofdstuk 3) is dat sociale relaties en 'problematische' jeugdnetwerkvorming verweven zijn met elkaar: jeugdnetwerken dienen niet te worden opgevat als lidmaatschap van een vaste groep, maar als sociale constellaties die *fluïde en dynamisch zijn* waarin zowel positieve als negatieve (conflicterende) verhoudingen voortdurend veranderen en onlosmakelijk met elkaar verweven zijn. Verwevenheid in jeugdnetwerken kan in dat kader weliswaar bijdragen tot problematisch gedrag maar moet vooral worden begrepen als een *relationeel proces dat tegelijkertijd in het teken staat van erkenning, bescherming en identiteitsvorming*. 'Problematische jeugdnetwerken' zijn daarmee geen losstaande criminogene structuren: het zijn sociale contexten waarin jongeren betekenis geven aan zichzelf en hun positie ten opzichte van anderen.

De gesprekken met jongeren laten zien dat helpende en belemmerende factoren ten aanzien van 'problematische jeugdnetwerkvorming' kan worden begrepen aan de hand van vijf onderling samenhangende dynamieken. Jeugdnetwerken zijn (1) 'Volatief', (2) 'Verankerd', (3) 'Validatie gedreven', kennen een (4) 'Verloop' en kenmerken zich door een (5) 'Van Vriend naar Vijand (en vice versa) dynamiek'.

netwerken van jongeren die onderdeel zijn van een gemeentelijke groepsaankpak vanwege zorgen over verwevenheid in delict gedrag en onderlinge conflicten. De term is daarmee een zeer beleidsmatige aanduiding en geen kwalificatie van 'jeugdnetwerken' in algemene zin.

Betekenisvolle dynamieken volgens jongeren

die helpende dan wel belemmerende factoren in zich dragen
ten aanzien van verwevenheid in problematische jeugdnetwerkvorming

1. VOLATIEL

Jongeren bewegen zich gelijktijdig in meerdere, voortdurend veranderende offline en online netwerken.

- De mate van blootstelling aan straat en sociale media bepaalt de kans op risicovolle interacties en conflicten.

2. VERANKERD

Sociale netwerken zijn verankerd in duurzame sociale contexten zoals familie, buurt en school.

- Gedeelde opgroeicontext, ervaringen, wederkerigheid en onderlinge verantwoordelijkheid vormen betekenisvolle eigenschappen die zowel steun als risico kunnen bieden.

3. VALIDATIEGEDREVEN

Erkenning, status en reputatie sturen in belangrijke mate het gedrag van jongeren.

- Alledaagse provocaties kunnen uitgroeien tot bredere groepsconflicten, terwijl jongeren zich tegelijkertijd bewust zijn dat het vermijden van escalaties hen juist uit de problemen kan houden.

4. VERLOOP

Netwerken worden niet ervaren als stabiele verbindingen, maar als tijdelijke sociale constellaties die meebewegen met leefstijl, levensfase en veranderende prioriteiten.

- Volgens jongeren kent iedere generatie als het ware een eigen periode waarin bepaalde groepen zichtbaar aanwezig zijn in de openbare ruimte, waarna deze groepen geleidelijk weer verdwijnen.

5. VAN VRIEND NAAR VIJAND (EN VICE VERSA)

Loyaliteiten zijn fluïde.

- Jeugdnetwerken beschikken over een mate van zelfreinigend vermogen waarin (veelal oudere) personen bemiddelen om conflicten te begrenzen en/of te herstellen.

Bron: Adjiembaks, 2026 (AI generated image)

Belemmerende factoren volgens jongeren

1. Allereerst noemen jongeren dat ze hun sociale relaties **volatiel** (paragraaf 3.2.1) zijn en dat dat zowel in off- als online netwerken het geval is. Zij geven aan dat **een hoge mate van blootstelling (exposure)** van invloed is en dat veel tijd doorbrengen op straat en op social media een belemmerende factor is ten aanzien van het voorkomen van verwevenheid in problematische jeugdgroepen en conflicten. Volgens hen vergroot aanwezigheid in beide contexten (off- en online) namelijk de kans op confrontaties, groepsdruk en voortdurende sociale interacties waarin status, reputatie en groepspositie voortdurend moeten worden bevestigd, uitgedaagd of verdedigd.

2. In het verlengde hiervan geven jongeren aan gedrag ten overstaan van leeftijdsgenoten veelal **validatiegedreven** (paragraaf 3.2.3) is en dat **alledaagse, ogenschijnlijk onschuldige, conflicten regelmatig worden aangegrepen als aanleiding om 'streetcredibility' te kunnen verwerven, behouden of te versterken**. Hierdoor kunnen relatief kleine incidenten uitgroeien tot bredere conflicten waarin steeds meer personen en sociale relaties betrokken raken, wat de verwevenheid binnen problematische jeugdnetwerken verder versterkt.

3. Als derde belemmerende factor wijzen jongeren erop dat hun **onderlinge sociale relaties kwetsbaar zijn en zij zich voortdurend moeten verhouden tot veranderende loyaliteiten, reputaties en groepsposities**. Er is sprake van kwetsbaarheid en veranderlijkheid van sociale relaties binnen hun leefwereld: er vinden snelle verschuivingen in onderlinge verhoudingen plaats waardoor conflicten ontstaan: **van vriend naar vijand** (paragraaf 3.2.5). Dit vergroot de sociale dynamiek en het risico op verwevenheid in problematische jeugdnetwerken volgens jongeren.

Helpende factoren volgens jongeren

1. Jongeren dragen, naast de genoemde belemmerende factoren, ook factoren aan die verwevenheid in problematische jeugdgroepen helpen voorkomen. Een belangrijke helpende factor betreft het zogenoemde **zelfreinigend vermogen van het eigen sociale netwerk**. Dat netwerk is veelal buurt of familie gebonden en kent een zekere stabiele **verankering** (paragraaf 3.2.2). Dit zelfreinigend vermogen is verweven met de eerder benoemde 'Van vriend naar vijand (en vice versa) dynamiek' (paragraaf 3.2.5): waar vriendschappen snel kunnen omslaan in vijandigheden is tegelijkertijd zichtbaar dat vijandigheden ook kunnen uitgroeien tot vriendschappen. Jongeren beschrijven dat initiële conflicten soms binnen de eigen sociale omgeving worden opgelost, door positieve invloed of bemiddeling van betekenisvolle (veelal oudere) personen – zoals vrienden, familieleden of gerespecteerde buurtbewoners. Door tijdig in te grijpen en conflicten te de-escaleren kunnen deze personen voorkomen dat spanningen uitgroeien tot langdurige vijandigheden of bredere netwerkconflicten. Deze bevinding suggereert dat sociale netwerken niet uitsluitend een risicofactor vormen voor problematische jeugdnetwerkvorming, maar ook beschikken over beschermende mechanismen die bijdragen aan informele sociale controle, conflictbemiddeling en het behoud van sociale cohesie.

2. Jongeren geven ten tweede aan dat **minder tijd online (social media) en op straat doorbrengen** hen kan helpen om juist minder betrokken te raken bij spanningen, groepsdruk en onderlinge confrontaties. Jongeren schetsen een mate van **verloop** (paragraaf 3.2.4) gerelateerd aan de leeftijdsfase waarbij jongere groepen opkomen en oudere weer verdwijnen uit het straatbeeld. Daarmee geven zij aan dat groepsvorming en zichtbaarheid op straat tijdelijk en generationeel is. Volgens jongeren leidt de afname van de blootstelling (exposure) aan risicovolle sociale contexten zoals de straat of online groepen automatisch tot minder confrontaties, groepsdruk en escalaties, waardoor de kans op verdere betrokkenheid bij problematische jeugdnetwerken afneemt.

3. Hiernaast noemen jongeren naast het beperken van blootstelling aan mogelijke conflicten ook een gedragsalternatief: het **bewust negeren van uitspraken of gedragingen die kunnen leiden tot escalaties** als zij wél online of op straat aanwezig zijn. Dit betekent bijvoorbeeld niet reageren op provocerende berichten op sociale media of het verlaten van een situatie waarin een conflict op straat dreigt te ontstaan. Volgens jongeren draagt deze conflict vermijdende en de-escalerende houding bij aan het voorkomen van verdere betrokkenheid bij problematische jeugdnetwerken.

'Sukkel van de straat'

Opvallend is dat de benoemde helpende factoren die betrekking hebben op hun eigen gedrag zoals (ad 2) minder tijd doorbrengen op straat/ online en het (ad 3) bewust negeren van beginnende escalaties op straat – door jongeren tegelijkertijd *als niet of nauwelijks haalbaar* worden geduid in hun verhalen. Volgens hen kunnen dergelijke conflict vermijdende keuzes namelijk leiden tot reputatieschade en het risico om door leeftijdsgenoten te worden bestempeld als een *'sukkel van de straat'*.

Dit laat zien dat jongeren zich - wellicht vaker dan gedacht - wel degelijk bewust zijn van de gedragskeuzes die escalatie en (verdere) verwevenheid kunnen voorkomen, maar dat zij tegelijkertijd **onder druk staan van (zowel off als online) 'performances', informele groepsnormen en verwachtingen ten overstaan van leeftijdsgenoten**. De verhalen van jongeren leren ons dat zij voortdurend navigeren daardoor voortdurend tussen enerzijds gedrag dat zij zelf als verstandig of wenselijk beschouwen en anderzijds de noodzaak om hun sociale positie, reputatie en identiteit ten overstaan van leeftijdsgenoten te bewaken. Daarmee lijkt conflictvorming, dan wel conflictvermijding niet louter een individuele keuze, maar eerder **een sociaal proces waarin overwegingen rondom status, erkenning en groepsacceptatie een belangrijke rol spelen**.

Dit betekent tegelijkertijd dat de term 'problematische jeugdnetwerken' te eenzijdig is omdat het slechts een deel van de geleefde werkelijkheid blootlegt.

Dergelijke netwerken zijn niet louter dragers van criminaliteit of overlast, maar moeten ook worden gezien als sociale constellaties waarin jongeren betekenis geven aan relaties, status en identiteit en waarin risico's en beschermende functies gelijktijdig aanwezig kunnen zijn. Conflicten en normoverschrijdend gedrag kunnen dus onderdeel zijn van dynamische relaties die jongeren tegelijkertijd gevoelens van verbondenheid, erkenning en identiteitsontwikkeling bieden.

De gesprekken met jongeren laten zien dat de aantrekkingskracht van jeugdnetswerken niet uitsluitend kan worden begrepen vanuit risico's of problematisch gedrag, maar in feite draait om drie onderliggende zoektochten:

- **'Zie mij'**: de zoektocht naar erkenning waarbij jongeren behoefte hebben om gezien te worden als persoon en niet uitsluitend als probleem of risico.
- **'Steun mij'**: de zoektocht naar veilige verbondenheid en onvoorwaardelijke steun waarbij jeugdnetswerken bescherming, acceptatie en sociale steun bieden, maar tegelijkertijd ook normen rondom status, loyaliteit en reputatie (re)produceren.
- **'Inspireer mij'**: de zoektocht naar positief toekomstperspectief waarin jongeren autonome ruimte ervaren om hun talenten te ontwikkelen, betekenisvolle relaties op te bouwen en een alternatief toekomstverhaal vorm te geven.

Gezamenlijk maken deze zoektochten duidelijk dat preventie van problematische jeugdnetswerkvorming niet alleen vraagt om het beperken van risicofactoren, maar vooral om het versterken van *relationele erkenning, duurzame verbondenheid en ontwikkelkansen die jongeren ondersteunen bij het construeren van een positief en maatschappelijk betekenisvol toekomstperspectief*. Het narratief perspectief uit dit onderzoek maakt duidelijk dat het voor jongeren draait om welke (potentiële) verhalen over

henzelf en hun toekomst beschikbaar zijn binnen de verschillende sociale contexten waarin zij opgroeien. Wanneer jongeren meer mogelijkheden krijgen om positieve verhalen over zichzelf te schrijven en deze verhalen ook door belangrijke anderen worden gewaardeerd, ontstaat ruimte voor alternatieve, positieve identiteitsontwikkeling. Daarmee ligt een belangrijke preventieve opgave in het creëren van omgevingen waarin **jongeren niet alleen worden aangesproken op wat zij hebben gedaan, maar ook worden ondersteund in wie zij kunnen worden**.

(Vergrote versie van afbeelding, zie pagina 40).

1.

(Problematische) jeugdnetwerken' fungeren als sociale constellaties waarin zowel risico- als beschermende factoren aanwezig zijn en moeten vooral worden begrepen als een relationeel proces die ook in het teken staat van erkenning, bescherming en identiteitsvorming.

2.

De vijf V's ('Volatiel', 'Verankerd', 'Validatiegedreven', 'Verloop' en 'Van Vriend naar Vijand dynamiek') fungeren als kenmerkende dynamieken van sociale relaties van jongeren en netwerkvorming.

3.

De verhalen van jongeren leggen drie zoektochten bloot ('Zie mij, Steun mij' en 'Inspireer mij') die betekenisvol zijn in de opzet en uitvoering van preventiegerichte beleid en de uitvoering van interventies.

Onderzoeksvraag 2. Welke factoren helpen of belemmeren ouders/opvoeders bij het voorkomen van betrokkenheid en/of doorgroei van hun kind bij problematische jeugdnetwerken?

Een belangrijk overkoepelend inzicht (hoofdstuk 4) is dat de gevoerde gesprekken met ouders ons leren dat het voorkomen van betrokkenheid bij problematische jeugdnetwerken niet zozeer afhankelijk is van opvoedvaardigheden, maar een bredere, maatschappelijke opgave is dat in belangrijke mate wordt beïnvloed door de kwaliteit van de samenwerking met professionals, de mate van ervaren procedurele rechtvaardigheid en gemeenschappelijke investering in toekomstperspectief in de bredere sociale omgeving waarbinnen jongeren opgroeien.

Belemmerende factoren volgens ouders/opvoeders

1. Allereerst betreft een veelgenoemde belemmering de ervaring dat sommige contacten met professionals gekleurd worden door **een hiërarchische benadering waarin het principe van 'opleggen' in plaats van 'overleggen' heerst**. Volgens ouders gaat het om bejegeningstijlen waarbij voorschrijven en corrigeren in plaats van gezamenlijk zoeken naar passende oplossingen voor hun kind en opgroeisituatie domineren. Een belangrijk inzicht is dat ouders niet uitsluitend geïnformeerd willen worden over besluiten die over hun kind zijn genomen, maar als deskundige van hun eigen gezin betrokken willen worden bij de probleemanalyse, besluitvorming en evaluatie.

2. Ten tweede ervaren de betrokken ouders een belemmering ten aanzien van hun **beperkte kennis van (en zicht op) de online leefwereld van hun kinderen**. Zij geven aan moeite te hebben met het volgen van de digitale interacties, sociale media-activiteiten en online groepsprocessen die een belangrijke rol spelen in de vorming van hun kind(eren), hun sociale relaties en (potentiële) bronnen van conflictvorming.

3. Ten derde beschrijven ouders ook **gevoelens van onmacht en dilemma's** ten aanzien van toezicht en begrenzing. Het combineren van werk, gezinsverantwoordelijkheden en toezicht op het gedrag van hun kinderen leidt volgens hen soms tot ervaren onmacht in hun handelingsperspectief: zij zijn immers niet altijd (praktisch) ter plekke om direct in te grijpen bij situaties die daarom vragen.

4. Ten aanzien van – specifiek - de groepsaankpak benoemen ouders ten vierde een **gebrek aan procedurele rechtvaardigheid**. Zij hebben onduidelijkheid ervaren over de inhoud, doelstellingen en verwachtingen van de aankpak. Zij geven aan onvoldoende inzicht te hebben gehad in bijvoorbeeld de contactpersoon, verschillende fasen van het traject, de verwachte duur en de mogelijkheden voor afschaling. De verhalen van ouders laten zien dat er een belangrijk onderscheid is tussen de legitimiteit van een interventie zelf (de groepsaankpak) en de legitimiteit van *de wijze waarop* deze wordt uitgevoerd. Volgens ouders bemoeilijkt het gebrek aan procedurele rechtvaardigheid hun actieve betrokkenheid bij de ondersteuning van hun kind en beperkt het de effectiviteit van gezamenlijke preventieve inspanningen.

Helpende factoren volgens ouders/opvoeders

1. Naast de belemmerende factoren benadrukken de betrokken ouders dat zij **methodisch goed doordachte samenwerkingsrelaties met lokale professionals, positieve rolmodellen en sleutelfiguren op wijk- en buurtniveau** als helpend zien in het voorkomen van verwevenheid van hun kind bij problematische netwerkvorming. Opvoeden duiden ouders daarbij nadrukkelijk als een verantwoordelijkheid die primair bij hen ligt (zeker als het om de context thuis/binnen gaat). Echter ouders zijn niet altijd en overal paraat en jongeren begeven zich nu eenmaal in meerdere contexten dan thuis alleen. Ouders benadrukken dat opvoeden een **gezamenlijke maatschappelijke opgave** is waarbij betrokkenheid van professionals en sleutelpersonen essentieel is in die verschillende opgroeicontexten (school en op straat/buiten)

van hun kinderen. Ouders wijzen vanuit een ontwikkelingsbrede gedachte, op het belang van voldoende (en goed gespreide) fysieke ontmoetings- en ontwikkelplekken voor Almeerse jongeren. Dit zou met name vanaf ongeveer veertien jaar nog het meest ontbreken. Deze zogenoemde '*third spaces*' bieden voor jongeren mogelijkheden om sociale en praktische levensvaardigheden te ontwikkelen, positieve sociale relaties op te bouwen en betekenisvolle vrijetijdsbesteding te vinden buiten de context van school en het gezin. Dergelijke voorzieningen worden beschouwd als een belangrijk alternatief voor het veelvuldig verblijven op straat (en online op social media) en kunnen daarmee bijdragen aan het verkleinen van de kans op verwevenheid in problematische jeugdnetwerken.

2. Ten tweede is het volgens ouders essentieel dat gewerkt wordt aan het **versterken van procedurele rechtvaardigheid en bondgenootschap met professionals vanuit een gelijkwaardige samenwerkingsrelatie**. Zij geven aan behoefte te hebben aan een relatie met professionals die niet alleen wordt geactiveerd wanneer zich problemen voordoen ('crisistijd'), maar ook in periodes waarin geen directe zorgen over hun kind bestaan ('vredestijd'). Juist deze continue samenwerking draagt volgens hen bij aan vertrouwen, vroegsignalering en een gezamenlijk gevoelde preventie opgave.

3. Ten derde benadrukken ouders het belang van **het versterken van bondgenootschap tussen ouders**. Zij zien meerwaarde in het uitwisselen van ervaringen, opvoedkundige dilemma's en praktische strategieën met andere ouders die met vergelijkbare (opvoedkundige) uitdagingen kampen. In dit kader noemen zij laagdrempelige oudernetwerken, themabijeenkomsten en online gesprekswebinars tussen ouders en professionals die ouders meer inzicht geven over de snel veranderende leefwereld van hun kinderen. Dergelijke initiatieven kunnen volgens hen fungeren als platform voor kennisdeling, onderlinge steun en het versterken van de pedagogische gemeenschap rondom jongeren in Almere.

Verhalen van jongeren & ouders verankerd in een bredere context van maatschappelijke achterstelling & institutioneel wantrouwen

Last but not least; zowel de verhalen van betrokken jongeren en ouders worden verteld tegen de achtergrond van een breder collectief narratief van **ervaren maatschappelijke achterstelling en institutioneel wantrouwen**. Zowel jongeren als ouders beschrijven ervaringen waarin zij zich - eenmaal in beeld bij justitiële of andere overheidsinstanties - gestigmatiseerd, ongelijk behandeld of primair benaderd voelen vanuit risico's en tekortkomingen. Deze bevinding reikt weliswaar verder dan de focus van deze verkenning maar zijn relevant om te benoemen omdat het niet alleen invloed heeft op de wijze waarop jongeren en ouders bejegening door professionals ervaren, maar ook hun vertrouwen in samenwerking met instituties als geheel kleurt.

Onderzoek naar procedurele rechtvaardigheid laat zien dat vertrouwen in autoriteiten niet uitsluitend afhankelijk is van de uitkomst van besluitvorming, maar vooral van de **ervaren kwaliteit van het proces: de mate waarin mensen zich gehoord, respectvol behandeld en eerlijk bejegend voelen**. Wanneer jongeren en ouders ervaren dat professionals ruimte bieden voor hun perspectief, transparant handelen en hen benaderen als gelijkwaardige gesprekspartners, vergroot dit de kans dat gezag als legitiem wordt ervaren en een constructieve samenwerking kan ontstaan. Het versterken van institutioneel vertrouwen en constructieve samenwerking met zowel ouders als jongeren zelf vraagt daarmee niet alleen om passende interventies (*wat* wordt preventief ingezet), maar ook om relationele en procedurele rechtvaardigheid in de dagelijkse interacties tussen jongeren, ouders en professionals (*hoe/op welke wijze* wordt preventief ingezet).

Aanbevelingen

De bevindingen uit deze verkenning illustreren dat problematische jeugdnetwerkvorming in de kern samenhangt met **fundamentele behoeften** van jongeren en ouders. De verhalen van jongeren en ouders laten zien dat, met het oog op het voorkomen van verwevenheid in problematische jeugdnetwerken, **een bredere maatschappelijke benadering van de opvoedopgave** van jongeren in Almere noodzakelijk is. Procedurele rechtvaardigheid vormt daarbij een belangrijke randvoorwaarde voor ouders om, vanuit een krachtgerichte benadering, te bouwen aan constructieve bondgenootschappen en positieve ontwikkelkansen voor jongeren.

Tegelijkertijd wijzen de bevindingen op het belang van het herkennen en benutten van de krachten die reeds aanwezig zijn binnen gezinnen, buurten en sociale netwerken. Een preventieve beleidsinzet van de gemeente Almere zou zich daarom niet uitsluitend moeten richten op risicoreductie of risicogericht werken, maar juist ook op **het versterken van sociale verbondenheid, het benutten van de kennis en ervaringen van jongeren en ouders, en het bevorderen van positieve identiteitsontwikkeling**. Daarbij verdient het sociale weefsel waarin jongeren opgroeien expliciete aandacht als belangrijke bron van bescherming, veerkracht en duurzame preventie. In onderstaand schema zijn de belangrijkste aanbevelingen samengevat. Voor een nadere toelichting inclusief de concrete onderliggende acties per aanbeveling wordt verwezen naar **paragraaf 5.3**.

Aanbevelingen gemeente Almere		
Aanbeveling		Doel
1	Ontwikkel een visie op een gezonde balans tussen risicogestuurd en relatiegestuurd werken.	Versterken van vertrouwen, duurzame relaties en effectieve begeleiding van jongeren.
2	Heroverweeg de positionering en toepassing van groepsaanpakken.	Beter laten aansluiten van interventies bij de dynamische werkelijkheid van jeugdnetwerken.
3	Investeer in een evenwichtige en laagdrempelige spreiding van toegankelijke 'third spaces' voor jongeren.	Vergroten van beschermende factoren door ontmoeting, talentontwikkeling en positieve identiteitsvorming.
4	Positioneer ouders expliciet als bondgenoot en versterk vanuit een gedeelde maatschappelijke opgave rondom opvoeden.	Versterken van ouderbetrokkenheid en gedeelde verantwoordelijkheid in de preventie van jeugdcriminaliteit.
5	Ontwikkel een strategie gericht op positieve narratieven en structurele jongerenparticipatie.	Versterken van positieve identiteitsontwikkeling, toekomstperspectief en maatschappelijke verbondenheid.
6	Investeer in vervolgonderzoek naar het 'zelfreinigend vermogen' van netwerken.	Meer inzicht verkrijgen in beschermende mechanismen binnen jeugdnetwerken.

Inhoudsopgave

Samenvatting.....2

1. Inleiding 12

- 1.1 Criminaliteit in Almere.....12
- 1.2 Verwevenheid in problematische jeugdnetwerken 13
- 1.3 Almeerse groepsaanpakken 15
- 1.4 Doelstelling & onderzoeksvragen 16

2. Methodische verantwoording 17

- 2.1 Grondtoon: narratief & actiegericht.....17
- 2.2 Onderzoeksmethoden.....18
 - 2.2.1 Dataverzameling: fase 1 & 2.....18
 - 2.2.2 Data-analyse 22

3. Jongeren 24

- 3.1 Ervaringen met de groepsaanpak.....24
- 3.2 De 5 V's van jeugdnetwerkvorming.....25
 - 3.2.1 Volatief: 'Almere is groot maar klein tegelijk' 25

- 3.2.2 Verankerd: 'Die banden gaan niet zomaar kapot snap je?' 27

- 3.2.3 Validatie gedreven: 'Vechten als oplossing voor de 'fittie' 28

- 3.2.4 Verloop: 'Twee jaar lang zijn er dan groepen die irritant zijn gewoon.' 32

- 3.2.5 Van vijand naar vriend: 'Ik kreeg meteen een platte hand van mijn broer' 33

3.3 Drie zoektochten.....35

- 3.3.1 'Zie mij'.....35

- 3.3.2 'Steun mij' 37

- 3.3.3 'Inspireer mij'.....38

3.4 Collectief narratief van maatschappelijke achterstelling..42

4. Ouders 43

- 4.1 Bondgenootschap vanuit een bredere, maatschappelijke opvoedopgave 43

- 4.2 Procedurele rechtvaardigheid.....45

- 4.3 (On)duidelijkheid over de betekenis van de groepsaanpak 47

4.4	Bondgenootschap tussen ouders: kennisdeling over het verantwoord opvoeden in complexe opvoedcontexten.....	48
4.5	Ontwikkelingsbrede visie: positieve kansen & toekomstperspectief.....	49
4.6	Collectief narratief van maatschappelijke achterstelling..	51
5. Conclusies & aanbevelingen.....		52
5.1	Onderzoeksvraag 1.....	52
5.2	Onderzoeksvraag 2.....	56
5.3	Aanbevelingen	60
	<i>Aanbeveling 1.....</i>	<i>60</i>
	<i>Aanbeveling 2.....</i>	<i>60</i>
	<i>Aanbeveling 3.....</i>	<i>61</i>
	<i>Aanbeveling 4.....</i>	<i>62</i>
	<i>Aanbeveling 5.....</i>	<i>62</i>
	<i>Aanbeveling 6.....</i>	<i>63</i>
Literatuurlijst		65
Bijlage 1: Lyrics ‘Als ik het voor het zeggen had’.....		69
Bijlage 2: Uitnodigingsbrief ouderavond		71
Bijlage 3: opzet storytelling workshops		72
Bijlage 4: Leidraad Professionals Almere		73

Bijlage 5:	Uitnodigingsbrief workshops jongeren	75
Bijlage 6:	Interview Leidraad jongeren	76
Bijlage 7:	Leidraad gesprek met ouders	79
Bijlage 8:	Focusgroep maart 2026	80
Bijlage 9:	Tussentijdse aandachtspunten groepsaankpak (ouderperspectieven).....	82
Bijlage 10:	Invite symposium ‘Als ik het voor het zeggen had’	85
Bijlage 11:	Uitkomsten Symposium 1 juni 2026.....	86

1. Inleiding

Jeugdcriminaliteit is de afgelopen decennia gedaald. Tegelijkertijd is zichtbaar dat sinds 2017 een deel van het aantal jongeren dat betrokken raakte bij onder meer (excessief) geweld is toegenomen (van der Laan, Tollenaar, Beijers, & Kessels; 2024). Denk aan jongeren die aanslagen plegen met explosieven, straatroven en het ‘bijklassen’ in de context van georganiseerde (drugs)misdaad. Ook in de gemeente Almere, een relatief jonge stad waar bijna een derde van de inwoners jonger is dan 25 jaar (Brock, Uytendinck, Britt & de Zwart, 2023)², is deze ontwikkeling zichtbaar.³

1.1 Criminaliteit in Almere

In de uitvoerige analyse van Moors, van de Wijngaert & de Veen (2022) blijkt dat het aantal jeugdige verdachten in Almere hoger dan gemiddeld is, vergeleken met de grootste tien steden van Nederland. Waar landelijk gezien vijftien jongeren (12-18 jaar) per duizend inwoners misdrijven plegen, is dat aantal in Almere twintig op de duizend (Monitor jeugdcriminaliteit WODC, 2023). Op basis van het onderzoek van Moors et al. (2022) duidt de ‘Probleemanalyse jeugdcriminaliteit Almere’ (2023) dat onder meer sprake is van een kleine groep (veelal minderjarige of jongvolwassen) gewelddadige veelplegers en dat risicofactoren voor jeugdcriminaliteit in de gemeente sterker aanwezig zijn dan gemiddeld.

² “Almere heeft in vergelijking met de G10 (de tien grootste steden, gemeten naar bevolkingsomvang) een groter aandeel minderjarige jongeren (12-18 jaar), namelijk 8% ten opzichte van 6% in de G10. Daarnaast is er in Almere relatief veel jeugd jonger dan 12 jaar (15% ten opzichte van 12% in de G10). Niet alleen heeft Almere dus meer jeugd dan gemiddeld in de

Risicofactoren en achtergronden van ingroei(mechanismen) wijzen op onder meer het bestaan van hiërarchische jeugdnetwerkstructuren, criminele uitbuiting van beïnvloedbare (lvb) jongeren en de aanwezigheid van multi-problematiek in thuissituaties. De probleemanalyse Almere (2023) noemt onder meer huiselijk geweld, de aanwezigheid van handelingsverlegen- of onmachtige ouders en jongeren die een (te) grote verantwoordelijkheid dragen voor hun jongere zusjes/ broertjes (Probleemanalyse jeugdcriminaliteit Almere, 2023 p. 13 e.v.). In dat rapport wordt tevens een gebrek aan normen en waarden benoemd waarbij de (online) straatcultuur een gebrek aan respect voor autoriteit - zoals de politie - zou voeden. Dit lijkt op steeds jongere leeftijd aanwezig te zijn binnen een context van ‘verharding’ in delict gedrag:

“Samenvattend laten de kwantitatieve data in combinatie met de kwalitatieve groeps gesprekken een beeld zien dat binnen de Almeerse jeugd een kleine groep jeugdigen steeds jonger betrokken lijkt te zijn bij zware criminaliteit. De verharding uit zich onder andere in de toenemende recidive onder jongeren en de aanwezigheid van een kleine groep gewelddadige, deels minderjarige en overwegend jongvolwassen veelplegers, die mensen bedreigen en beroven met wapens (Moors et al., 2022). Eerder onderzoek van Haneveld en van Wijk (2020) bevestigt dit beeld: verharding in de jeugdcriminaliteit en verjonging van de daders, waarbij het steeds minder ongebruikelijk is dat de politie te

grote steden, ook zijn de jongeren over het algemeen jonger.” (Preventie met gezag Almere, 2023 p. 3).

³ Almere (stad) kwam enkele jaren gelden al voor in de top drie van pleegbuurten waar relatief gezien een hoog aantal delicten door jeugd gepleegd wordt, de zogeheten 1% pleegbuurten (Tollenaar, Broere, & Van der Laan, 2022).

maken krijgt met jeugd in de basisschoolleeftijd.” (Probleemanalyse jeugdcriminaliteit Almere, 2023, p.14).

Met het grootschalig wetenschappelijk onderzoek naar veiligheid in Almere van Moors et al. (2022) kwam onder meer het thema jeugdcriminaliteit en problematische jeugdnetwerkvorming prominent(er) naar voren als belangrijk aandachtspunt van (toekomstig) gemeentelijk beleid. Op basis van onder meer een voorspelmodel (Zicht op Ondernijning), wetenschappelijk gefundeerde risico indicatoren en professionele lokale kennis, is de afgelopen jaren mede vanuit het Preventie met gezag programma, inzet gepleegd ten aanzien van verschillende (geclusterde) buurten in Almere.⁴

De *Veiligheidsagenda Almere* (2023-2026) onderkent dan ook vijf thema's waarbij jeugd en (het ontstaan van) overlast gevende en criminele (verder 'problematische') jeugdnetwerken structureel aandacht verkrijgt. Zo wordt (onder het thema 'Jonge aanwas') beoogd de doorgroei van jongeren in de georganiseerde (drugs)criminaliteit tegen te gaan en wordt (onder het thema 'Veilige wijken') High impact crimes (HIC) overlast getracht terug te dringen (Veiligheidsagenda 2023-2026, p. 13 ev.) Om dit te bereiken wordt onder meer inzet gepleegd op het verstevigen van de lokale PGA aanpak in het Zorg en Veiligheidshuis Flevoland (ZVHF), een Jeugd Interventie Team (JIT), een Re-integratie Officier (RIO) en het bevorderen van (off- en online) zicht op (het ontstaan van) jeugdnetwerken (Veiligheidsagenda, 2023-2026, p. 13). Dit onderzoek sluit aan op bovengenoemde doelstellingen uit de Veiligheidsagenda (2023-2026) met een narratief onderzoek waarin de betekenis van verwevenheid in jeugdnetwerken vanuit de leefwereld van Almeerse jongeren centraal staat.

De gemeente Almere heeft, tegen deze achtergrond, in 2025 te kennen gegeven behoefte te hebben aan een verdiepend inzicht in de betekenis van

sociale relaties, (jeugd)netwerkvorming en preventiegerichte handelingsperspectieven ten aanzien van jeugdcriminaliteit. Deze behoefte is mede ontstaan naar aanleiding van meerdere (gewelds)incidenten waarbij jongeren betrokken zijn. Deze betrokkenheid lijkt voort te komen vanuit een mate van verwevenheid bij in één of meer vermeende problematische jeugdnetwerk(en). Een deel van die jongeren maakte om die reden onderdeel uit van een gemeentelijke groepsaankpak.

1.2 Verwevenheid in problematische jeugdnetwerken

Over problematische jeugdnetwerken of groepen is wetenschappelijk gezien het nodige onderzoek verricht (Staring, 2005; Beke, Ferwerda et al., 2013; Regioplan, 2016; Roks et al., 2017; Ferwerda et al, 2022; Tollin et al., 2025; Dijkstra & Veenstra, 2019; Kaakinen, 2026). Dergelijke onderzoeken richten zich met name op het in kaart brengen van de aard en omvang van lokale (jeugd)groepen en/of een analyse van knelpunten in de aanpak en lokale (keten)samenwerking (zie ook Beke et al., 2000; van Ham, 2017; Van Burik et al. 2013; Duijn & Klerks, 2014b; Barker et al., 2025).

Criminologisch onderzoek over *de wijze waarop* jeugdigen betrokken raken bij criminele jeugdnetwerken richt zich hoofdzakelijk op drie thema's: (1) de sociale processen die ten grondslag liggen aan de vorming van dergelijke netwerken, (2) de rol van groepsdruk- en dynamiek en invloed van leeftijdsgenoten en (3) de structurele en contextuele factoren die deze processen beïnvloeden (Bolden, 2012; Esbensen & Weerman, 2005; Weerman et al. 2015; McGloin, 2005; Decker & Van Winkle, 1996; Faust, & Tita, 2019; Mastrobuoni & Patacchini, 2012). Zo komt uit de literatuur onder meer naar

⁴ <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2024/04/04/20-gemeenten-extra-gesteund-in-aanpak-van-jeugdcriminaliteit>

voren dat er een versterkende werking uitgaat van ‘gang’ lidmaatschap op crimineel gedrag doordat groepsdruk delinquent gedrag aanmoedigt en het individuele risico op veroordeling als relatief laag wordt ingeschat door de leden. Tegelijkertijd is uitstappen uit een ‘gang’ vaak moeilijk door het bestaan van (gewelds)bedreiging, de positieve kanten van de onderlinge sociale bindingen en/of status- en reputatieverlies (Decker & Van Winckle, 1996; 2024; Tollin et al., 2025).

Een belangrijke studie van Weerman et al. (2015) laat zien dat lidmaatschap van een jeugdbende in zowel Nederland als de Verenigde Staten doorgaans van korte duur is (circa één jaar). Toetreding gaat echter consequent gepaard met een toename van negatieve peer-invloeden, een verzwakking van conventionele sociale bindingen en een stijging van delinquent gedrag en middelengebruik. Decker, Melde en Pyrooz (2013) tonen aan dat gangleden veelal afkomstig zijn uit kwetsbare leefomgevingen en vaker ernstige delicten plegen dan niet-gangleden. Dit wordt beïnvloed door sociale en structurele factoren, zoals sociale uitsluiting, groepsdruk en de behoefte aan status en bescherming. Decker, Pyrooz en Moule (2024) onderscheiden daarbij vier kernbegrippen: (1) ‘de historische context’: de maatschappelijke context en veranderingen daarin beïnvloeden de aard en functie van (door anderen als ‘problematisch’ op te vatten) jeugdnetwerken; (2) ‘sociale relaties’: met name familie- en vriendschapsrelaties kunnen bepalend zijn voor zowel toetreding als uittreding ten aanzien van jeugdnetwerken en het starten dan wel stoppen met delictgedrag; (3) ‘timing’: de leeftijd waarop jongeren toetreden is cruciaal voor de impact op hun levensloop en (4) ‘agency’: jongeren maken zelf keuzes binnen beperkingen van hun sociale omgeving.

Het Zweedse onderzoek van Tollin, Angerbrandt en Jonsson (2025), gebaseerd op 28 interviews met (voormalige) groepsleden, laat zien dat kinderen al vanaf 10 tot 12 jaar verweven kunnen raken dan wel gerekruteerd worden via bestaande sociale relaties, zoals familie, buurtgenoten en leeftijdsgenoten. Werving vindt plaats met beloften van geld, status, bescherming en

saamhorigheid. De onderzochte netwerken kenmerken zich door informele hiërarchieën. Factoren als armoede, sociale uitsluiting, ervaringen met (gewelds)trauma’s, gebrek aan toekomstperspectief en gebrekkige opvoedingsstructuren vergroten de kans op rekrutering. Het uitstappen wordt bemoeilijkt door onder meer de normalisering van geweld, dreiging en chantage en een reëel gebrek aan positieve toekomstalternatieven (een opleiding, werk of veilig onderdak).

Dit onderzoek wijst uit dat de wijze waarop betrokkenheid bij criminele (jeugd)netwerken plaatsvindt vooral een oorsprong kent in de reeds bestaande sociale relaties zoals familie, leeftijdsgenoten van school of uit de buurt. Het betrekken van jongere jongens wordt gezien als een constructieve manier waarmee een bijdrage wordt geleverd aan de uitbreiding en verankering van het (jeugd)netwerk binnen een specifieke wijk of gemeenschap. Vrijwel alle geïnterviewde jongeren die in Zweden participeerden in criminele netwerken bleken in ieder geval betrokken bij de handel in verdovende middelen. De aard en ernst van de klussen is daarbij vaak afhankelijk van de sterkte van de band met de oudere contactpersoon (‘elder’). Het onderzoek benadrukt dat succesvolle uitstaptrajecten vragen om een integrale, mee holistische benadering waarin veiligheid, langdurige persoonsgerichte begeleiding en ondersteuning op meerdere levensdomeinen – waaronder huisvesting, onderwijs, werk en sociale netwerken – centraal staan.

Het etnografisch Amerikaans onderzoek van Decker en Van Winkle (1996), gebaseerd op drie jaar veldwerk en interviews met 99 gangleden en 24 familieleden, biedt daarentegen wel een belangrijk perspectief van binnenuit (‘emic’). Dat onderzoek wijst uit dat jeugdbendes niet uitsluitend functioneren als criminele verbanden, maar ook als sociale gemeenschappen voor jongeren die een gebrek aan binding ervaren. Jeugdbendes dienen niet slechts als ‘criminele eenheden’ te worden opgevat: ze functioneren ook als sociale gemeenschappen voor jongeren die elders weinig perspectief ervaren. De

bevindingen wijzen erop dat jongeren zich aansluiten bij een 'gang' vanuit een mate van ervaren exclusie (armoede, sociale uitsluiting, gebrek aan binding) en de behoefte aan inclusie (behoefte aan bescherming, status, verbondenheid).

Recentere kwalitatieve studies bevestigen dit beeld. Zo laten Barker, Bonell en Melendez-Torres (2025) zien dat jongeren die uitsluiting van onder meer school en zorg hebben ervaren, financiële onafhankelijkheid en status vaak als belangrijke motivatie voor hun verwevenheid in bendevorming noemen. Jeugdnetwerken fungeren regelmatig als vervangende sociale structuur voor gezin, school of gemeenschap. Fader (2013) laat zien dat jongeren die betrokken zijn bij criminaliteit hun sociale relaties niet eenvoudig achter zich laten wanneer zij proberen verandering aan te brengen in hun leven. Juist bestaande relaties, loyaliteiten en reputaties beïnvloeden hoe jongeren zichzelf zien en welke toekomstmogelijkheden zij ervaren. Jeugdnetwerken moeten daarom worden begrepen als betekenisvolle sociale werelden waarin zowel risico's als mogelijkheden voor ontwikkeling aanwezig zijn (zie ook het werk van Rios, 2011; Warr, 2002).

Gezamenlijk laten deze studies zien dat geweld binnen jeugdbendes niet uitsluitend een instrumentele functie heeft, maar ook *een rituele en symbolische rol* heeft dat bijdraagt aan groepscohesie, status en (culturele) identiteitsvorming. De bevindingen benadrukken het belang van vroeg signalering en duurzame samenwerking tussen onderwijs, jeugdzorg, politie en andere partners om verwevenheid in problematische jeugdnetwerkvorming te voorkomen zonder afbreuk te doen aan de sociale, symbolische functie van jeugdnetwerken in bredere zin.

⁵ Gebaseerd op de groepsaankpak beschrijvingen en gesprekken met 15 professionals uit de voorverkenningfase van dit onderzoek.

1.3 Almeerse groepsaankpakken

De aanpak van problematische jeugdgroepen (Ferwerda, Wolsink, Brouwer, & Van Essenveltdt, 2022) vormt in het algemeen een belangrijk punt van aandacht in het gemeentelijk beleid. De gemeente Almere kent onder meer verschillende groepsaankpakken die (onder meer) dienen bij te dragen aan het tegengaan van problematische (jeugd)netwerkvorming. De gemeente kende ten tijde van de uitvoering van dit onderzoek drie actieve groepsaankpakken (de Haven, de Stripheldenbuurt en Danswijk).

De jongeren in deze groepsaankpakken variëren qua leeftijd en waren in de aanpak opgenomen wegens overlastgevend gedrag (denk aan schreeuwen, intimideren, weg blokkeren, naroeven etc.). Daarbij waren sommige jongeren ook bekend wegens crimineel gedrag (dat niet per se in groepsverband is/wordt gepleegd). De groepen worden in de groepsaankpak beschrijving als 'fluïde' qua samenstelling gezien. De groepen die worden gesignaleerd kennen jongeren met uiteenlopende profielen variërend van 'risicjongeren' tot 'negatieve rolmodellen'. Soms zijn tegelijkertijd duidelijke kopstukken aanwezig die gekenmerkt worden door hun grote invloed op anderen. Zij zouden andere jongeren – al dan niet via intimidatie – aanzetten tot crimineel (gewelddadig) gedrag (ook onderling).⁵

Voor de aanpak van problematische jeugdgroepen maakt de gemeente Almere in samenwerking met partners uit het veiligheidsdomein en het sociaal domein gebruik van het 7-stappenmodel.⁶ In dit werkproces draait het om de signalering en aanpak van problematische jeugdnetwerken, veelal gestart via een duidingssessie. Onder 'problematische jeugdgroepen' vallen fluïde netwerken, los-vaste groepen en online georganiseerde jeugdgroepen die problematische (overlastgevend en/of crimineel) gedrag laten zien. Het 7-

⁶ <https://wegwijzerjeugdenveiligheid.nl/instrumenten/het-7-stappenmodel/>

stappenmodel schetst onder meer een heldere rolverdeling tussen de betrokken partijen in een aanpak en biedt handvatten voor de onderlinge informatieoverdracht tussen (keten)partners. Jongeren en hun ouders ontvangen een notificatiebrief, ondertekend door de burgemeester. Deze brief wordt tijdens een huisbezoek door bijvoorbeeld een politieagent of boa persoonlijk overhandigd. Tijdens dit huisbezoek wordt ook een plan van aanpak met de jongere besproken. De gemeente Almere probeert iedere jongere in de aanpak via een bestaande begeleider/coach te betrekken. Wanneer er nog geen begeleider/coach aanwezig is, wordt binnen de groepsaanpak gezamenlijk beoordeeld of begeleiding noodzakelijk is voor de betreffende jongere.

1.4 Doelstelling & onderzoeksvragen

Dit onderzoek richt zich op betekenisvolle narratieven van jongeren vanuit de context van de Almeerse groepsaanpakken en ouders/opvoeder(s). Vanuit een actiegerichte insteek worden inzichten opgedaan die in het teken staan van versterking van weerbaarheid tegen problematische jeugdnetwerkvorming. Het doel van dit onderzoek is het verkrijgen van inzichten, vanuit het perspectief van Almeerse jongeren en ouders/opvoeders, die voor de gemeente aanknopingspunten bieden voor beleid gericht op het voorkomen van (criminele) doorgroei in jeugdnetwerken en het vroegtijdig interveniëren bij jongeren met een verhoogd risico op in- en doorgroei.

Het is in dit kader van belang te ontrafelen wat helpende dan wel belemmerende factoren zijn in het voorkomen van om betrokkenheid bij problematische jeugdnetwerken en positief toekomstperspectief te versterken voor jongeren in Almere. In het licht van de geformuleerde doelstelling zijn

twee onderzoeksvragen leidend geweest in de verkenning met ouders en jongeren:

- 1) **Hoe geven jongeren betekenis aan sociale relaties en jeugdnetwerken en welke factoren versterken of voorkomen verwevenheid in problematische jeugdnetwerkvorming?**
- 2) **Welke factoren helpen of belemmeren ouders/opvoeders bij het voorkomen van betrokkenheid en/of doorgroei van hun kind bij problematische jeugdnetwerkvorming?**

2. Methodische verantwoording

Deze verkenning kent als vertrekpunt van onderzoek de (destijds actieve) Almeerse groepsaankpakken. Daarbij is niet alleen onderzocht hoe jongeren en ouders de betreffende groepsaankpak hebben ervaren maar ook welke betekenisvolle factoren volgens jongeren en ouders/opvoeders bijdragen aan zowel verwevenheid in als bescherming tegen problematische jeugdnetwerkvorming. Omdat zowel de eigen ervaring centraal staat alsmede de directe winsten in het handelingsperspectief voor de gemeente, is de grondtoon van dit onderzoek tweeledig: het kent zowel een narratieve als een actiegerichtte insteek.

2.1 Grondtoon: narratief & actiegericht

Allereerst benadert deze verkenning jeugdnetwerkvorming vanuit een **narratief perspectief**. Dat betekent dat de focus niet ligt op waarom jongeren problematisch gedrag vertonen, maar op *hoe* zij betekenis geven aan sociale relaties, wat voor hen betekenisvol is en welke inzet vanuit hun beleving effectief kan bijdragen aan het versterken positief toekomstperspectief voor jongeren in Almere.

Narratief onderzoek is een manier om te ontrafelen wat daadwerkelijk betekenisvol is voor bepaalde doelgroepen. Een narratieve benadering biedt inzichten in de persoonlijke beleving en betekenisgeving (Adjiembaks, 2018; Riessman, 2008; Presser & Sandberg, 2015; Petintseva & Althoff, 2020). Daarmee worden zogeheten 'subjectieve waarheden' ontrafeld en centraal gesteld. Vanuit een narratief perspectief staat niet de representativiteit van individuele ervaringen centraal, maar de betekenis die respondenten geven

aan gebeurtenissen en de wijze waarop zij hun ervaringen interpreteren en in verhalen vormgeven (Presser & Sandberg, 2015).

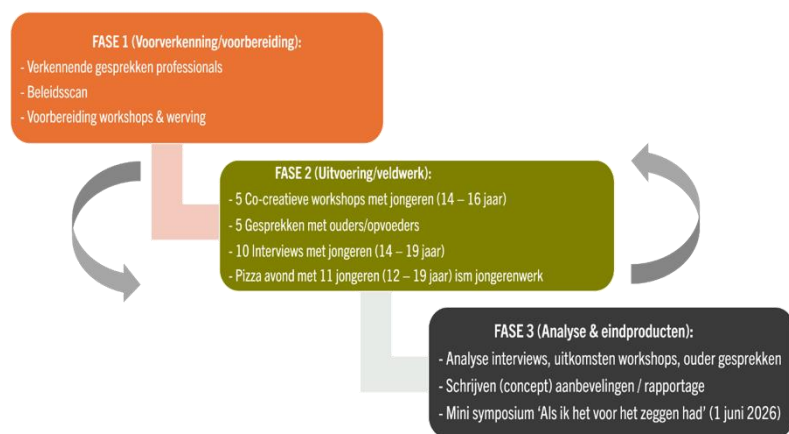
Het verkennen van het eigen narratief van doelgroepen in relatie tot het formuleren van beleid is in dit licht dus zeer belangrijk. Het biedt de mogelijkheid andere, alternatieve (smalle), verhalen te ontrafelen vanuit de context van de ervaren machtsverhoudingen en daarbij horende (brede) sociaal-maatschappelijke context. Daarmee kan het licht werpen op dominante discourse en framing rondom een bepaald onderwerp (Bamberg, 2006; Georgakopoulou, 2006). Het invloedrijke werk van Hallsworth en Young (2008) benadrukte bijvoorbeeld dat het dominante discours over 'gangs' in beleidsvorming, media en wetenschap (te) snel wordt gezien als 'gangproblematiek' dat door sociaal geconstrueerde 'gang talk' wordt gevoed. Te weinig aandacht gaat volgens de onderzoekers uit naar de empirische werkelijkheid die recht doet aan wat betekenisvol is voor de doelgroep zelf.

Ten tweede draagt deze verkenning een **actiegerichtte insteek**. Dit betekent dat kennisproductie en praktijkverbetering gelijktijdig plaatsvinden (Eelderink, 2024; Patton, 2011). Gedurende het onderzoeksproces zijn opgedane inzichten benut om beleid en praktijk verder (door) te ontwikkelen. Door tussentijdse inzichten actief terug te koppelen, is gewerkt langs een cyclisch proces van onderzoek, reflectie en handelen. Deze insteek heeft geleid tot meerdere relevante aandachtspunten in het gemeentelijk beleid die ondertussen zijn geïmplementeerd (zie onder meer bijlage 9). Denk hierbij aan de bejegening van ouders van jongeren in opvolgende groepsaankpakken, de inzet op het vinden van een muziekstudio voor jongeren en het leggen van contacten en investeren op relaties met ouders buiten incidenten om. Zo wordt tegenwoordig bijvoorbeeld inmiddels een zogeheten

‘waarschuwingsbrief’ met ouders het gesprek aangegaan alvorens tot een gemeentelijke interventie wordt besloten. Deze werkwijze is erop gericht het gezamenlijke denkproces te versterken, de dialoog met ouders te bevorderen en het constructieve partnerschap tussen ouders en gemeente verder te ontwikkelen.

2.2 Onderzoeksmethoden

In de periode sep 2025 – mei 2026 zijn de onderzoeksvragen voornamelijk beantwoord op basis van een gefaseerde aanpak waarbij hoofdzakelijk drie fasen zijn te onderscheiden: een voorbereiding- en verkenningfase, een cyclische veldwerkfase en een analysefase waarin de inzichten uiteindelijk zijn gedeeld met de betrokken professionals en verankerd in dit rapport.

Figuur 2.1: Fasering, onderzoeksmethoden en eindproducten.

⁷ Zie ook: <https://www.instagram.com/rocks.thc/>

2.2.1 Dataverzameling: fase 1 & 2

Het doel van *fase 1* was allereerst gericht op het verkrijgen van inzicht in bestaande beelden over jeugdproblematiek in Almere en mogelijke (beleids)kansen volgens de betreffende (jeugd)professionals in de context van de onderzoeksvragen. In deze fase vonden verkennende gesprekken met professionals in Almere plaats ten behoeve van inhoudelijke input (relevante topics, aandachtspunten en gevoeligheden) voor de voorbereiding van de workshops met jongeren in fase 2. Ten derde was deze fase bedoeld om zicht krijgen op potentiële deelnemers voor de workshops met jongeren en gesprekken met ouders (fase 2)

In fase 1 zijn uiteindelijk *15 verkennende gesprekken* langs een interview leidraad (bijlage 4) gevoerd met professionals uit het jeugdveiligheidsdomein (jongerenwerk, politie, gemeente, onderwijs). In deze fase is via de ‘sneeuwbal methode’ (Evers, 2023; Gubrium & Holstein, 2002) gewerkt en draaide het vooral om professionals die nauw met de jongerendoelgroep in Almere werken. Ook is deze fase de speerpunten van het (jeugd)veiligheidsbeleid middels een beleidsscan verkend.

Het doel van *fase 2* was concreet gericht op het ontrafelen van de antwoorden op de genoemde onderzoeksvragen 1 en 2. Deze inzichten zijn via verschillende methoden verworven gedurende het onderzoek, te weten:

- **vijf co-creatieve workshops** met jongeren (variërend van vier tot zes deelnemers per sessie) welke uitmondde in een audiotrack ‘Als ik het voor het zeggen had’ (zie bijlage 1 voor de volledige tekst), geheel geschreven door jongeren zelf en geproduceerd door Rocky Soekha (aka ‘Rocks’ onder meer bekend van de rapformatie THC).⁷
- **tien individuele interviews met jongeren** in de leeftijd van 14 tot 19 jaar.

- **een focusgroepsessie met 11 jongeren** van 12 tot en met 19 jaar die in samenwerking met Hogeschool Windesheim en het jongerenwerk werd georganiseerd.
- **vijf individuele gesprekken met ouders/opvoeders** van jongeren die waren opgenomen in een gemeentelijke groepsaankpak.

Co-creatieve storytelling workshops met jongeren

In november en december 2025 zijn in totaal vijf workshops georganiseerd. Initieel was de doelgroep tweeledig met betrekking tot de workshops: (1) jongeren in de Almeerse groepsaankpak van 12 tot en met 15 jaar en (2) jongeren in de Almeerse groepsaankpakken van 16 tot en met 19 jaar. In de uitvoering is het echter niet gelukt de tweede groep te betrekken bij de workshopsessies. Zowel ouders als jongeren waren - via een uitnodigingsbrief die persoonlijk is overhandigd (zie bijlage 5) - benaderd voor de sessies. Dit was helaas zonder succes.⁸ De jongere doelgroep is wel bereikt. Na de aftrap namen zij ook vrienden mee naar de sessies waarmee de vijf workshops telkens een samenstelling kende van vier tot zes jongeren tussen de 14 en 16 jaar.

De onderzoekende, narratieve grondtoon raakt aan de invloeden die niet alleen publieke perceptie, beleid en strafrechtspraktijken bepalen, maar ook het (zelf)beeld van betrokken jongeren en ouders. Om die reden is gekozen voor een storytelling, narratieve opzet dat waarborgt dat zoveel mogelijk wordt aangesloten bij het begrippenkader en de leefwereld van de deelnemende jongeren en diens ouders/opvoeders.

⁸ Het is helaas niet bekend geworden waarom deze groep deelnemers uitbleven.

⁹ Zie ook www.dbjcoaching.nl

¹⁰ Oshadix Dwedar is een Nederlandse personal trainer, voormalig muzieklabel-eigenaar en professioneel kickbokser uit Amsterdam-Noord. Hij is de oprichter van het trainingsplatform O-Fit

De workshops zijn uitgevoerd en begeleid door DBJ Coaching (Lamyn Belgaroui).⁹ Tijdens de bijeenkomsten is tevens participierend geobserveerd, waarbij aandacht was voor zowel de inhoudelijke bijdragen van jongeren als de interactie, groepsdynamiek en betekenisgeving die tijdens de sessies ontstonden. Na iedere workshop heeft de onderzoeker aanvullende reflecties en opvallende observaties vastgelegd via voicemail's op een voicerecorder. Deze reflecties richtten zich specifiek op bevindingen die relevant waren voor de doelstellingen en onderzoeksvragen van deze verkenning en vormden een aanvulling op de overige onderzoeksdata.

Met storytelling staat het verhaal van de jongeren zelf centraal. In de workshops is per thema onder meer ingezoomd op (a) zelfbeeld (wat kun je/ hoe kijk je naar jezelf? (b) Hoe zien anderen jou? en (c) Hoe ga je om met het eventuele verschil tussen a en b en welke rol en betekenis hebben jeugdnetwerken daarin? Hoe kun je elkaar helpen (bij het versterken van pro-sociaal kapitaal en positief toekomstperspectief), wat kun je zelf doen, wat kunnen anderen doen? De bespreking van deze vragen is door de jongeren zelf vertaald naar zelfgeschreven stukken songtekst.

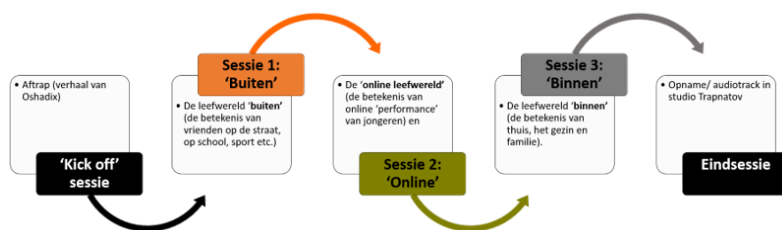
Na een eerste workshop met een aftrap met personal coach/trainer Oshadix¹⁰ zijn drie storytelling workshops (van ongeveer 2 uur) georganiseerd langs een drietal thema's (zie bijlage 3):

- Workshop 2: de leefwereld 'buiten' (de betekenis van vrienden op de straat, op school, sport etc.)
- Workshop 3: De 'online leefwereld' (de betekenis van online 'performance' van jongeren) en

en is tevens actief met liefdadigheidsprojecten via de organisatie Akhira Family (Zie ook: <https://o-fit.nl/>).

- Workshop 4: De leefwereld 'binnen' (de betekenis van thuis, het gezin en familie).

Na deze workshops is, tot slot, een vijfde, eindsessie georganiseerd waarin de jongeren hebben toegewerkt naar een audio opname op basis van de zelfgeschreven raptekst (zie **bijlage 1**).

Figuur 2.2: Opzet en insteek van co-creatieve workshops.

De co-creatieve workshops hebben bijgedragen aan het gezamenlijk ontwikkelen van een betekenisvolle duiding van de leefwereld van jongeren rondom onderzoeksvraag 1. Vanuit een participatieve benadering kregen jongeren de ruimte om hun eigen perspectieven, ervaringen en ideeën te verwoorden. De jongeren kozen hierbij zelf voor de vorm van een rap. Tijdens de workshops werkten zij met verschillende creatieve werkvormen, waaronder stellingen, associatieoefeningen en verdiepende vragen, aan de inhoud en betekenis van hun teksten rondom de eerder benoemde thema's.

Muziek biedt jongeren een laagdrempelige manier om ervaringen, emoties en maatschappelijke perspectieven te verwoorden en kan bijdragen aan het ontwikkelen van een positief zelfbeeld, ervaren autonomie en verbondenheid met anderen (Hallam, 2010; MacDonald et al., 2017). Met name hiphop en rap worden in onderzoek beschreven als culturele praktijken waarin jongeren

betekenis geven aan hun leefwereld, sociale ongelijkheid kunnen bespreken en alternatieve identiteitsposities kunnen ontwikkelen buiten dominante negatieve beeldvorming (Travis, 2013). Daarnaast laat onderzoek naar muziekinterventies zien dat actieve deelname aan muziekproductie – zoals schrijven, componeren en gezamenlijk creëren – kan bijdragen aan psychosociaal welzijn, sociale cohesie en het versterken van beschermende factoren. Muziekinterventies kunnen onder meer bijdragen aan emotionele regulatie, zelfexpressie, sociale verbondenheid en het vergroten van ervaren competentie en agency bij personen die delictgedrag vertonen of hebben vertoond (Roveda et al., 2025).

De creatieve werkwijze gedurende de workshops bood ruimte om niet alleen risico's en problemen rondom jeugdnetwerken te bespreken, maar ook aanwezige krachten, ambities en mogelijkheden voor het versterken van pro sociaal kapitaal zichtbaar te maken en ervaring op te doen. Naast het ophalen van ervaringen en perspectieven waren de workshops gericht op het gezamenlijk verkennen van mogelijkheden voor verbetering van gemeentelijk beleid, de bejegening van jongeren door professionals en het ontwikkelen van concreet handelingsperspectief.

Afbeelding 2.3: Impressiefoto van een van de eindsessie (opname).

Individuele interviews met jongeren

Na de co-creatieve workshops zijn in totaal zijn 10 jongeren geïnterviewd van 14 t/m 19 jaar (waaronder jongeren die aan de workshops hebben deelgenomen). Werving van de jongeren verliep met name via de professionals die zijn gesproken in fase 1 en via de sneeuwbal methode waarbij aan deelnemende jongeren na afronding van het gesprek is gevraagd of zij nog

andere jongeren kenden die zouden willen meedoen. Alle deelnemende jongeren ontvingen een tegoedbon (bol.com) ter waarde van 25 euro.

De gesprekken met jongeren zijn gevoerd langs een interview leidraad (zie bijlage 6) waarin oog is gehouden voor flexibiliteit gedurende het gesprek in het belang van rapport en vertrouwen. De leidraad is opgebouwd langs de elementen van onderzoeksvraag 1. Bijna alle gesprekken zijn opgenomen.¹¹ Na elk gesprek zijn bovendien voicememo's ingesproken ten behoeve van de analysefase.

Focusgroepsessie: pizza avond met jongerenwerk

In maart 2026 is, aanvullend op bovenstaande methoden, een focusgroepsessie (pizza avond) georganiseerd in samenwerking met Hogeschool Windesheim en het lokale jongerenwerk. Daarbij waren 11 jongeren aanwezig tussen de 12 en 19 jaar. Het doel van deze avond was enerzijds het toetsen van opgedane inzichten uit dit verkennend onderzoek alsmede het (destijds lopend) onderzoek vanuit hogeschool Windesheim. Anderzijds was de avond bedoeld om meer inzicht te verkrijgen in de leefwereld en conflicten die off/online ontstaan onder jongeren.

De avond was opgezet langs enkele stellingen (zie bijlage 8) en zijn door een jongerenwerker ingeleid. Deze avond is niet op band opgenomen vanwege de hoeveelheid aanwezige jongeren die niet verstaanbaar op de band zouden kunnen worden gevangen. Van deze avond zijn wel aantekeningen en een voicememo opgemaakt ten behoeve van de analyse.

¹¹ Bij 1 gesprek heeft geen opname plaatsgevonden. Deze jongere was huiverig vanwege een lopende strafzaak en wilde anoniem zijn verhaal vertellen zonder tussenkomst van een recorder.

Gesprekken met ouders/opvoeders

In het licht van onderzoeksvraag 2 was het initieel de bedoeling dat in december 2025 – na de workshops - een gezamenlijke ouderdialogsessie georganiseerd zou worden waarbij socratische gespreksprincipes leidend zijn. Ouders waren echter niet even makkelijk te bereiken en bleken ook te ervaren dat zij relatief laat op de hoogte waren gesteld van de sessie. Om die reden is ervoor gekozen afzonderlijk een afspraak te maken met de ouders. Uiteindelijk zijn hiervoor vijf ouders benaderd die allen bereid waren een individueel gesprek te voeren. Ouders ontvingen een berichtje ter waarde van 50 euro als vergoeding voor de deelname aan het gesprek.

Zodoende zijn in de periode dec 2025 - feb 2026 gesprekken gevoerd (bij ouders thuis, het gemeentehuis en via digitale beeldverbindingen). Alle gesprekken zijn gevoerd langs een leidraad (zie bijlage 7) welke was opgebouwd langs de elementen van onderzoeksvraag 2. Doel van de gesprekken was het in kaart brengen van de belemmerende en versterkende factoren, dilemma's en behoefte van ouders/opvoeders en het verkrijgen van meer zicht op de ervaren handelingsruimte- en behoefte met het oog op het voorkomen van verwevenheid van hun jongeren in problematische jeugdnetwerken. Alle gesprekken zijn met toestemming van de betreffende ouders opgenomen op een voicerecorder ten behoeve van de analyse. In afstemming met ouders zijn ook de resultaten van de gesprekken (anoniem) naar de ouders gestuurd (per mail en Whatsapp).

Hoewel het aantal geïnterviewde ouders beperkt is (n=5), past deze omvang binnen de narratieve onderzoeksbenadering die in deze verkenning centraal staat (zie paragraaf 2.1). Vanuit die benadering staat immers niet de representativiteit van individuele ervaringen centraal, maar de betekenis die respondenten aan gebeurtenissen toekennen en de wijze waarop zij deze interpreteren. Het verkennen van deze narratieven en de daarmee samenhangende zogenoemde 'subjectieve waarheden' (Adjiembaks, 2020) is

juist van waarde voor beleidsontwikkeling. Het maakt het mogelijk dominante aannames te bevragen en alternatieve verhalen zichtbaar te maken tegen de achtergrond van bredere maatschappelijke en institutionele machtsverhoudingen. Ook een relatief kleine respondentengroep kan daarin inzicht geven.

2.2.2 Data-analyse

Waar fase 2 primair gericht was op het ophalen en begrijpen van perspectieven van jongeren en ouders, stond in *fase 3* het interpreteren, verbinden en toepasbaar maken van alle opgedane inzichten centraal. De analyse richtte zich daarmee niet alleen op het beschrijven van patronen op basis van de verhalen van jongeren en ouders, maar ook op het identificeren van handelingsmogelijkheden voor beleid en praktijk.

De eerste stap in de analyse bestond uit het transcriberen van de verzamelde kwalitatieve data. De opnames van gesprekken met jongeren en ouders, evenals de ingesproken voicememo's van de onderzoeker tijdens de co-creatieve workshops, zijn verbatim uitgewerkt en geanalyseerd. Dit betekent dat relevante passages, die betrekking hadden op de onderzoeksvragen, thematisch zijn geordend. Deze thema's zijn, inclusief illustrerende citaten, samengebracht in een Excelbestand. De kwalitatieve data zijn geanalyseerd volgens een thematische analysemethode, waarbij de verhalen systematisch zijn bestudeerd met oog voor persoonlijke betekenisgeving (Braun & Clarke, 2006; 2023).

De voorlopige interpretaties zijn vervolgens besproken met de betrokken workshopopleider, maar ook de betrokken jongeren en ouders om de ontwikkelde thema's en betekenispatronen te toetsen, te nuanceren en waar nodig aan te scherpen. Binnen een narratieve onderzoeksbenadering gaat het immers niet om het vaststellen van één objectieve waarheid, maar om het zorgvuldig onderbouwen van interpretaties van de verhalen en ervaringen van

deelnemers (Riessman, 2008). Door de interpretaties te spiegelen aan de kennis en ervaring van nauw betrokkenen is ingezet op het vergroten van de geloofwaardigheid en navolgbaarheid van de analyse.

Een derde stap binnen de analyse betrof het tussentijds terugbrengen van inzichten naar de gemeente Almere als opdrachtgever. Vanuit de actiegerichte onderzoeksbenadering is een memo opgesteld waarin de eerste bevindingen uit de gesprekken met ouders zijn beschreven en gedeeld met de gemeente Almere (zie bijlage 9). Deze tussentijdse kennisdeling had niet uitsluitend een rapportagefunctie, maar was bedoeld om directe reflectie en bijsturing in beleid en uitvoering mogelijk te maken. Naar aanleiding hiervan heeft de gemeente Almere verschillende aanpassingen en verbeteracties ingezet, waaronder het realiseren van een vast aanspreekpunt binnen de groepsaanpak en het faciliteren van structurele contactmomenten met ouders buiten crisissituaties om. Hiermee werd invulling gegeven aan het uitgangspunt van actiegericht onderzoek, waarbij kennisontwikkeling en praktijkontwikkeling gedurende het onderzoeksproces met elkaar verbonden zijn.

Vervolgens is een verdiepende analyse uitgevoerd waarin de verschillende databronnen – individuele interviews met jongeren, de opbrengsten uit de co-creatieve workshops en de gesprekken met ouders – met elkaar zijn verbonden. Door deze triangulatie ontstond een meer integraal beeld van de ervaringen, behoeften en handelingsmogelijkheden rondom jeugdnetwerken in Almere. Hierbij is niet alleen gekeken naar afzonderlijke thema's, maar juist naar *de samenhang* tussen individuele ervaringen, sociale relaties, omgevingsfactoren en mogelijkheden voor beleidsmatige interventie. De empirische bevindingen zijn uiteindelijk vertaald naar een samenvattende analyse waarin de belangrijkste inzichten, conclusies en aanbevelingen zijn uitgewerkt in relatie tot de doelstelling en onderzoeksvragen van deze verkenning. De aanbevelingen (paragraaf 5.3) zijn daarbij geformuleerd vanuit

het perspectief van kansen voor beleid, uitvoering en samenwerking tussen betrokken partijen in Almere.

Afsluitend symposium

De resultaten van de verkenning zijn op 1 juni 2026 gepresenteerd tijdens het minisymposium 'Als ik het voor het zeggen had' (zie bijlage 10). Deze bijeenkomst was georganiseerd door de gemeente Almere in samenwerking met DBJ Coaching (Lamyn Belgaroui), Young Perspectives (www.yope.nl) en WeTheFuture (Jacintha van de Geer-Scheerder). Aan het symposium namen circa 45 professionals deel vanuit onder meer het veiligheids- en zorgdomein in Almere. Via een kenniscafé-opzet zijn vijf stellingen besproken die rechtstreeks voortkwamen uit de onderzoeksbevindingen. Professionals hebben gezamenlijk gereflecteerd op ervaren knelpunten, mogelijke oplossingen en noodzakelijke randvoorwaarden voor verbetering van beleid en uitvoering ten aanzien van het voorkomen van verwevenheid van jongeren in problematische jeugdnetwerken. De opbrengsten van deze gesprekken zijn door Hogeschool Windesheim samengevat en opgenomen in bijlage 11.

3. Jongeren

Dit hoofdstuk zoomt in op de perspectieven van jongeren en geeft inzicht in de betekenisvolle thema's ten aanzien van onderzoeksvraag 1: *Hoe geven jongeren betekenis aan sociale relaties en jeugdnetswerken en welke factoren versterken of voorkomen verwevenheid in problematische jeugdnetswerkvorming?* Aangezien een deel van de deelnemende jongeren aan dit onderzoek tevens onderdeel uitmaakte van een gemeentelijke groepsaankpak, wordt voorafgaand aan de beantwoording van de onderzoeksvraag eerst ingegaan op hun ervaringen met deze aankpak. Hun gedeelde ervaringen bieden belangrijke context voor de interpretatie van de bevindingen, omdat zij inzicht geven in de wijze waarop jongeren gemeentelijke interventies beleven en hoe deze hun perspectief op sociale relaties, vertrouwen en ondersteuning mede kunnen beïnvloeden.

3.1 Ervaringen met de groepsaankpak

Met zes jongeren die deel uitmaakten van een gemeentelijke groepsaankpak is gereflecteerd op hun ervaringen met de initiatie, uitvoering en persoonlijke betekenis van de aankpak. De betrokken jongeren geven aan dat de notificatiebrief in de meeste gevallen persoonlijk thuis werd overhandigd door twee professionals, doorgaans afkomstig van de politie, handhaving en/of het jongerenwerk. Hoewel deze persoonlijke wijze van kennisgeving initieel niet direct als negatief is ervaren, blijkt uit de gesprekken dat de meeste jongeren hun opname in de groepsaankpak *niet als rechtvaardig beschouwen* ondanks de mondelinge toelichting aan de deur en de informatie in de notificatiebrief.

De betrokken jongeren beschrijven dat zij zich na ontvangst van de brief bewust 'koest' hebben gehouden. Voornamelijk om verdere problemen met

hun ouders of de politie te voorkomen. Daarmee lijkt de notificatiebrief eerder een *afschrikwekkend effect* te hebben gehad dan dat zij inzicht bood in de daadwerkelijke aard of betekenis van de groepsaankpak.

"Ja gewoon dat ik niet meer op straat mag zijn. M'n ouders waren ook boos en ik wilde geen gezeur ook verder. Ik ben veel minder op straat geweest daarna. Gewoon moest houden snap ja?" (Wes, 16 jaar).

Jongeren geven aan dat gedurende de uitvoering van de groepsaankpak onduidelijkheid bij hen leefde over de inhoud, de verschillende fasen, de duur van de begeleiding en de voorwaarden waaronder afschaling kon plaatsvinden. Hoewel de meeste jongeren aangeven in de dagelijkse praktijk relatief weinig van de groepsaankpak te merken, ervaren zij het tegelijkertijd als *belastend* dat hun naam verbonden is aan deze gemeentelijke interventie. Zo beschrijven jongeren dat hun deelname aan de groepsaankpak gepaard ging met gevoelens van *schaamte*, zowel richting hun ouders als richting zichzelf.

"Ik merk er eigenlijk niks van maar ik wil er gewoon uit... Maar het is niet dat het me triggert of zo. Ik zit er nu in en het is wel 'iets' op mijn naam. Dat wil je liever niet." (Jeffrey, 15 jaar).

"Tuurlijk is het niet leuk dat je in een aankpak zit. Ik schaam me wel voor mijn ouders. Ik ga er ook nooit meer in komen. Daar zorg ik wel voor." (Olivier, 15 jaar).

Opvallend is dat de onduidelijkheid rondom de inhoud en betekenis van de groepsaankpak maakte dat een deel van de jongeren de co-creatieve workshops ten onrechte beschouwde als 'de groepsaankpak' interventie. Aan het begin van iedere bijeenkomst is weliswaar expliciet toegelicht dat de workshops onderdeel vormen van een onafhankelijk onderzoek naar

jeugdnetwerkvorming, gericht op het benutten van en stem geven aan de perspectieven van jongeren. Desondanks was soms sprake van onduidelijkheid over de afbakening tussen de uitvoeringspraktijk van dit onderzoek en de bestaande interventiepraktijk van de groepsaankpak.

"Groepsaankpak? Ik weet eigenlijk nog steeds niet waarom ik hierin zit... De workshops hebben aan de andere kant wel geholpen. Anders was ik buiten geweest. Nu weet ik tenminste wat een groepsaankpak is en hoe het werkt. Ik ben ook minder vaak buiten met mensen." (Faysal, 15 jaar).

Dit fragment laat zien dat de informatievoorziening rondom de dit onderzoek en de groepsaankpak zelf verbetering behoefde. Dat jongeren de workshops mede zijn gaan beschouwen als onderdeel van de groepsaankpak kan worden opgevat als een indicatie dat de doelstellingen, werkwijze en samenhang van de interventie en de relatie tot dit onderzoek voor hen onvoldoende expliciet waren. Een toegankelijke routekaart, visuele tijdslijn of andere ondersteunende communicatiemiddelen kunnen bijdragen aan een beter begrip van de inhoud van de groepsaankpak, de fasen, verwachtingen, de momenten waarop voortgang en bijvoorbeeld afschaling worden geëvalueerd. Daarmee kan niet alleen de transparantie van de groepsaankpak worden vergroot, maar mogelijk ook de ervaren legitimiteit, betrokkenheid en het vertrouwen van jongeren in de uitvoering ervan.

3.2 De 5 V's van jeugdnetwerkvorming

Als het gaat om verwevenheid van jongeren bij problematische jeugdnetwerken, dragen jongeren verschillende factoren aan hieraan relateren. De analyse van de gesprekken met hen tijdens de workshops, de focusgroep sessie en de individuele interviews, wijst op vijf onderling samenhangende dynamieken die zowel helpende als belemmerende factoren dragen en gezamenlijk inzicht bieden in de betekenis die jongeren geven aan

hun sociale relaties en netwerken: (1) 'Volatief', (2) 'Verankerd', (3) 'Validatiegedreven', ze kennen een (4) 'Verloop' en kenmerken zich door een (5) 'Van Vriend naar Vijand (en vice versa) dynamiek'.

3.2.1 Volatief: 'Almere is groot maar klein tegelijk'

Ten eerste beschrijven de betrokken jongeren hun sociale netwerken als dynamisch en voortdurend in beweging. Zowel offline vriendengroepen als online groepschats veranderen voortdurend van samenstelling, waardoor niet zozeer sprake is van vaste groepen, maar van *fluide sociale verbanden*.

"Ik vind het vreselijk dat woord 'jeugdgroep'. Er is geen groep – groep. Heel Almere is vrienden met elkaar. Almere is superklein ook. Bijvoorbeeld mensen van Poort zijn goed met mensen van Tussen de Vaarten, en Poort is letterlijk aan de andere kant ... ja en dan zijn ze gewoon goed." (Ferdie, 14 jaar).

Zowel online als fysieke ontmoetingen buiten op straat fungeren als ontmoetingsplekken waar contacten ontstaan, vriendschappen worden onderhouden en sociale relaties verder vorm krijgen. *Veelvuldig op straat of online actief zijn (exposure)*, speelt een belangrijke rol in de dynamiek en verandering van samenstelling van groepsvorming. Dit heeft volgens jongeren ook invloed op de kans dat zij verweven raken in conflicten en delictgedrag.

"Ja, die kent die weer uit de buurt en die kent die weer... jongeren kennen elkaar uit alle wijken en buurten gewoon. Je chillt de ene dag in die buurt met die guys en de andere dag met die guys uit de andere buurt snap je? Almere is groot maar klein tegelijk." (Saif, 18 jaar).

Als het om de fysieke aanwezigheid op straat gaat, delen jongeren dat zij regelmatig spanning voelen in hun contact met ('controlerende') professionals op straat zoals boa's en de politie. Hun verhalen weerspiegelen een *gevoel van beperkte ruimte om daadwerkelijk aanwezig te zijn in wat jongeren opvatten*

als 'hun eigen' opgroeicontext: hun woonbuurt en de nabije publieke, openbare ruimte. Specifiek in relatie tot hun aanwezigheid op straat geven jongeren aan dat zij het 'vreemd' vinden uit hun eigen buurt weg te worden gestuurd wegens vermeende overlast, terwijl zij dat zelf niet als zodanig ervaren. Zij zijn op zoek naar een plek om met elkaar te 'chillen', plezier te maken en hun onderlinge relaties te onderhouden.

Mede omdat jongeren geregeld uit hun eigen buurt worden weggestuurd, voelen zij zich genoodzaakt in andere buurten te vertoeven. Op die manier doen zij andere contacten op en leren zij jongeren uit andere buurten kennen. Het 'wegsturen uit de buurt' is op deze manier van invloed op jeugdnetwerkvorming en het ontstaan van sociale relaties.

"Overlast overlast... als we gewoon voetballen is het niet goed, dan maken we te veel lawaai. Als we naar een andere buurt gaan mogen we daar niet chillen want ook daar maken we te veel herrie terwijl we gewoon aan het chillen zijn!" (Damian, 16 jaar).

De geschetste dynamiek op straat kent ook online een weerspiegeling en hangt wederkerig met elkaar samen. Jongeren geven aan dat ook hun online groepen volatiel zijn: ze veranderen voortdurend van online groepen en daarmee ook de omvang, samenstelling en duur van de jongeren die in een online chat of groep zitten.

"Er zijn geen vast groepen online... soms word je in een groep gezet zonder dat je het wil. Je gaat eruit en je wordt zo weer toegevoegd in een andere groep. Het gaat snel... dus zo ja." (Tish, 16 jaar).

"We worden weggestuurd uit onze eigen buurt. Dat is wat mij stoort."

(Asad, 15 jaar).

Als het om het type social media platforms gaat waar jongeren actief op zijn, wordt *Snapchat* veelvuldig genoemd. Hiernaast spelen bijvoorbeeld ook *Tiktok*, *Youtube* en *Instagram* een rol. Volgens de betrokken jongeren zijn dit de voornaamste online platforms waar hun onderlinge contacten ontstaan, conflicten escaleren en reputaties worden opgebouwd. De online en offline netwerken waarin jongeren zich begeven, lijken nauwelijks van elkaar te onderscheiden als het om hun sociale relaties gaat. Er is sprake van een sterke verwevenheid onder jongeren dat zich zowel off- als online en bovendien zowel binnen als buiten de gemeente Almere manifesteert.

"Je bent buiten met anderen, maar je scrollt de hele tijd.. of er een planning is, Tiktok en Snap belangrijkste." (Jay, 17 jaar).

Naast het posten van foto's over onder meer uitgaan, uit eten, onder weg zijn in dure auto's en de nieuwste 'drip' (kleding/oufit), bekijken jongeren veelvuldig content van anderen.

"Je wilt merkkleding erbij lopen... Het heeft ook met groepsdruk te maken. Als je iedereen met zo'n jas ziet lopen dan wil je dat ook... dat zie je meer buiten. Veel geld op social media wel dat wel. Dat wil je dan ook..." (Fays, R9).

3.2.2 **Verankerd:** 'Die banden gaan niet zomaar kapot snap je?'

Ondanks de volatiele dynamiek en veranderlijkheid van zowel off-als online groepen beschrijven jongeren hun sociale netwerken in de kern als verankerd in bestaande sociale structuren. Familie, buurt, school en andere dagelijkse leefomgevingen vormen belangrijke fundamenteen waarop sociale relaties worden opgebouwd en onderhouden. Hoewel de samenstelling van hun sociale relaties dus continue veranderlijk is, blijven jongeren tegelijkertijd een sterke 'kern' verbondenheid voelen aan sociale contexten waarin zij zijn opgegroeid.

Op basis van de gedeelde verhalen van jongeren is zichtbaar dat 'echte vrienden' nadrukkelijk worden onderscheiden van meer kortstondige, dynamische en fluïde sociale contacten waarin zij zich zowel op straat als online bewegen. Waar veelal grotere off- en online groepsverbanden worden gekenmerkt door wisselende samenstellingen en een contextafhankelijk karakter, verwijst 'echte vriendschap' volgens jongeren naar duurzame, wederkerige relaties die zijn opgebouwd vanuit een *gedeelde opgroei- en ervaringsgeschiedenis*.

"Gewoon de mensen met wie je bent snap je... die je al langer kent en die jou al van kleins af aan kennen. Gekke dingen hebt meegemaakt enzo... die banden gaan niet zomaar kapot snap je?"

(Sven, 17 jaar).

‘Echte’ vrienden worden beschreven als personen die elkaar al lange tijd kennen, voor elkaar opkomen in conflictsituaties, elkaar kunnen vertrouwen, afspraken of beloftes nakomen en je laten ‘mee-eten’ wanneer er met criminele klusjes geld kan worden ‘verdiend’. Dit kan tegelijkertijd ook leiden tot morele dilemma’s:

“Een vriend van me bracht opeens tegen de 1000 euro bij m’n deur. Ik zag heel veel 50 euro briefjes! Ik vroeg nog aan hem: ‘Waarom?’ Hij zegt: ‘Gewoon’. Ik dacht: ‘Hebben ze nou een oma opgelicht ofzo? Daar hadden ze het laatst over...’ Ik kon niet met die gevoelens. Ik vroeg toen een paar dagen later van: ‘Hey, hoe kom je eigenlijk aan dat geld dat je me gaf?’ Hij zei dat ze in een huis waren geweest met oma’s ofzo... ja, ik kon niet met het gevoel leven, want wat als het mijn oma was?!? Deze jongen die mij geld gaf; ik ken hem al sinds ik kleuter ben ofzo. Hij wil geld verdienen, ik snap het wel... Ik heb het geld even bewaard maar wel weer teruggegeven toen....hmm, ok, ik heb wel 200 euro gebruikt: nieuwe schoenen van gekocht.” (Joel, 13 jaar).

Dit fragment illustreert hoe jongeren moeten leren ‘navigeren’ tussen het begrip dat leeft voor keuzes van vrienden door een gedeelde opgroeicontext en hun morele geweten dat hen wijst op wat juist of goed zou zijn.

Ondanks dilemma’s en situaties van dit ‘knagend’ geweten, beschrijven jongeren tegelijkertijd dat ‘echte’ vriendschap niet als een relatie zonder wrijving kan bestaan. Integendeel: het vermogen om onderlinge spanningen, ruzies of meningsverschillen te doorstaan en te herstellen wordt gezien als een kenmerk van een sterke band. Jongeren vertellen hoe zij elkaar aanspreken op gedrag, kritiek durven geven of zelf door een vriend zijn gecorrigeerd.

Deze ‘correctieruimte’ is er echter niet voor iedereen. Jongeren beschrijven daarin een belangrijk onderscheid tussen hun oppervlakkige, vluchtige sociale contacten (die deze ‘correctieruimte’ niet hebben) versus betekenisvolle ‘echte’ vriendschappen (die deze ‘correctieruimte’ wel hebben). Volgens de

jongeren ontstaat deze ruimte doordat vrienden elkaar frequent zien en spreken, maar met name (ook) doordat zij herkenning zien in elkaar en persoonlijke ervaringen en kwetsbaarheden met elkaar hebben gedeeld. Deze gedeelde geschiedenis draagt bij aan gevoelens van onderlinge steun, vertrouwen en authenticiteit binnen de relatie.

“Als je elkaar lang kent zeg maar.. gewoon als hij iemand is die je helpt enzo.. niet alleen wanneer die geld nodig heeft ofzo. Toen ik was bestolen ging hij ook mee om te checken en te helpen enzo. En stel je hebt ruzie, dan komt hij voor je op.” (Jeffrey 15 jaar).

“Je bent er voor elkaar, loyaal. Je hebt samen van kleins af aan dingen meegemaakt, dingen gedaan.... Ondanks al die dingen ben je nog steeds met elkaar.” (Rico, 18 jaar).

Vanuit een narratief perspectief illustreren de verhalen dat jongeren betekenisvolle vriendschappen construeren als relaties waarin loyaliteit niet alleen bestaat uit onvoorwaardelijke steun, maar dus ook uit *het durven begrenzen en corrigeren van elkaar*. Loyaliteit wordt daarmee niet uitsluitend opgevat als ‘achter iemand blijven staan’, maar ook als gezamenlijke verantwoordelijkheid voor elkaars handelen en ontwikkeling (hierover meer onder paragraaf 3.2.5).

3.2.3 Validatie gedreven: ‘Vechten als oplossing voor de ‘fittie’

Een derde dynamiek die uit de verhalen van de betrokken jongeren naar voren komt is dat hun sociale relaties sterk validatie gedreven zijn. Jongeren beschrijven erkenning, status en waardering als belangrijke drijfveren van hun handelen wanneer zij zich onder leeftijdsgenoten begeven.

Zowel online als offline ervaren zij een zekere bewijsdrang om een bepaalde reputatie op te bouwen, te bestendigen en hoog te houden. In deze

voortdurende zoektocht naar sociale bevestiging en erkenning speelt het behouden van een zekere *streetcredibility* een centrale rol. Dit vertaalt zich veelal in de noodzaak om zich niet te laten kleineren en zichzelf te kunnen handhaven in de interactie met anderen.

“Het gaat ook over doen wat je zegt. Als je zegt: ‘Ik ga je klappen online en dan doe je het niet dan krijg je ook niet je rol. En als je wel doet, krijg je meer status.’”

(Jeffrey, 15 jaar).

Binnen deze relationele dynamiek worden respect, reputatie en weerbaarheid voortdurend sociaal onderhandeld, waardoor jongeren zich blijvend genoodzaakt voelen hun gedrag en zelfpresentatie af te stemmen op de verwachtingen en normen die binnen hun sociale netwerk dominant zijn. Hierdoor ontstaat een zichzelf versterkende dynamiek waarin de behoefte aan erkenning en het behoud van sociale status elkaar wederzijds in stand houden.

"Je moet streetcredible zijn toch...Hoe meer je hebt gedaan op de straat, hoe meer credits online als je mensen hebt geklapt op straat. Als je hoort: hij heeft ook op mensen een wapen gericht enzo, en je zit met hem in een groep, dan krijg je daar respect voor." (Badr, 16 jaar).

Het performen van een *streetcredible* identiteit kan bijdragen aan het ontstaan en escaleren van conflicten. Jongeren geven aan dat provocaties, zowel on- als offline, onderdeel zijn van hun dagelijkse leefwereld. Hoewel zij benadrukken dat het maken van de 'juiste keuze' – bijvoorbeeld door niet te veel op straat of online te zijn en/of niet op provocaties te reageren – belangrijk is, ervaren zij tegelijkertijd aanzienlijke sociale druk om hun reputatie te beschermen. Reputaties worden immers niet alleen opgebouwd in de fysieke leefomgeving, maar ook voortdurend zichtbaar gemaakt, beoordeeld en versterkt via bijvoorbeeld sociale media. Binnen deze context kan conflictvorming voor sommige jongeren een relatief laagdrempelige manier worden om moed, loyaliteit of dominantie zichtbaar te maken en daarmee hun sociale positie binnen ten overstaan van anderen te bevestigen. Voor een deel van de jongeren krijgt geweld daarmee een *symbolische of rituele functie*: geweld vindt niet primair plaats vanuit de intentie om ernstige schade toe te brengen, maar als een sociaal geaccepteerde manier om een conflict af te sluiten, gezichtsverlies te voorkomen of de eigen reputatie te versterken, behouden of te herstellen.

"We lopen, ik loop langs hem, dan begint het daar en dan ga je daar op de vuist en de volgende keer ga je met groepen op de vuist. Dan los je die torie zo op. Dus zo." (Walid, 16 jaar).

"Ik heb wel vaak gevochten – ja... afgelopen zaterdag was er weer een filmpje: vriend van me... Ik weet niet waarom ze ruzie hadden. Het was niet opgelost... maar nu ze hebben gevochten en nu is het klaar." (Fays, 14 jaar).

Deze symbolische functie van conflict- en geweldvorming maakt dat relatief alledaagse irritaties – zoals onenigheid over uiterlijk of sociale interacties – tot online beledigingen, bedreigingen of beschuldigingen als kans geïnterpreteerd: het vormt aanleiding tot (gewenste) validatie van een zekere streetcredibility 'in een veelal publieke arena waarin omstanders - andere jongeren op straat - het 'publiek' vormen. Ongeacht de aanleiding beschrijven jongeren dat de sociale omgeving vaak impliciet bepaalt hoe op een conflict gereageerd 'hoort' te worden, of het uit de hand loopt of juist begrensd wordt. De dominante groepsnorm wordt daarbij veelal gevormd door degenen met de hoogste status of de meest dominante uitstraling.

"De norm wordt bepaald door de vibe die eromheen hangt.... De mensen die het stevigst in hun schoenen staan, grote mond hebben etc. die bepalen vaak." (Ray, 16 jaar).

De verhalen van jongeren laten zien dat onderlinge conflicten regelmatig onderdeel worden van een bredere publieke en digitale dynamiek. Jongeren vertellen dat vechtpartijen soms vooraf via sociale media worden aangekondigd, waarna leeftijdsgenoten zich verzamelen om het conflict bij te wonen en te filmen. Het opnemen en verspreiden van dergelijke beelden wordt door sommigen omschreven als 'sensatie' of 'entertainment', waardoor geweld niet alleen een interactie tussen betrokkenen blijft, maar tevens een publiek spektakel wordt dat reputaties kan versterken of juist beschadigen.

"Vechten op straat? Ja, vaak misschien elke dag wel een paar filmpjes doorgestuurd. Meisjes vechten, ook jongens... inslaan op elkaar gewoon. Ik ben ook weleens gegaan. Ik hou van sensatie. Het houdt op als politie komt, maar eerder ook, kinderen of mensen springen ertussen om te stoppen." (Jay, 15 jaar).

Opvallend is dat jongeren in hun verhalen regelmatig *neutralisatietechnieken* (Sykes & Matza, 1957) aanhalen om zowel hun eigen betrokkenheid bij geweld alsmede hun nalatigheid om in te grijpen te rechtvaardigen. Verantwoordelijkheid voor escalaties wordt daarbij vaak verschoven naar de persoon die het conflict zou hebben uitgelokt of naar de omstandigheden waarin het incident plaatsvond. Hierdoor wordt 'niet ingrijpen' of het accepteren van geweld gepresenteerd als een begrijpelijke of soms zelfs noodzakelijke reactie, in plaats van een bewuste eigen keuze. De toepassing van geweld wordt – anders gezegd – veelal gelegitimeerd doordat de aanleiding buiten de dader wordt geplaatst of wordt verondersteld dat het slachtoffer zelf aanleiding heeft gegeven tot het geweld. Een illustratief voorbeeld hiervan is de wijze waarop jongeren reflecteren op de rol van omstanders tijdens geweldsincidenten. Hoewel zij erkennen dat de groep een conflict mogelijk had kunnen de-escaleren, relativeren zij deze verantwoordelijkheid door te suggereren dat buitenstaanders niet over alle informatie beschikken en dat geweld soms 'wel nodig zal zijn geweest'.

Q: "Ben je dan opgelucht als iemand ingrijpt in zo'n situatie? Of denk je: eigenlijk hadden wij het als groep ook kunnen oplossen?"

"Had gekund, maar ja... ze gaan denk ik niet zomaar slaan, dus misschien moet het wel zo. Je weet niet wat diegene heeft gedaan." (Jeffrey, 15 jaar).

Daartegenover staat de afweging om *wel* in te grijpen. Dat lijkt vooral in precare situaties samen te hangen met niet alleen status en erkenning maar ook met daadwerkelijke gevaarzetting van dat moment:

Q: “Wat is het moment dat je beslist nu gaan we het stoppen?”

“Een meisje haar hoofd was bijna in een plas... Ze lag bijna in het water.

Q: Toen dacht je: ‘Nee nu gaat het te ver? Waarom is dat het moment?’

“Dat meisje kan doodgaan door water he? Ze kan stikken door het water en anderen gingen ook duwen toen... ze gingen bijna op het meisje staan en dan kon ze niet bewegen enzo. Dat is gewoon zielig. Dan start de een met het stoppen van het gevecht en dan doen anderen het ook.” (Jeffrey, 15 jaar).

Jongeren beschrijven geweld regelmatig als een vanzelfsprekende en efficiënte manier om conflicten af te ronden of op te lossen. Binnen deze narratieven krijgt een fysieke confrontatie de betekenis van een sociaal geaccepteerd eindpunt van een ruzie, waarbij de uitkomst – een winnaar en een verliezer – duidelijkheid verschaft over de onderlinge verhoudingen. Vanuit hun perspectief vormt vechten daarmee een pragmatische oplossing voor een ‘fittie’.

Opvallend is dat de factoren die door jongeren als conflict vermijdend worden beschouwd - zoals ‘minder tijd doorbrengen op straat/ online’ en ‘niet reageren/ weglopen van beginnende escalaties op straat’ - tegelijkertijd *als niet of nauwelijks haalbaar* worden ervaren. Volgens hen kunnen dergelijke keuzes namelijk leiden tot reputatieschade en het risico om door leeftijdsgenoten te worden bestempeld als een *‘sukkel van de straat’*.

**“Hoe je online een
fittie oplost??!?
Fysiek.
Uitvechten.
De winnaar is dan
klaar en de loser
heeft dan zoveel
schaamte gepakt,
dan ben je de lul al.”**

(Fays, 19 jaar).

Dit laat zien dat jongeren zich - wellicht vaker dan gedacht - wel degelijk bewust zijn van de gedragskeuzes die escalatie en verdere verwevenheid kunnen voorkomen, maar dat zij tegelijkertijd onder druk staan van informele groepsnormen en statusverwachtingen. Zij navigeren voortdurend tussen enerzijds gedrag dat zij zelf als verstandig of wenselijk beschouwen en anderzijds de noodzaak om hun sociale positie, reputatie en identiteit in de groep van leeftijdsgenoten te behouden. Daarmee lijkt conflict(vermijding) niet uitsluitend een individuele keuze, maar eerder een sociaal proces waarin overwegingen rondom status, erkenning en groepsacceptatie een belangrijke rol spelen.

"Ja, je kunt ervoor kiezen om door te lopen. Als die man nu voor mij loopt, en zegt: 'Vriend ik heb schijt aan jou en geeft een mij platte hand en dan ja, als ik dan gewoon doorloop? Dan ben je echt een sukkel. Stel je zegt nu tegen hem: 'z'n kankermoeder.. En hij doet niks...?!? Dan doe ik dat de volgende dag weer en weer en weer... Stel je voor: het gebeurt voor een school. Iemand klapt je en je klapt terug en je wint. Dan pas houdt het op.'" (Walid, 16 jaar).

Tegelijkertijd laten de interviews zien dat een *streetcredible* identiteit - en de daarbij vermeende off- en online 'performance' - altijd context gebonden is. Jongeren maken namelijk expliciet onderscheid tussen de identiteit die zij op straat of online laten zien en de persoon die zij thuis zijn. Waar de publieke ruimte wordt ervaren als een omgeving waarin reputatie voortdurend moet worden verdedigd, beschrijven zij het gezin juist als een plek van rust, veiligheid en ontspanning.

"Thuis is rust gewoon. Slapen, eten, met familie zijn. Thuis ben ik anders dan op straat." (Wes, 16 jaar).

3.2.4 Verloop: 'Twee jaar lang zijn er dan groepen die irritant zijn gewoon.'

Jongeren benadrukken ten derde dat zowel de samenstelling als de betekenis van sociale netwerken gedurende hun adolescentiejaren verandert. Netwerken worden niet ervaren als stabiele verbanden, maar als *tijdelijke sociale constellaties die meebewegen met leeftijd, levensfase en veranderende prioriteiten*. Volgens de jongeren kent iedere generatie als het ware een eigen periode waarin bepaalde groepen jongeren meer dan gemiddeld zichtbaar irritant' aanwezig zijn in de openbare ruimte, waarna deze groepen geleidelijk weer verdwijnen uit het straatbeeld.

"Misschien twee jaar achter elkaar dezelfde groep en dan worden die ouder en gaan ze andere dingen doen. Twee jaar lang zijn er dan groepen die irritant zijn gewoon. Als je lang kijkt komen ze met vijftien man op je af. 'Wat kijk je? Moet ik je klappen ofzo?!.'" (William, 16 jaar).

Volgens jongeren ligt op jongere leeftijd de nadruk sterker op het zichtbaar aanwezig zijn in de openbare ruimte, het rondhangen met leeftijdsgenoten en het opbouwen van een sociale reputatie. Naarmate zij ouder worden, verschuift de aandacht geleidelijk naar andere levensdomeinen, zoals werk, opleiding, partnerrelaties en toekomstperspectieven. Daarmee verandert ook de functie die jeugdnetswerken voor hen vervullen.

"Ze gaan aan de toekomst denken, werken... het chillen op straat neemt af." (Ryan, 18 jaar).

Hoewel deze ontwikkeling niet voor iedere jongere hetzelfde verloopt, beschrijven de geïnterviewde jongeren een duidelijke *differentiatie* naarmate leeftijd toeneemt. Volgens hen kiezen veel jongeren er rond hun zeventiende of achttiende levensjaar voor om afstand te nemen van het straatleven en meer te investeren in opleiding, werk of andere verantwoordelijkheden.

Tegelijkertijd signaleren zij dat een kleinere groep juist verder betrokken raakt bij risicovol of crimineel gedrag.

De verhalen van jongeren leren ons dat (problematische) jeugdnetwerkvorming een *cyclisch en generationeel karakter* kan dragen. Groepen ontstaan, ontwikkelen zich en verdwijnen weer wanneer jongeren andere levenskeuzes maken of nieuwe sociale rollen aannemen. Nieuwe cohorten jongeren nemen vervolgens de plaats in van oudere groepen, waardoor straatgroepen een voortdurend veranderend karakter behouden.

**"Als mensen ouder
beginnen te worden
wordt het óf gekker
óf ze gaan stoppen
rond hun
zeventiende,
achttiende..."**

(Walid, 18 jaar).

Deze bevinding illustreert dat de sociale betekenis van jeugdnetwerken nauw verweven is met de overgang naar volwassenheid. Naarmate jongeren ouder worden, veranderen niet alleen hun dagelijkse activiteiten, maar ook de identiteiten die zij nastreven en de sociale contexten waarin zij erkenning zoeken. De verhalen van jongeren leren ons daarmee dat betrokkenheid bij (ook "problematische") jeugdnetwerken voor veel jongeren geen statisch of permanent gegeven is, maar onderdeel vormt van een bredere ontwikkeling waarin sociale relaties, verantwoordelijkheden en toekomstoriëntaties voortdurend verschuiven.

3.2.5 Van vijand naar vriend: 'Ik kreeg meteen een platte hand van mijn broer'

Tot slot benadrukken de betrokken jongeren in dit onderzoek dat sociale relaties en hun vriendschappen sterk en kwetsbaar tegelijk zijn. Hun contacten zijn niet altijd duurzaam en kunnen relatief snel omslaan in conflicten, terwijl conflicten op hun beurt ook weer kunnen worden bijgelegd. Vertrouwen, loyaliteit en reputatie zijn daarmee geen vaste kenmerken van relaties, maar worden voortdurend opnieuw onderhandeld binnen de sociale dynamiek van jeugdnetwerken en onderlinge relaties. Jongeren beschrijven hun sociale omgeving als een context waarin de scheidslijn tussen vriend en vijand fluïde is en afhankelijk van de situatie kan verschuiven.

Een illustratief voorbeeld hiervan is het strategisch inzetten van loyaliteit. Jongeren geven aan dat het ondersteunen van een vriend soms betekent dat een ander bewust in een kwetsbare positie wordt gebracht, bijvoorbeeld door iemand onder valse voorwendselen naar buiten te lokken zodat een confrontatie kan plaatsvinden. Loyaliteit blijkt daarmee relationeel en contextgebonden: wat als trouw aan de ene vriend wordt gezien, kan tegelijkertijd verraad aan een ander betekenen.

"Soms spreken ze af, soms ook weer niet. In een set-up word je in de val gelokt bijvoorbeeld. Zeg maar dat een vriend van mij ruzie heeft en dan zeg ik tegen degene met wie mijn vriend ruzie heeft: 'Kom maar naar buiten.' En dan gaan ze vechten."

Q: Dan ben je geen echte vriend toch?

"Nee, voor degene die je naar buiten lokt niet, wel voor degene voor wie je iemand naar buiten lokt." (Omar, 15 jaar).

Tegelijkertijd laten de interviews zien dat jeugdnetwerken beschikken over een vorm van *zelfreinigend vermogen* waarin veelal leeftijdsgenoten met status maar vooral oudere/ volwassen personen uit het eigen netwerk (zoals familie en/of personen met invloed/status) een bemiddelende rol spelen.

"Op een gegeven moment zeiden twee matties van me: 'Je moet niet fokken met hem [jongen via Snap die had bedreigd]. Hij is niet iemand met wie je moet fokken. 'Toen had ik het ook gelaten. "(Quincy, 16 jaar).

"Er is sowieso iemand die goed is met iemand die de ruzie heeft. (...) Ik ben blij dat ik X heb geklapt. Het was meer dat m'n [familielid] zò boos op mij was! Leek wel op een monster! Hij was nog nooit zo boos op mij geweest! As ik van tevoren wist dat hij X [slachtoffer] kende, dan zou ik het niet doen." (Ferdi, 14 jaar).

Sluimerende conflicten hoeven door dit 'zelfreinigend vermogen' niet noodzakelijk te escaleren; jongeren beschrijven dat ruzies regelmatig worden opgelost, zeker wanneer familiebanden of langdurige vriendschappen op het spel staan. Omdat sommige jongeren hun netwerkrelaties beschouwen als 'familie', bestaat er volgens jongeren een morele verplichting om onderlinge conflicten te beëindigen.

"Ik kreeg meteen een platte hand van mijn broer toen hij erachter kwam dat ik ruzie had met hem. Hij zei: 'Waarom heb je ruzie met hem?!'"

(Afkir, 16 jaar).

Opvallend is echter dat ook dit ‘zelfreinigend vermogen’ regelmatig plaatsvindt via dezelfde normatieve logica waarin dreiging en geweld een legitiem opvoedkundig of corrigerend middel vormen. Wanneer jongeren reflecteren op de vraag hoe kan worden voorkomen dat jongere familieleden betrokken raken bij problematische jeugdgroepen, beschrijven zij dat zij zelf geweld of de dreiging daarvan zouden inzetten om grenzen te stellen.

"Als mijn broertje erin zou komen, zou ik hem klappen en zeggen: als ik nog één keer iets hoor van je, bro... en helemaal als hij het zelf zoekt, dan is hij klaar!" (Quincy, 17 jaar).

Deze bevinding laat een belangrijke paradox zien. Enerzijds beschikken jeugdnetwerken over mechanismen van informele sociale controle waarmee conflicten worden begrensd en jongeren worden gecorrigeerd. Anderzijds maken deze correctiemechanismen regelmatig gebruik van dezelfde middelen – intimidatie, dreiging of fysiek geweld – die zij tegelijkertijd proberen te voorkomen. Geweld fungeert daarmee niet uitsluitend als bron van escalatie, maar ook als instrument om normen te handhaven, loyaliteit af te dwingen en ongewenst gedrag binnen het netwerk te corrigeren.

Vanuit een narratief perspectief illustreren deze verhalen hoe loyaliteit, vertrouwen en geweld voortdurend opnieuw betekenis krijgen binnen de sociale interacties van jongeren. De grens tussen bescherming en bedreiging, tussen vriend en vijand, blijkt daarbij niet scherp afgebakend maar afhankelijk van de relationele context. Juist deze dynamiek onderstreept dat jeugdnetwerken niet uitsluitend kunnen worden begrepen vanuit stabiele groepsstructuren, maar veeleer als *voortdurend veranderende relationele processen waarin identiteiten, loyaliteiten en morele grenzen steeds opnieuw worden geconstrueerd en heronderhandeld*.

¹² In meerdere gevallen is persoonlijk langs de deuren gegaan en kort met ouders van de jongeren gesproken over hun inzet en deelname aan de workshops.

3.3 Drie zoektochten

De gesprekken met jongeren leren dat achter verhalen over overlast, conflicten en problematische groepsvorming vaak diepere behoeften schuilgaan. Uit de gesprekken komen grofweg drie terugkerende behoeften naar voren. Deze vormen belangrijke verklaringsmechanismen voor de aantrekkingskracht van jeugdnetwerken.

3.3.1 ‘Zie mij’

Allereerst de zoektocht naar erkenning: jongeren willen gezien worden als mens en niet uitsluitend als risico of probleem: "Zie mij." Jongeren willen serieus genomen worden door niet alleen hun leeftijdgenoten maar ook hun ouders, docenten, professionals die ze tegenkomen. Dit komt niet alleen sterk naar voren in de manier waarop jongeren spreken over symbolisch geweld dat in het teken staat van het valideren van een mate van ‘streetcredibility’ (paragraaf 3.2.3), maar ook in hoe zij vertellen over hun contacten met professionals op straat. Voor jongeren hangt gezag niet automatisch samen met een functie, maar met *de kwaliteit van de relatie*.

"Met hem [naam handhaver gemeente Almere] kan je praten. Hij luistert. Bij anderen praat je tegen een muur." (Ap, 16 jaar)

De verhalen van jongeren maken tevens zichtbaar dat ouders voor veel jongeren een belangrijke bron van erkenning vormen. Tijdens de co-creatieve workshops vroegen verschillende jongeren bijvoorbeeld of er een brief aan hun ouders kon worden gestuurd waarin stond dat zij zich tijdens de bijeenkomsten positief hadden ingezet, zodat hun ouders trots op hen konden zijn.¹² Deze wens illustreert dat jongeren niet uitsluitend behoefte hebben aan

correctie van ongewenst gedrag, maar juist ook aan *erkenning van positieve ontwikkeling*.

Hiernaast benadrukken jongeren dat professionals hen vaak uitsluitend ontmoeten tijdens probleemsituaties. Volgens hen ontstaat daardoor een eenzijdig beeld waarin vooral hun negatieve gedrag zichtbaar wordt, terwijl hun positieve eigenschappen en gedragingen buiten beeld blijven.

"Ze moeten weten dat we ook gewoon normaal en aardig kunnen zijn. Tijdens de workshops zagen jullie een hele andere kant van ons."
(Faysal, 15 jaar).

Jongeren hechten waarde aan *relationele erkenning en positieve validatie*. Zij ervaren dat hun identiteit in het contact met professionals vaak wordt gereduceerd tot incidenten of risicogedrag, terwijl zij juist behoefte hebben aan een benadering waarin ook hun positieve ontwikkeling, talenten en inspanningen worden gezien. Daarmee lijkt niet alleen de inhoud van interventies van belang, maar vooral ook de wijze waarop professionals duurzame relaties opbouwen en jongeren de gelegenheid bieden een ander verhaal over zichzelf te laten zien.

**"Politie, handhaving...
zij zien eigenlijk alleen
onze slechte kant. Dat
wil ik ook tegen de
gemeente zeggen: ze
zien ons niet als het
goed gaat. Ze zien
ons alleen als we ruzie
hebben. Meer contact,
ook buiten ruzies om,
dan zien ze ook dat ik
me kan gedragen."**

(Ap, 16 jaar).

3.3.2 'Steun mij'

Een tweede zoektocht dat uit de interviews naar voren komt, is *de zoektocht naar veilige verbondenheid en onvoorwaardelijke steun*. Jongeren zijn voortdurend op zoek naar fysieke en sociale omgevingen waar zij zich geaccepteerd voelen, fouten mogen maken en de ruimte ervaren om zich te ontwikkelen. Jeugdnetwerken vervullen hierin een belangrijke functie. Zij bieden niet alleen gezelschap, maar ook gevoelens van bescherming, herkenning, sociale steun en verbondenheid. Voor sommige jongeren vormen deze netwerken bovendien een alternatief voor ervaringen van afwijzing of een gebrek aan aansluiting binnen andere sociale contexten, zoals school, de buurt of het gezin.

Tegelijkertijd laten de interviews zien dat acceptatie binnen jeugdnetwerken niet onvoorwaardelijk is. Erkenning moet voortdurend worden verdiend en bevestigd. Het opbouwen en behouden van status – en de angst deze weer te verliezen – blijkt een belangrijke sociale hulpbron die de wijze waarop jongeren zich zowel offline als online presenteren sterk beïnvloedt. De behoefte om geaccepteerd te worden gaat daarmee samen met een voortdurende afstemming van gedrag op de normen en verwachtingen van de groep (zie ook paragraaf 3.2.3).

Binnen deze sociale context spelen verhalen een centrale rol. Jongeren vertellen elkaar verhalen over moed, loyaliteit, lef en dominantie, waarmee impliciet wordt overgedragen welk gedrag waardering oplevert en welke identiteit als wenselijk wordt beschouwd. De verhalen die jongeren over elkaar vertellen functioneren daardoor als *culturele scripts*: het zijn gedeelde narratieven die jongeren richting geven bij het interpreteren van sociale situaties en het vormgeven van hun eigen handelen en identiteit (Presser & Sandberg, 2015). Het vertellen van dergelijke verhalen is daarmee niet slechts een beschrijving van ervaringen, maar draagt actief bij aan de constructie en bevestiging van groepsnormen.

"Als iets negatiefs over je wordt verteld, moet je je mannetje staan. Dat wordt ook verwacht. Zo is het gewoon." (Steve, 18 jaar).

Vanuit een narratief perspectief illustreren deze bevindingen dat de behoefte aan verbondenheid nauw verweven is met de manier waarop jongeren betekenis geven aan zichzelf en hun positie binnen het netwerk. De zoektocht naar erkenning is daarmee niet uitsluitend gericht op sociale inclusie, maar ook op het *construeren van een identiteit die door anderen wordt gezien, gewaardeerd en bevestigd*. Juist in deze wisselwerking tussen verbondenheid, status en narratieven worden gedragsnormen gereproduceerd en krijgen verhalen over moed, loyaliteit en reputatie een regulerende dan wel escalerende werking binnen jeugdnetwerken en sociale interacties. Veilige verbondenheid wordt daarbij niet uitsluitend opgevat als de afwezigheid van geweld of conflicten, maar vooral als de aanwezigheid van mensen en omgevingen waarin zij zich gezien, gehoord en gesteund voelen. Dit komt krachtig naar voren in het gezamenlijke eindproduct van de workshops, de zelfgeschreven lyrics van de jongeren (zie bijlage 1).

"Als ik het voor het zeggen had

Was er een plek waar ik kon vallen maar ook weer kan staan."

"Als ik het voor het zeggen had

Was er iemand naast me onvoorwaardelijk waar ik ook ga."¹³

¹³ Zelfgeschreven tekst van jongeren die deelnamen aan de workshop, zie bijlage 1 voor volledige songtekst.

Jongeren benoemen *verschillende relationele beschermende factoren* die bijdragen aan hun gevoel van veiligheid en steun. Zij benadrukken het belang van volwassenen die daadwerkelijk luisteren, professionals die langdurig aanwezig en betrouwbaar zijn, en positieve rolmodellen die laten zien dat er alternatieve toekomstperspectieven mogelijk zijn. Niet de formele positie van deze volwassenen staat daarbij centraal, maar de kwaliteit en duurzaamheid van de relatie die zij met jongeren weten op te bouwen.

Vanuit een narratief perspectief weerspiegelen deze verhalen een fundamentele behoefte aan relaties waarin jongeren zich onvoorwaardelijk geaccepteerd, veilig verbonden en ondersteund voelen. De interviews suggereren dat duurzame verbondenheid en onvoorwaardelijke steun van volwassenen die niet zomaar loslaten na falen of fouten die jongeren maken, belangrijke tegenhangers vormen van de erkenning en bescherming die jongeren anders binnen problematische jeugdnetwerken zoeken. Daarmee benadrukken jongeren dat preventie niet alleen vraagt om het verminderen van risico's, maar juist ook om het versterken van sociale infrastructuur waarin zij kunnen groeien, experimenteren en zich gewaardeerd voelen.

3.3.3 'Inspireer mij'

Een derde zoektocht die op basis van de verhalen van jongeren naar voren komt, is *de zoektocht naar positief toekomstperspectief*. Jongeren beschrijven een sterke behoefte aan autonomie en zelfregie: zij willen zelf richting kunnen geven aan hun leven en toekomst, zonder daarbij voortdurend te worden gereduceerd tot eerdere fouten, risicogedrag of hun betrokkenheid bij problematisch gedrag en/of problematische jeugdnetwerken. Hun verhalen laten zien dat zij voortdurend balanceren tussen verschillende identiteiten die zij afhankelijk van de context laten zien. De identiteit die zij thuis, op school,

op straat of online presenteren is niet statisch, maar wordt voortdurend aangepast aan de verwachtingen van de omgeving.

Jongeren zien heil in meer inspirerende omgevingen of contexten die hen kunnen laten groeien. De verschillende off- en online performances weerspiegelen immers een voortdurende zoektocht naar wie zij zijn én wie zij willen worden. Vanuit een narratief perspectief zijn deze verschillende identiteiten niet alleen maar uitingen van aanpassingsgedrag, maar pogingen om een coherent toekomstverhaal over zichzelf te construeren. Jongeren benadrukken in hun verhalen dat zij zoeken naar een identiteit waarin erkenning, persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke participatie samenkomen.

Een terugkerend thema in de verhalen is *het ontbreken van laagdrempelige voorzieningen in Almere* waar jongeren – met name vanaf de 14 plus leeftijd - hun vrije tijd op een betekenisvolle manier kunnen besteden. Verschillende jongeren geven aan dat het huidige aanbod onvoldoende aansluit bij hun behoeften en dat zij behoefte hebben aan plekken waar zij hun talenten kunnen ontwikkelen, elkaar op een positieve manier kunnen ontmoeten en hun creativiteit kunnen uiten.

De drie zoektochten van jongeren

ACHTER GEDRAG VAN JONGEREN GAAN VAAK DIEPERE BEHOEFTE SCHUIL

Luister.
Zie mij.
Ken mijn
verhaal.

'ZIE MIJ'

Zoektocht naar erkenning

- Gezien en serieus genomen worden
- Niet alleen als probleem of risico
- Erkenning voor wie ik ben én voor mijn groei en talenten
- Relatie en vertrouwen zijn belangrijker dan functie

'STEUN MIJ'

Zoektocht naar veilige
verbondenheid

- Geaccepteerd en gesteund worden, fouten mogen maken
- Erbij horen, bescherming en loyaliteit
- Status en erkenning moeten voortdurend worden verdiend
- Verhalen over moed, loyaliteit en respect geven richting en betekenis

zoektochten in
(complexe)
opgroeicontexten

'INSPIREER MIJ'

Zoektocht naar positief
toekomstperspectief

- Zelf richting geven aan mijn leven
- Kansen om talenten te ontdekken en te ontwikkelen
- Toekomstige identiteiten verkennen in veilige omgevingen
- Vaardigheden, begeleiding en concrete mogelijkheden maken het verschil

Als jongeren erkenning ervaren, zich verbonden voelen en perspectief hebben, kunnen zij andere keuzes maken en nieuwe verhalen over zichzelf schrijven.

"Er is niks hier in Almere! Ja, soms zaalvoetbal, maar dat is maar twee keer per week... iets van een studio of zo dichterbij in de buurt. Dat zou beter zijn, snapt u?"

(Quincy, 17 jaar).

De gesprekken maken duidelijk dat jongeren behoefte hebben aan concrete mogelijkheden om deze gewenste toekomstige identiteiten daadwerkelijk vorm te geven. Zij benoemen activiteiten die aansluiten bij hun interesses en talenten, zoals sport, muziek, ondernemerschap en creatieve expressie. Dergelijke activiteiten worden niet alleen gezien als zinvolle tijdsbesteding, maar ook als manieren om zelfvertrouwen op te bouwen, sociale erkenning te verkrijgen en alternatieve, positieve identiteiten te ontwikkelen.

Jongeren benadrukken het belang van toegankelijke fysieke ontwikkelcontexten. Zij noemen onder meer veilige ontmoetingsplekken, jongerenvoorzieningen en laagdrempelige locaties waar begeleiding, ontmoeting en talentontwikkeling samenkomen (zogenoeten 'third spaces' zie ook het werk van Littman, 2022). Deze omgevingen bieden volgens hen ruimte om positieve sociale relaties op te bouwen en toekomstgerichte keuzes te verkennen. Ook wijzen jongeren op het belang van vaardigheden die hen helpen om zelfstandig richting te geven aan hun leven. Zij noemen onder andere het leren omgaan met conflicten, emotieregulatie en het ontwikkelen van toekomstplannen als essentiële voorwaarden om andere keuzes te kunnen maken.

Sommige geïnterviewden geven bovendien expliciet aan dat praktische of financiële hulp aan ouders indirect kan bijdragen aan hun eigen positieve toekomst ontwikkeling en de kans verkleint dat zij betrokken raken bij conflicten of problematische jeugdnetwerken. Preventie wordt daarmee niet uitsluitend gezien als een individuele verantwoordelijkheid van jongeren, maar als een gezamenlijke opgave waarin ook de sociale en economische omstandigheden van het gezin volgens jongeren een belangrijke rol spelen.

"Sowieso ook financiële hulp aan ouders. Dat zou zeker helpen. Kinderen vragen hun ouders niet omdat ze weten dat zij het al zwaar genoeg hebben. Kleine beetjes helpen" (Hicham, 15 jaar).

3.4 Collectief narratief van maatschappelijke achterstelling

Opvallend is dat de verhalen van jongeren veelal worden verteld tegen een gedeelde achtergrond van maatschappelijke achterstelling en institutioneel wantrouwen in overheidsinstanties. Een deel van de geïnterviewde jongeren delen persoonlijke ervaringen waarin professionals negatieve aannames maken over niet alleen de jongere zelf maar ook de opvoedcapaciteiten van ouders. Zij voelen zich primair benadert vanuit risico's en problematiek.

“Mensen zeggen: ‘Je ouders hebben je niet goed opgevoed.’ Maar ouders hebben hier niks mee te maken. Het is gewoon wie ik ben en met wie ik omga. Als mensen dat zeggen van ‘je ouders hebben je niet goed opgevoed.’ Dat doet me wel pijn ja... Dat moet je niet zeggen want ze hebben mij wel goed opgevoed, maar ik luister gewoon niet.” (Ferdinand, 14 jaar).

Daarnaast beschrijven zowel jongeren als ouders dat zij, zodra zij eenmaal bekend zijn bij politie, gemeente of andere overheidsinstanties, het gevoel hebben vaker gecontroleerd, gestigmatiseerd of ongelijk behandeld te worden dan leeftijdsgenoten die minder zichtbaar zijn voor deze instanties. Dit raakt het zogenoemde ‘net-widening effect’ (McAra & McVie, 2005; Schaible & Gant, 2026; Austin & Krisberg, 1981; Cohen, 1979). Dit houdt in dat interventies die primair zijn bedoeld om escalatie en zwaardere vormen van formele controle te voorkomen, er onbedoeld toe leiden dat juist meer jongeren en lichtere vormen van gedrag binnen het bereik van institutionele interventies komen. De gedeelde ervaringen van jongeren op dit vlak beïnvloeden niet alleen de relatie met individuele professionals, maar kleuren ook het vertrouwen in instituties als geheel.

“Ze moeten mij altijd hebben. Ben ik daar, dan word ik gecontroleerd. Ben ik in de stad, word ik wèèr gecontroleerd. Of aangesproken. Niet altijd kwaad. Dat niet, maar ik ben dan weer degene die weer met een uniform praat. Dat ziet iedereen...” (Taco, 16 jaar).

Vanuit narratief perspectief functioneren dergelijke ervaringen als bredere maatschappelijke verhalen waarbinnen jongeren betekenis geven aan hun eigen positie. Wanneer jongeren het gevoel hebben dat zij vooral worden gezien als ‘risicjongere’ of ‘probleemgeval’, kan dit de ontwikkeling van alternatieve toekomstidentiteiten bemoeilijken. Omgekeerd laten de interviews zien dat erkenning, vertrouwen en het serieus nemen van hun eigen ambities juist ruimte creëren voor het ontwikkelen van nieuwe, positieve narratieven over zichzelf en hun toekomst.

De bevindingen suggereren dat *het versterken van vertrouwen* een belangrijke randvoorwaarde vormt voor effectieve samenwerking met jongeren (en hun ouders/opvoeders). Zij vragen niet in de eerste plaats om meer controle, maar meer om *een relationele benadering* waarin erkenning, positieve bejegening, transparantie en langdurige aanwezigheid centraal staan. Niet alleen de inhoud van interventies is daarbij van belang, maar juist ook de wijze waarop professionals relaties opbouwen, verwachtingen bespreekbaar maken en jongeren ruimte geven *om zelf eigenaar te zijn van hun toekomst*. Vanuit dit perspectief verschuift de rol van professionals van het corrigeren van gedrag naar het ondersteunen van jongeren bij het ontwikkelen van een geloofwaardig en haalbaar toekomstverhaal waarin autonomie, talentontwikkeling en maatschappelijke participatie centraal staan.

4. Ouders

Naast de perspectieven en ervaringen van jongeren zijn ook gesprekken met ouders gevoerd. De verhalen van ouders geven inzicht in de betekenisvolle thema's ten aanzien van onderzoeksvraag 2: *Welke factoren helpen of belemmeren ouders/opvoeders bij het voorkomen van betrokkenheid en/of doorgroei van hun kind bij problematische jeugdnetwerkvorming?* Hierbij wordt ingezoomd op zowel de ervaringen van ouders met de groepsaankpak waar hun kind onderdeel van was alsmede hun perspectieven op wat zij als helpend dan wel belemmerend achten ten aanzien van het voorkomen van betrokkenheid bij problematische jeugdnetwerkvorming van hun kind(eren).

4.1 Bondgenootschap vanuit een bredere, maatschappelijke opvoedopgave

De betrokken ouders beschrijven allereerst de noodzaak van een gemeentelijke inmenging of aanpak voor hun kind in te zien. Zij geven aan dat er reeds vóór de start van de aanpak namelijk al aanhoudende zorgen bestonden over de ontwikkeling van hun kind. Het besluit tot een groepsaankpak is daarom niet ervaren als een onverwachte of onterechte interventie, maar als een begrijpelijke, inhoudelijke stap gezien de desbetreffende situatie.

"Ik had niet echt vraagtekens. Als ouder weet je meestal wel dat er dingen spelen, dus het was geen verrassing." (Moeder R1).

De signalen die uiteindelijk aanleiding vormden voor de groepsaankpak waren volgens ouders al langere tijd zichtbaar, waarbij sommigen zelf ervaren dat hun mogelijkheden om het tij te keren beperkt waren.

"Er moest ook iets gebeuren. We wisten als ouders ook niet meer wat we konden doen."

(Vader R2).

Ouders positioneren zichzelf in hun verhalen als betrokken opvoeders die constateren dat de invloed van henzelf en het gezin alleen onvoldoende is omdat jongeren zich bewegen binnen bredere sociale dynamieken zoals schoolcontexten, buurtinvloeden en online netwerken. Opvoeden kan daardoor niet primair beschouwd worden als louter een individuele taak van ouders, maar dient als *een brede maatschappelijke opgave* te worden gezien.

Deze bevinding benadrukt het belang van een brede, systeemgerichte benadering van opvoeding waarin wordt benadrukt dat de ontwikkeling van jongeren ontstaat binnen een *wisselwerking tussen verschillende sociale systemen* (Bronfenbrenner, 1979; 2014). De betrokken ouders pleiten dan ook voor een gedeelde verantwoordelijkheid van ouders, onderwijs, gemeenten,

wijkprofessionals en andere maatschappelijke partners. Dit vergt het investeren in (methodisch goed doordachte) samenwerkingsrelaties met lokale professionals, positieve rolmodellen en sleutelfiguren op wijk- en buurtniveau. Zo geven de betrokken ouders de noodzaak van een actieve samenwerkingsrelatie met scholen aan. Onder meer ten aanzien van het signaleren en monitoren van (risicovolle en positieve) ontwikkelingen van hun kind.

"Uiteindelijk denk ik dat je in beeld komt, dát moet een groot signaal afgeven. Dan heb je meer nodig dan alleen een [jongerenwerkorganisatie]. Misschien dat bijvoorbeeld een gemeentelijk contactpersoon op huisbezoek kan komen of sport of school bezoeken. Er is niemand geweest, ook geen thuisbezoek. Alleen BOA's aan de deur. (...) Ik denk dat ik als ouder, die nog geen ervaring had met hulpverlening, wel meer had gewild vanuit die groepsaanpak. Denk aan bijeenkomsten of meer systeemgerichte hulp." (Moeder R1).

De verhalen van ouders leren ons dat hun gevoelens van handelingsverlegenheid en onmacht niet zozeer voortkomen uit een gebrek aan betrokkenheid, maar juist ontstaan vanuit de complexiteit van de hedendaagse pedagogische opgave binnen de opvoedcontexten waarin jongeren en ouders zich bevinden. In die zin wordt de groepsaanpak niet gezien als een vervanging van de ouderlijke verantwoordelijkheid, maar als een gewenste aanvulling daarop. Ouders beschouwen zichzelf als deskundige op het gebied van hun eigen gezin en wensen vanuit een *gelijkwaardige samenwerkingsrelatie betrokken te worden* bij afwegingen en besluitvorming. Niet louter als ontvangers van hulp of ondersteuning. Ouders vragen dan ook expliciet om erkenning van hun kennis, ruimte voor dialoog en gezamenlijke verantwoordelijkheid, waarbij overleg de voorkeur krijgt boven eenzijdige besluitvorming: 'overleggen' in plaats van 'opleggen' dus.

“Overleg gewoon met ons vòòrdat er al een heel besluit wordt genomen. Juist daarvoor zijn wij ook ouders toch?! Laat ons die rol dan ook pakken. Maar dan wel op een serieuze manier waarbij ik ook serieus wordt genomen.”

(Moeder R5).

Deze resultaten suggereren dat gemeentelijke groepsaanpakken sterker kunnen worden wanneer een partnerschapsgerichte visie ontwikkeld wordt¹⁴ en ouders vanaf de start worden gepositioneerd als bondgenoten. Ouders kunnen daarbij fungeren als belangrijke bron van kennis over de jongere, terwijl professionals expertise bieden over interventies, veiligheid en ontwikkelingsmogelijkheden. Dit vraagt om een relationele uitvoeringspraktijk vanuit een gelijkwaardige samenwerkingsrelatie waarin niet alleen ouders worden geïnformeerd, maar waarin gezamenlijk wordt onderzocht wat nodig is om de ontwikkeling van de jongere positief te beïnvloeden. Op deze wijze kan gebouwd worden aan een sterke pedagogische ‘civil society’ (de Winter, 2011), waarin wordt benadrukt dat de ontwikkeling van jongeren mede afhankelijk is van de kwaliteit van sociale netwerken rondom gezinnen.

4.2 Procedurele rechtvaardigheid

Opvallend is dat ouders, ondanks hun begrip voor de noodzaak van een gemeentelijke aanpak of interventie, kritisch zijn over de wijze waarop de groepsaanpak vorm heeft gekregen. Uit de gesprekken blijkt dat ouders bijvoorbeeld het proces van kennisgeving als een belangrijk aandachtspunt beschouwen. Meerdere ouders geven aan dat de communicatie rondom de start van de groepsaanpak onvoldoende zorgvuldig verliep. Zo werd de notificatiebrief in sommige gevallen aan de jongere en niet aan de ouders overhandigd, terwijl een andere ouder pas via een docent op school op de hoogte raakte van de opname van haar kind in de groepsaanpak.

“Kijk deze mailtjes... De juf heeft het mij verteld destijds. Toen heb ik nog gemaïld, over de aanmelding en dat ik er nog niets van wist. Ik vroeg toen of ze mij die brief überhaupt konden sturen. Uiteindelijk

heb ik die brief wel gekregen, maar dat is een lange tijd na aanmelding dus. Stuur dus de brief naar ouders ook, in plaats van via professionals, zodat ouders het niet via andere wegen moeten horen.” (Moeder R1).

De ervaringen van ouders laten zien dat de ervaren kwaliteit van de groepsaanpak deels wordt beïnvloed door *de relationele uitvoering* ervan. Zo ervaren ouders het als problematisch dat er bijvoorbeeld wel een algemeen telefoonnummer maar geen concreet contactpersoon in de notificatiebrief werd vermeld. Ouders geven aan dat zij een gebrek aan duidelijke (start)informatie als belangrijkste tekortkomingen hebben ervaren.

“Ik merkte dat ik bij niemand terecht kon voor vragen. Nadat ik 20 minuten aan de telefoon had gezeten: die medewerker die stelde mij weer vragen van: ‘Ja, wie moet u dan hebben mevrouw?’ En ik zei: ‘Ik krijg deze brief met dit telefoonnummer, geen naam. Weet ik veel! Ik weet niet meer dan dit wat in die brief staat, die paar zinnen. Dus ik werd al geïrriteerd; ‘Je valt me lastig met handhavers thuis, je hoort: je kind zit in een groepsaanpak en ik wil informatie maar als ik bel naar het nummer wat in de brief staat gaat het allemaal zo moeilijk! Toen heb ik niks meer gehoord. Ik ben ook niet teruggebeld (...). Een van de jongerenwerkers, begon weer over de groepsaanpak. Ik zei: ‘Nou dat neem ik niet zo serieus want als ik bel, hoor ik niks.’” (Moeder R3).

Ouders geven aan dat een groepsaanpak gepaard zou moeten gaan met vaste, terugkerende contactmomenten met één herkenbare regisseur die verantwoordelijk is voor de coördinatie van de aanpak. Ouders ervaren de communicatie regelmatig als reactief, versnipperd en onvoldoende tijdig. Zo werd een ouderbijeenkomst volgens meerdere respondenten pas kort van

¹⁴ Tijdens dit schrijven is door de gemeente inmiddels een ‘waarschuwingbrief’ -alvorens men overgaat tot een gemeentelijke interventie -geïmplementeerd dat persoonlijk wordt overhandigd om het overleg en de samenwerking met ouders te gronden.

tevorens aangekondigd via WhatsApp-berichten die door jongerenwerkers werden doorgestuurd. Deze wijze van communiceren sluit volgens ouders onvoldoende aan bij de dagelijkse realiteit van ouders.

“Ik miste, iemand die de touwtjes in handen heeft, die coördineert, iemand die stuurt. Dat vind ik belangrijk als ouder. Want als dingen misgaan, dan wil je met die persoon kunnen schakelen.”

(Moeder R4).

De behoefte aan een vaste regiehouder benadrukt het belang van continuïteit, toegankelijkheid en relationele betrokkenheid. De ervaringen van ouders laten zien dat effectieve samenwerking niet alleen wordt bepaald door de inhoud van een interventie, maar vooral door *de wijze waarop* communicatie en relaties worden vormgegeven.

"Ik kreeg kortsluiting. Ik kreeg een screenshot van een jongerenwerker over de ouderbijeenkomst. Ik moet werken, dus ik moest maar kijken of ik erbij kon zijn. Uiteindelijk kreeg ik nog wel een brief, maar dit neem ik juist heel serieus. Een groepsaankpak voor mijn kind... dan moet zo'n bijeenkomst ruim van tevoren worden aangekondigd. Je kunt niet een week van tevoren een screenshot sturen alsof ik de hele dag op de bank zit te Netflixen. Ik werk ook." (Moeder R3).

De acceptatie van overheidsbesluiten worden niet uitsluitend bepaald door de uitkomst van een proces, maar in belangrijke mate door de ervaren eerlijkheid van de procedure. Mensen zijn eerder bereid om interventies te accepteren en samen te werken wanneer zij zich gehoord, respectvol behandeld en serieus genomen voelen (Fader, 2013; Thibaut & Walker, 1975; Tyler, 2006; Rap, 2023). Juist wanneer gezinnen te maken krijgen met meerdere professionals en instanties, kan versnippering leiden tot verminderde betrokkenheid en minder vertrouwen in de aanpak. Transparante, planmatige en respectvolle communicatie is essentieel voor de legitimiteit van een aanpak en de bereidheid van ouders om constructief samen te werken. Een *herkenbaar aanspreekpunt en ruimte voor dialoog* vormen daarmee belangrijke voorwaarden voor duurzame samenwerking tussen gezinnen en instituties.

4.3 (On)duidelijkheid over de betekenis van de groepsaankpak

Hoewel ouders de inzet van een gemeentelijke groepsaankpak in beginsel als een passende en gerechtvaardigde interventie beschouwen, blijkt uit de gesprekken dat zij onduidelijkheid hebben ervaren in relatie tot de inhoudelijke betekenis ervan. Dit gemis heeft vooral betrekking op de inhoud, de werkwijze en concrete doelstellingen van de groepsaankpak. Vrijwel alle ouders geven aan onvoldoende te weten wat de groepsaankpak concreet inhoudt, welke interventies onderdeel uitmaken van het traject, hoelang de aankpak duurt, welke evaluatiemomenten worden gehanteerd en op basis van welke criteria wordt besloten tot afschaling. Wanneer ouders reflecteren op het doel van de groepsaankpak, vertalen zij dit veelal naar 'het voorkomen dat hun kind opnieuw in de problemen komt'.

"Ja, gewoon dat ze niet meer buiten gaan komen en overlast veroorzaken. Dat." (Vader R2).

Opvallend is dat doelen die betrekking hebben op het versterken van beschermende factoren, positieve identiteitsontwikkeling of toekomstperspectief niet of nauwelijks worden benoemd door ouders. Dit contrasteert met wetenschappelijke inzichten waaruit blijkt dat effectieve preventieve interventies zich niet uitsluitend richten op het beperken van risicofactoren, maar juist ook investeren in het versterken van beschermende factoren, sociale verbondenheid, competentieontwikkeling en positief toekomstperspectief (Hendriks & Stams, 2020; Van der Put et al., 2013).

Het Risk-Need-Responsivity (RNR)-model benadrukt dat effectieve interventies tegen criminaliteit zich moeten richten op relevante risicofactoren en veranderbare behoeften van jongeren, maar tegelijkertijd moeten aansluiten bij de mogelijkheden en motivatie van de persoon (Andrews et al, 2011). Het Good Lives Model (GLM) vormt hierop een belangrijke aanvulling door te benadrukken dat gedragsverandering niet alleen vraagt om het beperken van schadelijke patronen, maar ook om het ondersteunen van jongeren bij het ontwikkelen van een betekenisvol en prosociaal levensperspectief (Willis & Ward, 2024; Maruna, 2001; Serie et al, 2020).

**"Ehm ja, goeie vraag...
ik had geen vragen,
maar wist eigenlijk
niks over het traject
en wat het dan precies
inhield."**

(Moeder R5).

De beperkte informatiepositie van ouders lijkt ertoe te leiden dat de groepsaankpak primair wordt ervaren als een repressieve, bestuurlijke maatregel, terwijl de inhoudelijke betekenis voor hun kind en het potentieel aan het versterken van handelingsperspectief voor ouders grotendeels onduidelijk blijven. Doelstellingen rond positieve identiteitsontwikkeling, beschermende factoren, competentieontwikkeling en toekomstperspectief zijn voor ouders echter minder zichtbaar geweest. Dit wijst erop dat een ontwikkelingsgerichte bedoeling van de aanpak onvoldoende wordt herkend.

4.4 Bondgenootschap tussen ouders: kennisdeling over het verantwoord opvoeden in complexe opvoedcontexten

Ouders benoemen, ten vierde, praktische beperkingen in het dagelijks opvoeden. De combinatie van bijvoorbeeld werkverplichtingen en de wens om toezicht te houden op hun kinderen leidt regelmatig tot spanningen, waardoor ouders zich niet altijd in staat voelen om direct te handelen wanneer zich problemen voordoen. Sommige ouders beschrijven gevoelens van onmacht in het combineren van werk, gezinsverantwoordelijkheden en toezicht op het gedrag van hun kinderen. Dit leidt volgens hen tot voortdurende dilemma's, waarbij zij niet altijd in staat zijn direct in te grijpen wanneer situaties daarom vragen. Deze bevinding benadrukt dat de pedagogische opgave waarvoor ouders zich gesteld zien niet uitsluitend vraagt om individuele verantwoordelijkheid, maar om een ondersteunende sociaal maatschappelijke en institutionele context (zie ook paragraaf 4.1).

De verhalen van ouders laten zien dat zij een behoefte hebben aan *laagdrempelig, onderling contact*. Zij spreken de wens uit om deel uit te maken van een lerend netwerk waarin ervaringen, opvoedkundige vraagstukken en praktische handelingsstrategieën met andere ouders kunnen worden gedeeld.

Onderlinge uitwisseling wordt gezien als een belangrijke bron van herkenning, sociale steun en informele kennisontwikkeling. Deze behoefte aan bondgenootschap tussen ouders wordt in de wetenschap ook wel omschreven als 'sociaal kapitaal' (Bourdieu, 1986): de hulpbronnen, steun en kennis die beschikbaar komen vanuit gedeelde sociale relaties, normen en herkenbare posities. Uit onderzoek blijkt dat sociale netwerken effectief kunnen bijdragen aan het vermogen van gemeenschappen om gezamenlijk problemen op te lossen (Engbersen, 2003; Putnam, 2001, Adjiembaks & Noor, 2024). Voor ouders die geconfronteerd worden met complexe opvoedvraagstukken kunnen dergelijke netwerken een belangrijke bron van steun en een sparrings- en adviesfunctie vervullen.

“Ik denk zelf persoonlijk ga je al door zo'n moeilijke tijd heen en dan denk je van: je hebt ook met tig andere hulpverleners te maken. Je zit niet te wachten om weer met andere mensen in gesprek te gaan. Misschien met andere ouders? Ja... nu ik het er met jou [onderzoeker] over heb dan denk ik van ja, dat zou ik misschien wel fijn vinden. In een buurthuis heb je misschien koffiemomenten voor ouders maar je kunt ook langs huizen met flyers en ouders uitnodigen om over bepaalde thema's te praten samen.” (Moeder R3).

Naast ouder-op-oudercontact benoemen de betrokken ouders ook de behoefte aan *toegankelijke, praktische kennis over de leefwereld van jongeren*. Verschillende ouders geven aan dat zij moeite ervaren om zicht te houden op ontwikkelingen rondom sociale media, online groepsvorming en veranderende vormen van groepsdruk. Themabijeenkomsten over onderwerpen zoals sociale media, criminaliteit, mentale gezondheid en groepsdruk worden gezien als waardevolle aanvulling op de ondersteuning van jongeren. Een andere ouder pleit ervoor om dergelijke bijeenkomsten nadrukkelijker onderdeel te maken van de groepsaankpak en daarbij niet uitsluitend jongeren, maar juist ook ouders actief te betrekken.

“Wat als je bepaalde bijeenkomsten verplicht gaat maken in het kader van die groepsaankpak? Als je het systeem erbij betreft? Dus ouders die samen met hun kind naar dit soort bijeenkomsten gaan...”

(Moeder R1).

Tegelijkertijd is het opvallend dat vanuit de groepsaankpak daadwerkelijk een ouderbijeenkomst werd georganiseerd door de gemeente (kort na uitreiking van de notificatiebrief). Echter deze is destijds helaas niet bezocht door de uitgenodigde ouders, mede om redenen die samenhangen met het ervaren gebrek aan procedurele rechtvaardigheid (paragraaf 4.2) waaronder de timing en (on)bereikbaarheid van een vast aanspreekpunt voor vragen die voorafgaand aan de bijeenkomst leefden.

“Er was ook een ouderavond en het begon om 17 uur, ik denk ja welke ouder gaat dat redden om daar 17 uur bij te zijn? Ik wilde ook doorgeven dat ik er niet bij kon zijn, maar ik wilde ook meer informatie van wat houdt die groepsaankpak nu in? Het waren echt een paar zinnnetjes in de brief, dus ik had vragen. Maar ik kon nergens terecht...” (Moeder R2).

Deelname aan ouderbijeenkomsten vergt bovendien niet alleen een tijdsinvestering van ouders. Het vraagt ook de bereidheid persoonlijke, soms gevoelige opvoed- en gezinsvraagstukken bespreekbaar te maken met anderen. Voor sommige ouders vormt dit een hoge drempel, mede doordat gevoelens van schaamte, wantrouwen of stigma een rol kunnen spelen. Deze bevinding wijst uit dat persoonlijke, relationele contactvormen voorwaardelijk zijn om groepsgerichte bijeenkomsten te laten slagen.

4.5 Ontwikkelingsbrede visie: positieve kansen & toekomstperspectief

Als het gaat om helpende factoren die breder zijn dan opvoedvraagstukken en behoeften van ouders, pleiten ouders voornamelijk voor *meer fysieke en aansprekende activiteiten en ontwikkelplekken voor hun kinderen*. Zij benadrukken – net als de jongeren – dat dit met name voor de iets oudere

doelgroepen (14+ jongeren) in Almere geldt. Ouders geven aan dat met name die subgroep jongeren relatief weinig mogelijkheden ervaren om hun vrije tijd op een constructieve wijze in te vullen. Zij pleiten daarom voor een uitbreiding en betere spreiding van fysieke voorzieningen waarin ontmoeting, talentontwikkeling, sport, creativiteit en persoonlijke ontwikkeling centraal staan. Volgens ouders kunnen dergelijke voorzieningen, in combinatie met de inzet van positieve rolmodellen en sleutelfiguren uit de wijk, bijdragen aan het versterken van beschermende sociale netwerken rondom jongeren. De verhalen van ouders zelf, evenals die van jongeren, wijzen daarmee uit dat preventie meer vraagt dan jongeren 'van de straat houden'. De fysieke en sociale omgeving waarin jongeren zich kunnen ontwikkelen vormt daarmee geen aanvullende voorziening naast preventie, maar een wezenlijk onderdeel ervan. Ouders beschrijven hoe het gebrek aan betekenisvolle bezigheden en alternatieven ertoe leidt dat jongeren vooral zichtbaar zijn in de openbare ruimte, waar zij vervolgens regelmatig onderwerp worden van toezicht en handhaving.

“Overall waar ze [jongeren] komen worden ze weggestuurd, als ze met een groep staan worden ze aangepakt dan is de politie er weer bij, dan hebben ze dit weer gedaan, dan krijg je weer een agent voor de deur 20.000 keer... (..) Ok, er zijn vaak incidenten. Ik begrijp het wel. Maar er moet ook gekeken worden; die kinderen hebben niks te doen en dan gaan ze rotzooi en kattenkwaad uithalen en ja, we kunnen moeilijk onze kinderen binnen houden.” (Moeder R4).

Ouders ervaren dat het bestaande aanbod onvoldoende zichtbaar en toegankelijk is. Zij pleiten voor een meer *outreachinge communicatiestrategie* die beter aansluit bij de leefwereld van gezinnen. Bijvoorbeeld via scholen, sociale media, wijkgerichte communicatie of directe, persoonlijke benadering. Het toegankelijk maken van voorzieningen wordt daarbij niet uitsluitend opgevat als een praktische opgave, maar eveneens als een manier om de afstand tussen overheid, professionals en gezinnen te verkleinen.

**“Meer aanbod
buurtcentra,
toegankelijker maken
en meer activiteiten.
Bijvoorbeeld sport,
studio's... alles om die
jongeren maar van de
straat te houden.
Maak het
aantrekkelijker, maak
het een plek waar ze
graag naartoe willen
gaan!”**

(Moeder R1).

4.6 Collectief narratief van maatschappelijke achterstelling

Tot slot delen – net als jongeren (paragraaf 3.4) ook - ouders tijdens hun vertellingen ervaringen van maatschappelijke achterstelling en ongelijke behandeling. Uit de gesprekken komt naar voren dat het vertrouwen van sommige ouders in de overheid niet primair wordt gevoed door abstracte opvattingen over beleid, maar geworteld is in concrete ervaringen met professionals en instituties. Ouders beschrijven - overeenkomstig de verhalen van jongeren - situaties waarin zij de indruk hebben dat jongeren die eenmaal bekend zijn bij politie of gemeente disproportioneel vaak worden gecontroleerd, aangesproken of opnieuw in verband worden gebracht met incidenten. In hun beleving ontstaat hierdoor een situatie waarin eerdere contacten met instanties de kans vergroten dat jongeren ook bij nieuwe gebeurtenissen opnieuw in beeld komen.¹⁵

“Ik ben heel open en eerlijk met je. Er moet ook naar de politie gekeken worden, want dat gaat nergens over... Kijk als je naar wijkagent [naam agent] kijkt die gaat heel anders om met de jongeren dan de andere collega's. Als jij de jongere normaal benadert, is er niks aan de hand. Maar er zitten rotzakken tussen die discrimineren en de kinderen gewoon uitdagen. Dat is gewoon zo. Ik vind, dan moet je geen agent zijn!” (Moeder jongere R1).

De ervaringen van ouders raken aan de criminologische inzichten van stigmatiseringsprocessen en labeling, waarin wordt verondersteld dat formele

reacties op norm overschrijdend gedrag onbedoeld kunnen bijdragen aan het ontstaan of bestendigen van gestigmatiseerde sociale identiteiten. Het concept van ‘net-widening’ (Cohen, 1979), zoals eerder beschreven in paragraaf 3.4, sluit aan bij de ervaringen die ouders beschrijven, doelend op het gegeven dat preventieve of alternatieve interventies onbedoeld kunnen leiden tot een uitbreiding van formele sociale controle in plaats van een vermindering daarvan (McAra & McVie, 2005; Schaible & Gant, 2026; Austin & Krisberg, 1981; Cohen, 1979). Wanneer jongeren eenmaal onderdeel worden van bijvoorbeeld een gemeentelijke groepsaanpak bestaat het risico dat zij langduriger zichtbaar blijven voor verschillende instanties en vaker onderwerp worden van toezicht of signalering. Hoewel de huidige verkenning geen uitspraken doet over de feitelijke aanwezigheid van dergelijke processen, laten de verhalen van ouders zien dat zij deze dynamiek wel degelijk zo ervaren. Vanuit narratief perspectief zijn deze ervaren betekenissen van belang, omdat zij invloed hebben op institutioneel vertrouwen en de bereidheid tot samenwerking met instituties zoals de politie en gemeente.

“Kijk, hij [zoon] wordt er altijd uitgepikt. Altijd. Ze zijn met 10 jongeren gezien, maar ze kennen hem als enige. En waar gaan ze dan verhaal halen als er weer iets is gebeurd? Bij ons! Terwijl die andere jongens niemand aan de deur krijgen omdat ze die niet kennen. Dus ja, hij is automatisch de pineut Altijd.” (Moeder R4).

¹⁵ Zie ook het eerder besproken ‘net-widening’ effect in paragraaf 3.4.

5. Conclusies & aanbevelingen

Gebaseerd op de verzamelde verhalen in co-creatieve workshops, interviews, gesprekken met jongeren (n=21) en ouders/opvoeders (n=5), zijn in dit rapport betekenisvolle (helpende en belemmerende) factoren in kaart gebracht ten aanzien van het voorkomen van verwevenheid in problematische jeugdnetwerkvorming. In dit hoofdstuk worden de conclusies gebaseerd op de perspectieven en ervaringen van zowel de deelnemende jongeren (paragraaf 5.1) als ouders (paragraaf 5.2) besproken. Ter afsluiting worden een aantal aanbevelingen beschreven (paragraaf 5.3).

Voorafgaand aan de bespreking van deze conclusies en aanbevelingen is het belangrijk te benoemen dat Almeerse onderzoeks- en beleidsontwikkeling van de afgelopen jaren een verschuiving heeft laten zien **van een probleemgerichte benadering van jeugd naar een bredere benadering van kansrijk en gezond opgroeien** (Brock et al, 2023; Engbersen et al, 2024; Beukers et al, 2025; Asscher, 2026). Daarin is onderbouwd dat de ontwikkeling van jongeren niet uitsluitend wordt bepaald door individuele kenmerken of het al dan niet aanwezig zijn van problemen, maar door de kwaliteit van de sociale, pedagogische, educatieve en fysieke context waarin zij opgroeien. Het recente advies van Asscher (2026) benadrukt onder meer dat het verbeteren van de kansen van jongeren in Almere **een langjarig, gezamenlijke maatschappelijke opgave is**. Dit onderzoek naar jeugdnetwerkvorming heeft deze opgave kleur gegeven en kracht bijgezet vanuit het perspectief van jongeren en ouders zelf. Het laat zien wat jongeren betekenisvol achten en in hun omgeving zoeken: gezien worden, steun ervaren en perspectief en inspiratie vinden.

5.1 Onderzoeksvraag 1

Hoe geven jongeren betekenis aan sociale relaties en jeugdnetwerken en welke factoren versterken of voorkomen verwevenheid in problematische jeugdnetwerkvorming? Verschillende factoren zijn in de verhalen van jongeren benoemd (hoofdstuk 3):

Helpende factoren	Belemmerende factoren
• <i>Mate van blootstelling: minder tijd doorbrengen op straat/ online (exposure) verkleint de kans op conflicten</i> • <i>Negeren/niet reageren op off/online provocaties</i> • <i>Zelfreinigend vermogen van het eigen netwerk inzetten t.b.v. bemiddeling/ de-escalatie</i> • <i>Algemeen: Meer creatieve ontwikkel/ leerplekken voor jongeren</i>	• <i>Mate van blootstelling: veel tijd doorbrengen op straat/ online vergroot de kans op conflicten</i> • <i>Druk voelen om wèl te reageren op off/online provocaties</i> • <i>De verwachting van een ‘streetcredible performance’ versterkt potentiële conflicten door ‘Van vriend naar vijand’ dynamiek</i>

Op basis van deze inzichten zijn drie conclusies relevant voor gemeentelijk preventief beleid.

1. Jeugdnetwerken fungeren als sociale constellaties waarin zowel risico- als beschermende factoren aanwezig zijn.

Een belangrijk overkoepelend inzicht is dat sociale relaties en (problematische) jeugdnetwerkvorming voortdurend veranderlijk en onlosmakelijk met elkaar verweven zijn. Verwevenheid in jeugdnetwerken kan bijdragen tot problematisch gedrag en conflicten maar dragen tegelijkertijd bij aan gevoelens van verbondenheid, bescherming en identiteitsontwikkeling van jongeren. De term 'problematische jeugdnetwerken' legt daarmee slechts een deel van de werkelijkheid bloot. Jongeren bewegen zich in fluïde sociale constellaties waarin identiteiten, loyaliteiten en morele grenzen steeds opnieuw worden geconstrueerd en heronderhandeld binnen wisselende contacten. 'Problematische jeugdnetwerken' zijn daarmee geen losstaande criminogene structuren, maar sociale contexten waarin jongeren betekenis geven aan zichzelf en hun positie ten opzichte van anderen (Hallsworth & Young, 2008; Anderson, 1999; Warr, 2002; Fader, 2013; Rios, 211).

2. De vijf V's: dynamieken in sociale relaties van jongeren en hun netwerkvorming.

Ten tweede leren de gesprekken met jongeren ons dat jeugdnetwerkvorming het best kan worden begrepen aan de hand van vijf onderling samenhangende dynamieken waarin zowel de belemmerende als helpende factoren in zijn verankerd: *Volatiel*, *Verankerd*, *Validatiegedreven*, *Verloop* en *'Van vijand naar vriend (en vice versa)'*-dynamiek.

Volatiel: Sociale relaties wisselen zich zowel qua aard als omvang voortdurend af. Zowel offline als online bewegen jongeren zich niet binnen één vaste groep maar binnen meerdere, elkaar overlappende en deels fluïde netwerken. De verhalen van jongeren wijzen uit dat zij *de mate van blootstelling (exposure)* aan zowel de dynamieken van de fysieke (straat) als de online leefwereld een

belangrijke factor achten in de verwevenheid van jongeren in problematische jeugdnetwerkvorming. Zij geven aan dat *veel tijd doorbrengen op straat en op sociale media* een factor is dat de kans op verwevenheid in problematische jeugdnetwerken vergroot. Omgekeerd beschrijven zij dat *minder aanwezigheid in deze contexten het aantal risicovolle interacties vermindert* en daarmee kan bijdragen aan het voorkomen van verdere verwevenheid in problematische jeugdnetwerken.

Verankerd: Ondanks de dynamische en veranderlijke samenstelling van hun netwerken geven jongeren aan dat een deel van hun sociale relaties diep verankerd zijn in bestaande sociale contexten zoals familie, buurt en school. Jongeren construeren betekenisvolle vriendschappen als relaties waarin verbondenheid voortkomt uit een gedeelde opgroeicontext en een gevoelde verantwoordelijkheid voor elkaars ontwikkeling. Deze verankering maakt dat sociale banden niet eenvoudig kunnen worden verbroken en verklaart waarom sociale netwerken, ook wanneer zij risico's met zich meebrengen, voor jongeren een belangrijke bron blijven van identiteit, steun en zingeving.

Validatiegedreven: Erkenning, status en waardering vormen, ten derde, belangrijke drijfveren voor het handelen van jongeren, zowel online als in de publieke ruimte (op straat). Binnen deze context krijgt identiteit betekenis als een *contextafhankelijke performance waarin jongeren voortdurend balanceren tussen eigen morele overtuigingen en de verwachtingen van hun sociale omgeving*. Geweld en conflicten worden daarbij regelmatig vanuit *streetcredibility* geconstrueerd als symbolische, rituele en sociaal gelegitimeerde middelen om reputatie te beschermen, gezichtsverlies te voorkomen en groepslidmaatschap te bevestigen

Betekenisvolle dynamieken volgens jongeren

die helpende dan wel belemmerende factoren in zich dragen
ten aanzien van verwevenheid in problematische jeugdnetwerkvorming

-

VOLATIEL

Jongeren bewegen zich gelijktijdig in meerdere, voortdurend veranderende offline en online netwerken.

 - De mate van blootstelling aan straat en sociale media bepaalt de kans op risicovolle interacties en conflicten.
-

VERANKERD

Sociale netwerken zijn verankerd in duurzame sociale contexten zoals familie, buurt en school.

 - Gedeelde opgroeicontext, ervaringen, wederkerigheid en onderlinge verantwoordelijkheid vormen betekenisvolle eigenschappen die zowel steun als risico kunnen bieden.
-

VALIDATIEGEDREVEN

Erkenning, status en reputatie sturen in belangrijke mate het gedrag van jongeren.

 - Alledaagse provocaties kunnen uitgroeien tot bredere groepsconflicten, terwijl jongeren zich tegelijkertijd bewust zijn dat het vermijden van escalaties hen juist uit de problemen kan houden.
-

VERLOOP

Netwerken worden niet ervaren als stabiele verbindingen, maar als tijdelijke sociale constellaties die meebewegen met leefstijl, levensfase en veranderende prioriteiten.

 - Volgens jongeren kent iedere generatie als het ware een eigen periode waarin bepaalde groepen zichtbaar aanwezig zijn in de openbare ruimte, waarna deze groepen geleidelijk weer verdwijnen.
-

VAN VRIEND NAAR VIJAND (EN VICE VERSA)

Loyaliteiten zijn fluide.

 - Jeugdnetwerken beschikken over een mate van zelfreinigend vermogen waarin (veelal oudere) personen bemiddelen om conflicten te begrenzen en/of te herstellen.

Bron: Adjiembaks, 2026 (AI generated image)

Hierdoor worden alledaagse huis-tuin-en-keukenconflicten conflicten regelmatig als 'arena van performance' aangegrepen om status te verwerven, te behouden of te verdedigen. Tegelijkertijd benoemen jongeren dat *vermijden of niet reageren op online provocaties of bewust weglopen van beginnende escalaties* juist kan bijdragen aan het voorkomen van verdere verwevenheid in problematische jeugdnetwerken.

Verloop: De betekenis van jeugdnetwerken verandert naarmate jongeren ouder worden. Dit suggereert dat problematische jeugdnetwerkvorming niet moet worden opgevat als een statische eigenschap van jongeren of groepen, maar als een generationeel en cyclisch sociaal proces waarin groepen ontstaan, transformeren en verdwijnen naarmate jongeren nieuwe levensfasen en identiteiten betreden. Dit benadrukt het belang van interventies die aansluiten bij ontwikkelingsmomenten en inspelen op de natuurlijke transities naar volwassenheid, juist omdat deze overgangen kansen bieden om duurzame alternatieve identiteiten en sociale bindingen te versterken.

'Van vriend naar vijand' dynamiek (en vice versa): Tot slot blijken de sociale relaties van jongeren kwetsbaar en sterk tegelijk. Kwetsbaar omdat deze relaties, mede in samenspel met de andere genoemde V's, soms relatief snel van aard kan veranderen 'van vriend naar vijand'. Loyaliteiten verschuiven snel, vriendschappen kunnen omslaan in vijandigheid en steeds meer personen betrokken kunnen raken bij conflicten, wat maakt dat verdere verwevenheid in problematische jeugdnetwerken toe kan nemen.

Tegelijkertijd leren de verhalen van jongeren ons dat conflicten ook weer kunnen worden voorkomen, hersteld en dat prille, sluimerende conflicten kunnen de-escaleren door bemiddeling of corrigerende werking van betekenisvolle anderen. Sociale netwerken en relaties van jongeren dragen in die zin dus ook een *zelfreinigend vermogen*, waarin betekenisvolle (veelal wat oudere) personen, familieleden of andere gerespecteerde personen conflicten

kunnen begrenzen en bemiddelen om verdere escalatie te voorkomen. Iets dat dus bijdraagt aan het voorkomen van verwevenheid in problematische netwerk- en conflictvorming. Deze bevinding laat zien dat sociale netwerken niet uitsluitend een risicofactor vormen, maar tevens beschermende mechanismen bevatten die bijdragen aan informele conflictbemiddeling en sociale cohesie.

De vijf factoren maken zichtbaar dat jeugdnetwerken voortdurend in beweging zijn en dat dezelfde sociale relaties zowel beschermend als risicovol kunnen uitwerken. Problematische jeugdnetwerkvorming moet daarmee niet uitsluitend worden gezien als een proces van toenemende verwevenheid met 'verkeerde' personen, maar als een relationeel proces waarin jongeren *voortdurend navigeren tussen verbondenheid, identiteit, status, loyaliteit en morele grenzen*.

De verhalen maken bovendien duidelijk dat jongeren zich bewust zijn van alternatieve keuzes en dat zij heel goed weten wat kan helpen om conflicten of escalaties te voorkomen. Opvallend is dat juist die factoren die jongeren zelf als helpend of beschermend benoemen tegelijkertijd als moeilijk uitvoerbaar worden ervaren. Minder tijd doorbrengen op straat of sociale media, niet reageren op provocaties of bewust weglopen van een conflict is het juiste om te doen, maar kan volgens hen leiden tot *gezichtsverlies, reputatieschade en uitsluiting binnen de eigen sociale omgeving*. Dit laat zien dat jongeren zich vaak bewust zijn van gedragskeuzes die escalatie kunnen voorkomen, maar tegelijkertijd onder druk staan van informele groepsnormen, statusverwachtingen en voortdurende off- en online performances. Conflict(vermijding) blijkt daarmee niet uitsluitend een individuele keuze,

maar een sociaal proces waarin erkenning, groepsacceptatie en identiteitsvorming voortdurend tegen elkaar worden afgewogen.

3. Verhalen van jongeren leggen drie zoektochten bloot die van belang zijn in de opzet en uitvoering van preventiegerichte interventies

De verhalen van jongeren hebben - net als de verhalen van ouders - laten zien dat de inhoudelijke betekenis, doelstelling en werkwijze van de groepsaanpak voor hen grotendeels onduidelijk waren. Dit versterkt de kans dat hierdoor de groepsaanpak door de jongeren eerder is ervaren als een label- of controlemaatregel dan als ontwikkelingsgerichte ondersteuning. Terwijl achter verhalen over overlast, conflicten en problematische jeugdnetwerken terugkerende zoektochten¹⁶ schuilgaan die verklaren waarom bepaalde netwerken of sociale relaties aantrekkelijk zijn voor jongeren.

Zie mij: Allereerst zoeken jongeren naar erkenning. Zij willen gezien worden als volwaardige personen en niet uitsluitend worden benaderd vanuit incidenten, risico's. De kwaliteit van de relatie met volwassenen en professionals blijkt hierin bepalend; jongeren ervaren gezag vooral als legitiem wanneer dit gepaard gaat met luisteren, vertrouwen en oprechte aandacht.

Steun mij: ten tweede laten de verhalen van jongeren zien dat zij op zoek zijn naar veilige verbondenheid en onvoorwaardelijke steun. Jeugdnetwerken kunnen voorzien in gevoelens van acceptatie, bescherming en loyaliteit, vooral wanneer andere sociale contexten onvoldoende aansluiting bieden. Tegelijkertijd laten de verhalen zien dat deze verbondenheid vaak gepaard gaat

¹⁶ Dit vertoont overlap met de zelfdeterminatietheorie van Ryan & Deci (2017) die uitgaat van drie wezenlijke behoeften van jongeren in met name forensische leefomgevingen: verbondenheid, competentie en autonomie.

met sociale verwachtingen rondom status, reputatie en loyaliteit, waarbij groepsnarratieven richting geven aan gedrag en identiteitsvorming.

Inspireer mij: Tot slot zoeken jongeren naar inspiratie en zelfregie (autonomie) ten aanzien van hun toekomstperspectief. Zij willen ruimte ervaren om zich te ontwikkelen, talenten te ontdekken en een positief verhaal over zichzelf op te bouwen. Dit vraagt om toegankelijke ontwikkelcontexten (zogenoemde *third spaces*, Littman, 2022), betekenisvolle activiteiten en volwassenen die jongeren ondersteunen in het vormgeven van alternatieve identiteiten.

Gezamenlijk laten deze drie zoektochten (zie afbeelding pag. 40) zien dat preventie van problematische jeugdnetwerkvorming vraagt om een benadering die niet uitsluitend gericht is op het beperken van risico's, maar tevens op het versterken van beschermende factoren, positieve identiteitsontwikkeling en het creëren van duurzame ontwikkelingskansen voor jongeren.¹⁷ Jeugdnetwerkvorming is immers een relationeel proces waarin jongeren niet alleen worden blootgesteld aan risico's op criminele betrokkenheid, maar ook zoeken naar verbondenheid, erkenning, bescherming en identiteitsvorming (zie ook gelijkenis met het werk van Ryan & Deci, 2017). Hiermee lijkt het versterken van alternatieve vormen van erkenning en het leren navigeren tussen verschillende sociale contexten een belangrijk aangrijpingspunt om escalatie en problematische jeugdnetwerkvorming te voorkomen. Dit vraagt om een verschuiving van een primair risico- en groepsgerichte benadering naar een relationele en ontwikkelingsgerichte benadering. Het draait om het creëren van omstandigheden waarin jongeren iets anders te verliezen én iets anders te winnen hebben. Wanneer jongeren zich gezien, gesteund en geïnspireerd voelen, ontstaat ruimte voor alternatieve verhalen over wie zij zijn en wie zij kunnen worden.

¹⁷ Zie ook de rapporten 'De sociale staat van Almere' van Engbersen et al. (2024) en het recentere rapport 'Samen bouwen aan kansen van de jeugd' van Asscher et al. (2026).

5.2 Onderzoeksvraag 2

Welke factoren helpen of belemmeren ouders/opvoeders bij het voorkomen van betrokkenheid en/of doorgroei van hun kind bij problematische jeugdnetwerkvorming? Verschillende factoren zijn in de verhalen van ouders benoemd (hoofdstuk 4):

Helpende factoren	Belemmerende factoren
• Bondgenootschap vanuit een bredere, maatschappelijke opgave • Procedurele rechtvaardigheid & gelijkwaardige samenwerkingsrelatie met professionals • Versterken van oudernetwerken/ bondgenootschap tussen ouders & toegankelijke kennisplatforms • Algemeen: meer & betere spreiding van fysieke ontwikkelplekken voor kinderen (14+)	• Te weinig kennis en zicht op de online leefwereld van kinderen • Gevoelens van onmacht/ dilemma (er fysiek zijn om in te grijpen vs. andere verplichtingen) • Gebrek aan procedurele rechtvaardigheid en onvoldoende coördinatie en duidelijkheid over de betekenis van interventies zoals de groepsaankpak

Op basis van deze inzichten zijn ook hier drie conclusies relevant voor gemeentelijk preventief beleid.

1. Het voorkomen van betrokkenheid van jongeren bij problematische jeugdnetwerkvorming is niet alleen afhankelijk van opvoedvaardigheden van ouders, maar ook van de wijze waarop we invulling geven aan de bredere, maatschappelijke opgave van opvoeden in complexe opgroeisituaties.

Belangrijk inzicht is dat de gevoerde gesprekken met ouders ons leren dat het voorkomen van betrokkenheid bij problematische jeugdnetwerken niet zozeer afhankelijk is van opvoedvaardigheden, maar in belangrijke mate wordt beïnvloed door de inzet en kwaliteit van de samenwerking met professionals en de bredere sociale omgeving waarbinnen jongeren opgroeien.¹⁸ Ouders beschrijven een complexe opvoedrealiteit waarin zij veel ballen in de lucht moeten houden, dagelijks moeten balanceren tussen het bieden van veiligheid, het stellen van grenzen, het ondersteunen van de autonomie van hun kind en het omgaan met invloeden van leeftijdgenoten en sociale media (zie ook het werk van Lemmen & Luijk, 2026; de Staat van het Gezin, 2025). Ouders benadrukken dat zij de betrokkenheid van de gemeente (middels een groepsaankpak) bij de ontwikkeling van hun kind in beginsel niet afwijzen. Integendeel: voor de meeste ouders vormde de groepsaankpak een begrijpelijke reactie op zorgen die al langer bestonden en waarvoor zij zelf in sommige gevallen niet altijd voldoende handelingsmogelijkheden ervaarden.

Ouders zien de pedagogische opgave daarmee nadrukkelijk als een gedeelde verantwoordelijkheid. Juist daar waar de invloed van ouders begrensd raakt, verwachten zij van gemeente en maatschappelijke partners dat zij *naast* hen gaan staan. Tegen deze achtergrond pleiten ouders in hun verhalen voor het investeren in (methodisch goed doordachte), duurzame samenwerkingsrelaties met lokale professionals, positieve rolmodellen en sleutelfiguren op wijk- en buurtniveau. Ouders wijzen, vanuit een positieve

ontwikkelingsbrede gedachte, op het belang van voldoende fysieke ontmoetings- en ontwikkelplekken voor jongeren, met name vanaf ongeveer veertien jaar. Dergelijke plekken - zogenoemde *third spaces* (Littman, 2022) – zouden in het teken moeten staan van het bieden van mogelijkheden om sociale en praktische levensvaardigheden te ontwikkelen, het bouwen aan positieve sociale relaties en het vinden van betekenisvolle vrijetijdsbesteding buiten de context van school en gezin. De versterking van dergelijke voorzieningen in Almere worden beschouwd als een belangrijk alternatief voor het veelvuldig verblijven op straat en kunnen volgens ouders bijdragen aan het verkleinen van de kans op verwevenheid in problematische jeugdnetwerken.

2. Ouders willen procedurele rechtvaardigheid vanuit een gelijkwaardige samenwerkingsrelatie met professionals.

Ten tweede is het volgens ouders essentieel dat zij gewerkt wordt aan *procedurele rechtvaardigheid en bejegening vanuit een gelijkwaardige samenwerkingsrelatie*. De verhalen van ouders leren ons dat er een belangrijk onderscheid is tussen de legitimiteit van een interventie (hier de groepsaankpak) en de legitimiteit van *de wijze waarop* deze wordt uitgevoerd (procedurele rechtvaardigheid). Hoewel ouders de noodzaak van gemeentelijke betrokkenheid veelal erkennen, ervaarden zij de procedurele uitvoering als onvoldoende transparant, toegankelijk en relationeel. Onduidelijkheid over de start van de aankpak, het ontbreken van een herkenbare regiehouder, versnipperde communicatie en beperkte informatie over doelen, fasering en afschaling maken het echter voor ouders moeilijk om hun eigen rol binnen de aankpak te begrijpen en daadwerkelijk te vervullen. Ouders geven aan dat zij zich hierdoor onvoldoende ondersteund voelen en

¹⁸ Zie ook het werk van Mike Loef (NJI):

<https://www.socialestabiliteit.nl/praktijkverhalen/jeugdcriminaliteit-is-een-maatschappelijk-vraagstuk-meer-dan-een-opvoedprobleem>

dat contacten met professionals soms worden gekenmerkt door een hiërarchische benadering waarin het voorschrijven en corrigeren centraal staan, in plaats van gezamenlijk zoeken naar passende oplossingen ('opleggen' in plaats van 'overleggen').

Dit wijst op het belangrijke inzicht dat ouders niet uitsluitend geïnformeerd willen zijn over besluiten die over hun kind zijn genomen, maar als deskundige van hun eigen gezin betrokken willen worden bij de probleemanalyse, besluitvorming en evaluatie rondom interventies waar hun kind bij betrokken is. Een partnerschapsgerichte aanpak vraagt dat professionele expertise en ouderlijke ervaringskennis elkaar *aanvullen*, in plaats van dat de ene vorm van kennis de andere vervangt.

Niet alleen de inhoud of insteek maar ook de *timing* van contact met professionals is door ouders naar voren gebracht in hun verhalen: dat contact dient niet alleen te worden geactiveerd wanneer zich problemen voordoen ('crisistijd'), maar ook in periodes waarin geen directe zorgen bestaan ('vredestijd'). Juist deze continue samenwerking draagt volgens hen bij aan vertrouwen, vroeg signalering en effectieve preventie. Vanuit het perspectief van procedurele rechtvaardigheid is juist deze relationele uitvoering van belang: ouders zijn eerder bereid mee te werken wanneer zij zich (tijdig) geïnformeerd, gehoord en serieus genomen voelen (Tyler, 2006; Rap, 2023).

Dit pleit voor een transparantere, relationele benadering waarbij de inhoudelijke en procedurele inzet van interventies zoals de groepsaanpak duidelijk vooraf wordt besproken met ouders en jongeren. Dit kan kracht bijgezet worden door bijvoorbeeld gebruik te maken van een visuele routekaart of tijdslijn waarin de verschillende fasen, doelen, rollen en evaluatiemomenten van de groepsaanpak overzichtelijk zijn opgenomen. Een dergelijke aanpak in combinatie met een sterk relatie gestuurde basis, kan niet alleen het begrip van jongeren en ouders vergroten, maar ook bijdragen aan

een grotere ervaren legitimiteit, actieve betrokkenheid en daarmee de effectiviteit van de interventie.

3. Ouders hebben behoefte aan onderling bondgenootschap & kennisdeling over complexe opvoedcontexten en opgroeisituaties.

Ten derde benadrukken ouders in hun verhalen het belang van het versterken van *bondgenootschap tussen ouders*. Sommige ouders duiden gevoelens van onmacht of dilemma's ten aanzien van toezicht en begrenzing. Vooral het combineren van werk, gezinsverantwoordelijkheden en toezicht op het gedrag van hun kinderen leidt volgens hen tot voortdurende dilemma's, waarbij zij niet altijd in staat zijn direct in te grijpen wanneer situaties daarom vragen. Hiernaast leren de verhalen van ouders ons dat zij *een (te) beperkte kennis van (en zicht op) de online leefwereld van hun kinderen* ervaren. Zij geven aan moeite te hebben met het volgen van de digitale interacties, de sociale media-activiteiten en online groepsprocessen die een belangrijke rol spelen in de vorming van hun kinderen, hun sociale relaties en de (potentiële) bronnen van conflictvorming.

Ouders geven aan dat zij een pedagogisch bondgenootschap met andere ouders en met de bredere sociale omgeving waarbinnen hun kinderen opgroeien belangrijk achten. Het delen van ervaringen, praktische kennis over de leefwereld van jongeren en gezamenlijke reflectie op opvoedvraagstukken kan ouders helpen om handelingsperspectief te ontwikkelen. Ouders zien dan ook meerwaarde in het versterken van oudernetwerken en toegankelijke kennisplatforms, zoals podcasts, gesprekswebinars tussen ouders en jeugdprofessionals (die bijvoorbeeld op Youtube teruggekeken kunnen worden) en fysieke themabijeenkomsten die ouders inzicht geven in de snel veranderende leefwereld van jongeren (o.a. de invloed van sociale media, groepsdynamiek en online communicatie).

Daarbij is het essentieel ouders op een laagdrempelige wijze te betrekken en te faciliteren. In dit kader noemen zij de ontwikkeling van laagdrempelige digitale oudernetwerken als een kans. Dergelijke netwerken kunnen volgens hen fungeren als platform voor kennisdeling, onderlinge steun en het versterken van de pedagogische gemeenschap rondom jongeren in Almere.

Tot slot: de bredere, narratieve context van maatschappelijke achterstelling & institutioneel wantrouwen

Tot slot leren de verhalen van zowel de betrokken jongeren als de betrokken ouders dat deze dienen te worden begrepen tegen de achtergrond van een breder narratief van ervaren maatschappelijke achterstelling en institutioneel wantrouwen. Uit de gesprekken komt naar voren dat zowel jongeren als ouders ervaringen beschrijven waarin zij zich, eenmaal in beeld bij justitiële of andere overheidsinstanties, gestigmatiseerd, ongelijk behandeld of primair benaderd voelen vanuit risico's en tekortkomingen.

Deze ervaringen beïnvloeden niet alleen de wijze waarop zij individuele professionals beoordelen, maar kleuren tevens hun vertrouwen in instituties als geheel. Ervaringen van stigmatisering, labeling en sociale uitsluiting zijn van invloed op de bereidheid van burgers om samen te werken met overheidsinstanties. Ouders en jongeren beschrijven in hun verhalen een belangrijke paradox, ook wel bekend als *'net-widening'* (McAra & McVie, 2005; Schaible & Gant, 2026; Austin & Krisberg, 1981; Cohen, 1979). Wanneer jongeren weinig aantrekkelijke plekken hebben om elkaar te ontmoeten, zijn zij sterker aangewezen op de openbare ruimte. Daar kunnen zij vervolgens sneller onderwerp worden van toezicht, handhaving en signalering. Vanuit het perspectief van ouders kan hierdoor een zichzelf versterkende dynamiek ontstaan: hun ervaring van relatief weinig (sociale en fysieke) aantrekkelijke ontwikkelruimte voor jongeren in Almere voor jongeren leidt tot meer aanwezigheid op straat wat weer leidt tot meer zichtbaarheid voor toezicht en

handhaving. Dit vergroot de kans op meer institutionele betrokkenheid en de een grotere kans om blijvend als 'risicjongere' te worden gezien. Vanuit de huidige verkenning kan niet worden vastgesteld of daadwerkelijk sprake is van een structurele uitbreiding van formele sociale controle. Wel is duidelijk dat de ervaring van voortdurende zichtbaarheid en herhaalde controle gevolgen heeft voor het vertrouwen van ouders en jongeren in instituties. Daarmee is de perceptie zelf beleidsmatig relevant: wanneer preventie door gezinnen wordt ervaren als een traject waarin jongeren steeds verder institutioneel worden gevolgd, kan dit de bereidheid tot samenwerking immers juist ondermijnen.

Onderzoek naar procedurele rechtvaardigheid laat bovendien zien dat het vertrouwen in autoriteiten sterk samenhangt met de mate waarin mensen zich gehoord, respectvol behandeld en eerlijk bejegend voelen (Fader, 2013; Thibaut & Walker, 1975; Tyler, 2006; Rap, 2023). Wanneer burgers ervaren dat besluiten op een transparante en respectvolle wijze tot stand komen, neemt hun bereidheid toe om gezag als legitiem te beschouwen en actief samen te werken met professionals. Wanneer mensen onvoldoende begrijpen waarom zij onderdeel zijn van een interventie en hoe daartoe is gekomen, bestaat het risico dat zij de aanpak primair interpreteren als een vorm van sociale controle of labeling, wat gevoelens van stigmatisering kan versterken en de bereidheid tot samenwerking kan verminderen. Deze verkenning laat zien dat ouders in dit kader niet per se vragen om minder samenwerking met de overheid, maar om *andere* samenwerking.

De bevindingen uit deze verkenning suggereren dat het versterken van vertrouwen een belangrijke randvoorwaarde vormt voor effectieve samenwerking met zowel jongeren als ouders. Dit vraagt om een relationele benadering waarin erkenning, respectvolle bejegening, transparantie en duurzame contactlegging centraal staan. Daarbij lijkt niet alleen de inhoud van interventies van belang, maar ook de wijze waarop professionals relaties opbouwen en onderhouden.

5.3 Aanbevelingen

Aanbeveling 1

Ontwikkel een visie gericht op een gezonde balans tussen risico gestuurd en relatie gestuurd werken.

Uit de gesprekken met jongeren komt naar voren dat de wijze waarop professionals contact leggen van grote invloed is op de kwaliteit van de samenwerkingsrelatie. Jongeren beschrijven dat contacten met professionals, en in het bijzonder met justitiële instanties, vaak plaatsvinden naar aanleiding van incidenten of problemen. Deze wijze van contactlegging wordt regelmatig geassocieerd met wantrouwen, weerstand en in sommige gevallen zelfs verdere escalatie.

Daartegenover staan ervaringen met professionals die ook buiten probleemsituaties investeren in positief contact, belangstelling tonen en jongeren benaderen vanuit oprechte nieuwsgierigheid. Dergelijke contacten worden door jongeren als geloofwaardig, respectvol en betekenisvol ervaren. Jongeren willen niet alleen incident gedreven contact maar ook positief contact. Deze bevinding wijst uit dat niet zozeer risico gestuurde bejegening maar relatie gestuurde bejegening als betekenisvoller wordt ervaren door jongeren (en ouders). Dit vraagt om het vinden van een gezonde balans tussen risicogericht handelen en relationeel handelen waarbij erkenning, respectvolle bejegening, transparantie en duurzame contactlegging centraal staan. Niet alleen de inhoud van interventies is immers van belang, maar ook de wijze waarop professionals relaties opbouwen en onderhouden.

¹⁹ Hierbij kan bijvoorbeeld aansluiting worden gezocht bij het bejegeningprofiel vanuit de politie waaraan ten tijde van dit schrijven nog wordt gewerkt.

- Ontwikkel een gemeentebrede visie en een gedragen bejegeningprofiel¹⁹ dat aansluit bij de behoeften, leefwereld en positieve ontwikkelingsmogelijkheden van jongeren.
- Investeer in training/scholing op het gebied van relationeel werken (bijvoorbeeld middels narratieve gespreksvoering) voor professionals die met jongeren werken.
- Waardeer en ontwikkel een gemeentelijke periodieke monitor die niet uitsluitend gericht is op interventieresultaten, maar ook gericht is op de kwaliteit en duurzaamheid van professionele relaties met jongeren.
- Stimuleer structurele contactmomenten buiten crisissituaties om, zodat jongeren professionals niet uitsluitend associëren met controle, handhaving of problematiek.

Aanbeveling 2

Heroverweeg de positionering en toepassing van groepsaanpakken.

Een opvallende bevinding uit deze verkenning betreft de spanning tussen de doelgroep associatie van de groepsaanpak en de term 'problematische jeugdnetwerken' en de wijze waarop jongeren hun sociale netwerken beschrijven. Jongeren benadrukken dat hun netwerken fluïde zijn, voortdurend veranderen van samenstelling en vaak niet overeenkomen met het beeld van een stabiele, vaste groep op straat of online. De bevinding dat jeugdnetwerken volatiel van aard zijn roept dan ook de vraag op in hoeverre groepsgerichte interventies aansluiten bij de sociale werkelijkheid van jongeren. De term 'groepsaanpak' suggereert bovendien een groepsgerichte interventie. Iets dat in werkelijkheid niet strookt met de uitvoering in de praktijk die vooral draait om individuele coaching trajecten. Daarnaast blijkt

dat zowel jongeren als ouders vaak onvoldoende begrijpen wat deelname aan een groepsaankpak concreet betekent, welke doelen worden nagestreefd en wanneer bijvoorbeeld afschaling mogelijk is. Het verdient dan ook aanbeveling om kritisch te reflecteren op de wijze waarop groepsaankpakken worden vormgegeven, gecommuniceerd en gelegitimeerd.

- Onderzoek in welke situaties een groepsgerichte aanpak daadwerkelijk passend en gelegitimeerd is.
- Ontwikkel duidelijke routekaarten waarin doelen, verwachtingen en evaluatiemomenten inzichtelijk worden gemaakt in gemeentelijke aankpakken.
- Maak perspectiefontwikkeling een expliciet doel van iedere interventie/ aankpak.
- Investeer in transparante en tijdige communicatie met zowel jongeren als hun ouders/opvoeders.

Aanbeveling 3

Investeer in een evenwichtige en laagdrempelige spreiding van toegankelijke ‘third spaces’ voor jongeren.

Een van de bevindingen uit deze verkenning betreft de nadruk van jongeren en ouders op de ervaren schaarste aan plekken waar jongeren elkaar kunnen ontmoeten, vaardigheden kunnen ontwikkelen en positieve relaties kunnen opbouwen, de zogeheten ‘third spaces’ (Littman, 2022). Deze bevinding is een bevestiging van hetgeen in eerder onderzoek ook al naar voren is gebracht (Tielens, 2025; Beukers et al, 2025; Engbersen et al, 2024). Zowel jongeren als ouders geven aan dat jongeren regelmatig worden weggestuurd uit hun eigen buurt of andere plekken in de openbare ruimte (wegens vermeende overlast), terwijl zij tegelijkertijd weinig aantrekkelijke alternatieven ervaren.

Deze bevinding is relevant omdat sociale verbondenheid en deelname aan betekenisvolle activiteiten belangrijke beschermende factoren vormen tegen sociale uitsluiting en betrokkenheid bij problematische (jeugd)netwerken. Bovendien laat deze verkenning zien dat (met name de 14 + leeftijd) jongeren niet alleen zoeken naar ontmoeting, maar ook naar mogelijkheden om competenties te ontwikkelen, hun identiteit vorm te geven en erkenning te verkrijgen (zie ook het werk van Gray & Manning, 2022). Het verdient aanbeveling om te investeren in een evenwichtige spreiding van laagdrempelige voorzieningen die aansluiten bij de behoeften van verschillende leeftijdsgroepen in Almere.

- Ontwikkel buurtgerichte jongerenlocaties die recht doen aan talentontwikkeling, autonomie en sociale verbondenheid van jongeren in Almere. Denk bijvoorbeeld aan het faciliteren van een muziekstudio, coaching op ondernemerschap van jongeren, sport en bijvoorbeeld financiën.
- Zorg daarbij voor de aanwezigheid van relatie gestuurde professionals die jongeren langdurig kunnen begeleiden en om weten te gaan met risico’s van jongeren die voortdurend navigeren in tussen hun identiteit op straat, thuis, school en online.
- Differentieer voorzieningen naar leeftijd en ontwikkelingsfase, met specifieke aandacht voor de doelgroepen vanaf 12+ (zoals 12-13-jarigen, 14-16-jarigen en bijvoorbeeld 17+jaar).

Aanbeveling 4

Positioneer (en faciliteer) ouders expliciet als bondgenoot en versterk vanuit een gedeelde maatschappelijke opgave rondom opvoeden.

De verkenning laat zien dat ouders een gemeentelijke groepsaankpak veelal ondersteunen, maar tegelijkertijd behoefte hebben aan meer transparantie, continuïteit en gelijkwaardigheid in de samenwerking. Ouders willen niet uitsluitend geïnformeerd worden over besluiten, maar actief worden betrokken bij besluitvorming en het vormgeven van ondersteuning rondom hun kind. Dit kan versterkt worden door samenwerken met ouders minder afhankelijk te maken van formele of moeilijke gesprekken op het moment dat er al problemen zijn. Dit is belangrijk omdat betrokkenheid van ouders is een gefundeerde betekenisvolle beschermende factor ten aanzien van jeugdcriminaliteit. Vanuit het perspectief van samenwerking en gedeelde maatschappelijke verantwoordelijkheid en opgave rondom opvoeden is het wenselijk om ouders sterker te positioneren als bondgenoot binnen de gemeentelijke aanpakken, strategie en beleidsvorming rondom jeugdcriminaliteit.

Om een constructieve samenwerking met de gemeente te versterken is echter niet alleen bondgenootschap maar ook passende ondersteuning nodig. De gesprekken met ouders wijzen uit dat zij bijvoorbeeld behoefte hebben aan ondersteuning bij thema's die raken aan de leefwereld van hen en hun kinderen (met name de online leefwereld).

- Introduceer een vast aanspreekpunt voor gezinnen binnen gemeentelijke (groeps)aankpakken.
- Ontwikkel en faciliteer samen met ouders een laagdrempelig ouderplatform waarin ouders onderling ervaringen en kennis kunnen uitwisselen met elkaar

- Faciliteer contactmomenten met ouders (en jongeren) buiten 'crisisituaties' om.
- Ontwikkel (een visie op en) een gedragen ouderbejegeningprofiel samen met ketenpartners;
- Faciliteer (gespreksvaardigheids)trainingen voor professionals die zien op constructieve contacten en samenwerkingen (vooral) met ouders waarbij de contactmomenten als 'stroef' worden ervaren.
- Betrek ouders actief bij besluitvorming rondom doelen, verwachtingen en evaluatiemomenten als hun kinderen bij gemeentelijke interventies betrokken worden/zijn.
- Organiseer bijeenkomsten over thema's die de leefwereld van jongeren in Almere raken. Denk aan thema's zoals financiën, gezondheid, identiteitsontwikkeling etc.
- Organiseer zowel bijeenkomsten voor ouders afzonderlijk als bijeenkomsten voor ouders en jongeren gezamenlijk op die manier kan ook het gesprek tussen ouder en kind begeleid geïnitieerd worden.
- Benut methodisch verankerde ervaringsdeskundigheid en sleutelpersonen op wijk/buurniveau om de toegankelijkheid en samenwerking met ouders en het pedagogisch klimaat rondom een jongere te versterken.

Aanbeveling 5

Ontwikkel een strategie gericht op positieve narratieven en een structurele jongerenparticipatie-aankpak.

Deze verkenning heeft laten zien dat verhalen ertoe doen. Jongeren leren van verhalen van broers, hun ouders, vrienden en andere betekenisvolle personen in de omgeving. Verhalen over ervaren maatschappelijke achterstelling en negatieve ervaringen met overheidsinstanties worden binnen sociale

netwerken van jongeren en gezinnen regelmatig gedeeld en kunnen uitgroeien tot collectieve narratieven die het vertrouwen in instituties beïnvloeden. Dergelijke narratieven blijken vaak hardnekkig, juist omdat zij worden gevoed door zowel persoonlijke ervaringen als gedeelde interpretaties binnen familie, buurt- en vriendschapsnetwerken.

Tegelijkertijd laat deze verkenning zien dat verhalen over status, erkenning en reputatie een belangrijke rol spelen in de betekenisgeving van jongeren. De behoefte aan status en erkenning, het construeren van een identiteit die door anderen wordt gezien en gewaardeerd, is daarbij op zichzelf geen risicofactor; zij vormt een normaal onderdeel van de identiteitsontwikkeling gedurende de adolescentie. Problematisch wordt het wanneer criminele of antisociale gedragingen worden ervaren als de meest zichtbare, haalbare of geloofwaardige route naar erkenning, sociale waardering en maatschappelijk succes. In dergelijke situaties kunnen alternatieve toekomstperspectieven aan geloofwaardigheid verliezen.

Een centrale bevinding is dat jongeren behoefte hebben aan invloed op de wijze waarop zij hun eigen toekomst vormgeven. Waar veel interventies zich primair richten op het begrenzen van ongewenst gedrag en het voorkomen van risico's, spreken jongeren juist over de behoefte aan perspectief, autonomie en kansen om op een positieve manier invulling te geven aan hun toekomst. Vanuit dit perspectief is het van belang om preventieve interventies niet alleen te richten op wat jongeren niet mogen doen, maar nadrukkelijk ook op wat zij nodig hebben om een positief narratief over zichzelf te kunnen vertellen.

- Ontwikkel handelingsperspectieven voor jongeren die school verzuimen en/of (dreigen langere tijd) thuis te zitten. Vrijstellingen van onderwijs, specifiek voor jongeren die verwickeld zijn in criminaliteit, kunnen bijdragen aan het verder afglijden en verlies van positief perspectief. Koppel met name deze jongeren (snel) aan stages/werktrajecten.

- Investeer voor alle jongeren in Almere in aansprekende leer/werk trajecten focust op o.a. versterking van sociale vaardigheden, identiteitsontwikkeling en toekomstperspectief.
- Ontwikkel een verbindende strategie samen met jongeren gericht op sociale media, video's, podcast en storytelling van jongerenambassadeurs die een positief (tegen)geluid vertegenwoordigen. Het delen van (succes)verhalen door en voor jongeren kan inspirerend zijn en betekenisvolle impact maken.

Aanbeveling 6

Investeer in vervolgonderzoek naar het zelfreinigend vermogen van netwerken.

Deze verkenning heeft aanwijzingen opgeleverd dat sociale relaties betekenisvol zijn voor jongeren en ze constellaties vormen waarbinnen jongeren voortdurend heronderhandelen over wie ze wel en niet zijn. De sociale relaties binnen jeugdnetswerken vormen zowel een potentiële risicofactor als potentiële beschermende factor. De verhalen van jongeren leren ons immers dat deze relaties jongeren ook belangrijke bescherming bieden. Jongeren beschrijven in hun verhalen duidelijk situaties waarin personen uit het eigen netwerk conflicten de-escaleren, herstellen en dat vrienden elkaar bijvoorbeeld ook corrigeren of juist stimuleren om afstand te nemen van problematisch gedrag.

Deze observaties wijzen op het bestaan van een natuurlijke vorm van conflictbemiddeling waarbij de inzet van een mogelijk *zelfreinigend vermogen* binnen jeugdnetswerken hier verkennend is gebleken. Het is echter nog onvoldoende bekend onder welke omstandigheden dergelijke positieve processen ontstaan en hoe professionals deze kunnen versterken. Denk aan vragen als: wat maakt dat jongeren personen in hun eigen netwerk als

potentieel 'bemiddelend' ervaren? In welke situaties zetten zij dergelijke personen wel/niet in? En op welke wijze kan professioneel handelen dergelijke positieve processen versterken? Vervolgonderzoek kan bijdragen aan een beter begrip van de mechanismen en dynamieken ten aanzien van beschermende krachten binnen (jeugd)netwerken en aanknopingspunten bieden voor krachtgericht werken.

Literatuurlijst

Adjiembaks, S. (2018). (On)gemerkt bijzonder: Levensverhalen van resisters en de betekenis van resistance to crime. Boom Criminologie.

Adjiembaks, S.D. & Noor, S. (2024). 'Samen weerbaar': Kennisdocument over risico- en beschermende factoren ten aanzien van ondermijnende (jeugd)criminaliteit, versterking van lokale samenwerking & werkzame elementen voor gemeenschapsinterventies. Expertise-unit Sociale Stabiliteit (ESS) Ministerie van SZW, juni 2024.

Asscher, L. (2026). Samen bouwen aan de kansen van de jeugd: Adviesrapport. Gemeente Almere/Van de Bunt Adviseurs.

Anderson, E. (1999). Code of the street: Decency, violence, and the moral life of the inner city. W. W. Norton & Company.

Andrews, D. A., Bonta, J., & Wormith, J. S. (2011). The risk-need-responsivity (RNR) model: Does adding the good lives model contribute to effective crime prevention?. Criminal justice and behavior, 38(7), 735-755.

Austin, J., & Krisberg, B. (1981). Wider, stronger, and different nets: The dialectics of criminal justice reform. Journal of Research in Crime and Delinquency, 18(1), 165–196. <https://doi.org/10.1177/002242788101800110>

Bamberg, M. (2006). Stories: Big or small—Why do we care? Narrative Inquiry, 16(1), 139–147.

Barker, R., Bonell, C., & Melendez-Torres, G. J. (2025). 'In It From the Beginning': How Do Young Men and Boys Explain Their Entry Into Criminal Gangs? Youth Justice, 0(0). <https://doi.org/10.1177/14732254251333697>

Beke, B., Ferwerda, H., van der Torre, E., & Bervoets, E. (2013). Jeugdgroepen en geweld. Koninklijke Boom uitgevers.

Beke, B. M. W. A., Wijk, A. P., & Ferwerda, H. B. (2000). Jeugdcriminaliteit in groepsverband ontrafeld.

Bolden, C. L. (2012). Liquid soldiers: Fluidity and gang membership. Deviant Behaviour, 33(3), 207–222. <https://doi.org/10.1080/01639625.2010.548655>

Beukers, E., Tielens, J., van Vliet, A., Oberman, J., de Leeuw, N & Koning, H. (2025). JONG! Ontspannen en ontmoeten in Almere. Hogeschool Windesheim, Lectoraat Urban Innovation.

Bourdieu, P. (1986). The forms of capital. In J. G. Richardson (Ed.), Handbook of theory and research for the sociology of education (pp. 241–258). Greenwood Press.

Braun, V. and Clarke, V. (2006) Using thematic analysis in psychology. Qualitative Research in Psychology, 3 (2). pp. 77-101. ISSN1478-0887

Braun, V., & Clarke, V. (2023). Thematic analysis. American Psychological Association.

Bronfenbrenner, U. (1979). The ecology of human development. Harvard University Press.

Bronfenbrenner, U. (2014). The ecology of cognitive development: Research models and fugitive findings. In Development in context (pp. 3-44). Psychology Press.

Burik, van A. E., Hoogeveen, C., de Jong, B. J., Vogelvang, B., Addink, A., & Steege, M. (2013). Evaluatie aanpak criminele jeugdgroepen.

Brock, A., Uytterlinde, M., Britt, A. & de Zwart, O. (2023). De staat van Almere. Grip op de sociale opgaven. Documentenanalyse en brede vergelijkende benchmark. Movisie, Verweij Jonker Instituut, Platform31. Augustus 2023

Cohen, S. (1979). The punitive city: Notes on the dispersal of social control. Macmillan.

Decker, S. H., & Van Winkle, B. (1996). Life in the gang: Family, friends, and violence. Cambridge University Press.

Decker, S. H., Melde, C., & Pyrooz, D. C. (2013). What do we know about gangs and gang members and where do we go from here?. *Justice Quarterly*, 30(3), 369-402.

Densley, J. A. (2013). *How gangs work: An ethnography of youth violence*. New York: Palgrave Macmillan.

Dijkstra, J. K., & Veenstra, R. (2019). Jongeren, leeftijdsgenoten en criminaliteit. *Tijdschrift voor Criminologie*, 61(3), 280-292. <https://doi.org/10.5553/TvC/0165182X2019061003005>

Duijn, P. A. C., & Klerks, P. P. H. M. (2014b). Social network analysis applied to criminal networks: Recent developments in Dutch law enforcement. In A. J. Masys (Ed.), *Networks and network analysis for defence and security* (pp. 121–159). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-319-04147-6_6

Eelderink, M. (2024). *Handboek Participatief Actieonderzoek*. Uitgeverij SWP.

Engbersen, G. (2003). *De armoede van sociaal kapitaal*.

Engbersen, R., Mateman, H., van Wijngaarden, R., Uytterlinde, M., de Zwart, O., Britt, A., Brock, A., Baart, J., van Dijken, K., 't Hooft, S., & Barendregt, C. (2024). *De sociale staat van Almere*. Verwey-Jonker Instituut, Platform 31 en Movisie.

Esbensen, F. A., & Weerman, F. M. (2005). Youth gangs and troublesome youth groups in the United States and the Netherlands: A cross-national comparison. *European Journal of Criminology*, 2(1), 5-37.

Evers, J. (2023). *Kwalitatief interviewen: kunst en kunde* (3e druk). Boom Uitgevers.

Fader, J. J. (2013). *Falling back: Incarceration and transitions to adulthood among urban youth*. Rutgers University Press.

Farrington, D. P. (2007). Childhood risk factors and risk-focused prevention. In M. Maguire, R. Morgan, & R. Reiner (Eds.), *The Oxford handbook of criminology* (4th ed., pp. 602–640). Oxford University Press.

Faust, K., & Tita, G. E. (2019). Social networks and crime: Pitfalls and promises for advancing the field. *Annual Review of Criminology*, 2, 99–122. <https://doi.org/10.1146/annurev-criminol-011518-024701>

Ferwerda, H., Beke, B., & Bervoets, E. (2017). De onzichtbare invloed van bovenlokale criminele netwerken op de wijk. *Tijdschrift voor Politie*, 79, 6-11.

Ferwerda, H., Wolsink, J., Brouwer, N., & Van Essenveltdt, J. (2022). Misdadige invloed. De invloed van criminele netwerken op jongeren in drie Arnhemse wijken.

Georgakopoulou, A. (2006). Thinking big with small stories in narrative and identity analysis. *Narrative Inquiry*, 16(1), 122–130.

Gray, D., & Manning, R. (2022). Constructing the places of young people in public space: Conflict, belonging and identity. *British Journal of Social Psychology*, 61, 1400–1417

Gubrium, J. F., & Holstein, J. A. (2002). *Handbook of Interview Research: Context & Method*. Sage.

Hallam, S. (2010). The power of music: Its impact on the intellectual, social and personal development of children and young people. *International Journal of Music Education*, 28(3), 269–289. <https://doi.org/10.1177/0255761410370658>

Hallsworth, S., & Young, T. (2008). Gang talk and gang talkers: A critique. *Crime, Media, Culture*, 4(2), 175–195. <https://doi.org/10.1177/1741659008093795>

Ham, van T. (2017). Lessen uit de aanpak van jeugdgroepen. *Justitiële Verkenningen*, 43(1).

Hall, van M., Dirkzwager, A., van der Laan, P., & Nieuwbeerta, P. (2021). Procedurele rechtvaardigheid in de strafrechtketen. *Tijdschrift voor criminologie*, 63(3), 317.

Hendriks, J., & Stams, G. J. (2020). Landelijk kwaliteitskader: Effectieve jeugdinterventies voor preventie van jeugdcriminaliteit.

Kaakinen, M., Westfelt, L., Moeller, K., Rostami, A., Valdimarsdóttir, M., Langeland, C. L., & Jensen, A. V. (2026). Gang involvement among adolescents in nine Nordic cities: A comparative study on associated risk factors. *European Journal of Criminology*, 23(5), 839-857. <https://doi.org/10.1177/14773708251400845>

Klein Haneveld, L. & van Wijk, A (2020). *Jeugdcriminaliteit en evaluatie JIT-aanpak in Almere*

Laan, van der, A. M., Tollenaar, N., Beijers, J., & Kessels, R. (2024). *Ontwikkelingen in de jeugdcriminaliteit 2000–2023*. Den Haag: WODC.

Lemmen, C.H.C. & Luijk, P.C.M. (2026). Ouders onder Druk. Ouderschap in een veeleisende tijd. Open Science Framework. <https://doi.org/10.17605/OSF.IO/EV7U2>

Littman, D. M. (2022). Third places, social capital, and sense of community as mechanisms of adaptive responding for young people who experience social marginalization. *American journal of community psychology*, 69(3-4), 436-450.

MacDonald, R., Kreutz, G., & Mitchell, L. (Eds.). (2012). *Music, health, and wellbeing*. Oxford University Press.

Mastrobuoni, G., & Patachini, E. (2012). Organized crime networks: An application of network analysis techniques to the American Mafia. *Review of Network Economics*, 11(3), 1–43. <https://doi.org/10.1515/1446-9022.1324>

Matthews, H., Limb, M., & Taylor, M. (2004). The 'street as thirdspace'. In: *Children's geographies*. 54-68 Routledge

McAra, L., & McVie, S. (2005). The Usual Suspects? Street-life, Young People and the Police. *Criminal Justice*, 5(1), 5-36. <https://doi.org/10.1177/1466802505050977>

McGloin, J. M. (2005). Policy and intervention considerations of a network analysis of street gangs. *Criminology & Public Policy*, 4(3), 607-635.

Miert, V. van & Adjiembaks, S. (2020). Een har(d)t verhaal: Een pilot gericht op een narratieve benadering in een JJI. *Tijdschrift voor Orthopedagogiek* 59(3), 20–25.

Moors, H., van de Wijngaert, L., & de Veen, L. (2022). Criminaliteit en veiligheid in Almere: ontwikkelingen, perspectieven en opgaven, 2010-2030.

Roks, R., Blokland, A. A. J., & Weerman, F. (2017). Criminele groepen: Een inleiding. *Tijdschrift voor Criminologie*, 59(4), 325-337.

Petintseva, O., & Althoff, M. (2020). Het verhaal van/in de narratieve criminologie. *Tijdschrift over Cultuur en Criminaliteit*, 2020(3), 3-13.

Presser, L., & Sandberg, S. (2019). Narrative criminology as critical criminology. *Critical criminology*, 27, 131-143.

Presser, L. and Sandberg, S. (eds.) (2015). *Narrative criminology: Understanding stories of crime* (Vol. 17). NYU Press.

Putnam, R. D. (2001). Het verdwijnen van sociaal kapitaal. *Ethische perspectieven*, 11(1), 15-28.

Put, van der C., Assink, M., Bindels, A., Stams, G. J., & Vries, S. D. (2013). *Effectief vroegtijdig ingrijpen*.

Rap, S. (2023). Participatie in het jeugdstrafrecht: in hoeverre ervaren jongeren procedurele rechtvaardigheid?. *Tijdschrift voor Criminologie*, 65(1-2).

Riessman, C. K. (2008). *Narrative methods for the human sciences*. Sage Publications, Inc.

Rios, V. M. (2011). *Punished: Policing the lives of Black and Latino boys*. nyu Press.

Regioplan (2016). *Kostbare vriendschappen: wat problematische jeugdgroepen de maatschappij kosten*. Exploratieve studie in een grote gemeente. In opdracht van het WODC.

Roveda, A., Sydes, M., & Wood, W. R. (2025). Music-Based Interventions for the Wellbeing of People in Prison: A Systematic Review. *Victims & Offenders*, 20(8), 1598–1629. <https://doi.org/10.1080/15564886.2025.2470772>

Salman, M. Y., & Ramsis, M. (2025). Use of participatory action research (PAR) to develop participatory monitoring, evaluation, and learning practices. *Development in Practice*, 35(8), 1334-1341.

Sandberg S. (2009). Gangster, victim or both? The interdiscursive construction of sameness and difference in self-presentations. *Br J Sociol.* 2009 Sep;60(3):523-42. doi: 10.1111/j.1468-4446.2009.01254.x. PMID: 19703173.

Sandberg, S. (2022). Narrative Analysis in Criminology. *Journal of Criminal Justice Education*, 33(2), 212–229. <https://doi.org/10.1080/10511253.2022.2027479>

Schaible, L. M., & Gant, L. (2026). Governmentality, net widening and the potential unintended consequences of pre-arrest diversion efforts. *Punishment & Society*, 28(1), 26-50.

Serie, C., Pleysier, S., Put, J., & de Ruiter, C. (2020). Welzijn, primaire levensbehoeften en delinquentie bij adolescenten: Etiologische assumpties van het Good Lives Model getoetst. Tijdschrift voor Criminologie, 62(2-3), 298-324. <https://doi.org/10.5553/TvC/0165182X2020062203009>

Staat van het Gezin (2025). <https://www.ncj.nl/wp-content/uploads/2025/05/Staat-van-het-gezin-2025.pdf>

Staring, R. (2005). Onderzoek naar problematische jeugdgroepen. KWALON, 10(2).

Tielens, J. (2025). JONG! in Almere: wat maakt een plek prettig voor jongeren? Hogeschool Windesheim Almere.

Thibaut, J. & Walker, L. (1975), Procedural justice. A psychological analysis, Hillsdale NJ: Lawrence Erlbaum Associates.

Tollenaar, N., & Van der Laan, A. M. (2023). Monitor jeugdcriminaliteit 2023.

Tollenaar, N., Broere, J., & Van der Laan, A. M. (2022). Woon-en pleegbuurten van geregistreerde jeugdcriminaliteit.

Tollin, Katharina, Henrik Angerbrandt & Anna Jonsson (2025 English translation). Children and youth in criminal networks: Network entry, offending, conditions, and network exit (English translation of report 2023:13). Stockholm: National Council for Crime Prevention, 155 pp. https://bra.se/download/18.77efe2d4193deb66aa25e409/1737458314703/2023_15_Children%20and%20youth%20in%20criminal%20networks.pdf

Travis, R. (2013). Rap music and the empowerment of today's youth: Evidence in everyday music listening, music therapy, and commercial rap music. Child and Adolescent Social Work Journal, 30, 139–167.

Warr, M. (2002). Companions in crime: The social aspects of criminal conduct. Cambridge University Press.

Weerman, F. M., Lovegrove, P. J., & Thornberry, T. (2015). Gang membership transitions and its consequences: Exploring changes related to joining and leaving gangs in two countries. European Journal of Criminology, 12(1), 70-91.

Willis, G. M., & Ward, T. (2024). Evidence for the good lives model in supporting rehabilitation and desistance from offending. The Wiley handbook of what works in correctional rehabilitation: An Evidence-based approach to theory, assessment and treatment, 299-309.

Gemeentelijke documenten en websites:

- Gemeente Almere. (2023). Veiligheidsagenda Almere 2023–2026. https://www.almere.nl/fileadmin/files/almere/veiligheid/veiligheidsagenda_almere_2023-2026.pdf
- <https://www.socialestabiliteit.nl/praktijkverhalen/jeugdcriminaliteit-is-een-maatschappelijk-vraagstuk-meer-dan-een-opvoedprobleem>
- Plan van aanpak Fluïde groep Haven
- Plan van aanpak groepsaanpak Danswijk
- Plan van aanpak groepsaanpak Rode Katerplaats
- Probleemanalyse jeugdcriminaliteit Almere T.b.v. programmaplan Preventie met Gezag Almere, September 2023.

Bijlage 1: Lyrics 'Als ik het voor het zeggen had'

Couplet 1

Ya Rabi, vergeef me voor de daden die ik pleegde.
En kon ik met U praten, was ik bidden nooit vergeten.
Soms voel ik de pijn van de dingen die we deden.
Ik dacht: dit moet anders, want dit leven is geen leven.
Ramadan hoort goed te zijn, maar dit jaar was vervelend.
Heb mama horen huilen, februari was vervelend.
Het was misschien vervelend, maar misschien ook een goed teken.
Het heeft m'n mind gebroken, je kan het echt zien in mijn ogen.
Wil mama weer zien lachen, dus voor haar ga ik naar boven.
Ze denken ik ben slecht bezig, ewa ja, dat is gelogen.

Refrein

Als ik het voor het zeggen had, dan was er een plek waar ik kon vallen, maar ook weer kan staan.
Als ik het voor het zeggen had, dan was er iemand naast me, onvoorwaardelijk, waar ik ook ga.

Couplet 2

Ik ben anders dan de rest, ik weet dat dat niet verandert.
Ga naar de top en, zonder pech, ik ga niet omlaag als een anker.
Jullie kennen me amper.
Ken je mij, voel je mijn pijn? Dat weet alleen mijn mother.
Ik blijf strijden voor haar, want ik gun het haar als geen ander.
En ik ga nu voorstaan, want ik kom van achter.
Kom binnenkort in de game, we hebben genoeg gewacht.
We hebben genoeg gewacht, als het moet dan wacht ik langer.
Ik doe alles voor mijn mother.
En ik ben van de straat, maar op de straat, daar ben ik anders.
Ze denken ik ben slecht bezig, maar ik ben wel echt veranderd.
Ik doe het niet alleen, maar doe het ook voor mijn mother.
Broeder, ik heb spijt.
Vroeger liepen we met pijp.
Die dingen laat ik achter, doe het niet alleen voor mij.

Ik moet denken aan de fam en ook denken aan de tijd.

Broeder, ik heb spijt en het leven is een test.

Ik moet nu denken aan mezelf en niet denken aan de rest.

Ik wil nu leven in vrijheid en niet leven in die stress.

Refrein

Als ik het voor het zeggen had, dan was er een plek waar ik kon vallen, maar ook weer kan staan.

Als ik het voor het zeggen had, dan was er iemand naast me, onvoorwaardelijk, waar ik ook ga.

Bridge

Ik ben geen slecht persoon.

Ik doe ook goeie dingen.

Maar doe ik dingen fout, weten ze me snel te vinden.

Doe ik het goed, mag het ook worden gezegd.

Het zijn die labels waar ik constant tegen vecht.

Weggestuurd uit mijn eigen buurt.

Was er maar een plek waar er niet zo wordt gegluurd.

Onszelf kunnen zijn, waar we samen kunnen komen.

Samen chillen, lachen, maar ook bouwen aan onze dromen.

Refrein

Als ik het voor het zeggen had, dan was er een plek waar ik kon vallen, maar ook weer kan staan.

Als ik het voor het zeggen had, dan was er iemand naast me, onvoorwaardelijk, waar ik ook ga.

Bijlage 2: Uitnodigingsbrief ouderavond

Beste ouder/verzorger,

De gemeente Almere vindt het belangrijk om te weten hoe ouders/verzorgers denken over de uitdagingen waar zij mee te maken hebben in de opvoeding van hun kinderen.

We nodigen je daarom uit voor een bijeenkomst, omdat jouw kind onderdeel is van een groepsaankpak of dat is geweest. We willen samen verkennen of, en op welke manier, de gemeente jongeren en ouders in Almere zo goed mogelijk kan ondersteunen bij een positieve toekomst voor jongeren.

Datum: woensdag 10 december

Tijd: 19.00 tot 20.30

Locatie: Stadhuisplein 1, Almere

Het eerste kwartier is er inloop met koffie, thee en iets lekkers.

Tijdens de bijeenkomst gaan we met elkaar in gesprek over:

- wat opvoeden kan belemmeren en versterken
- wat jullie ervaringen als ouders/verzorgers zijn, mede in relatie tot de jeugdinterventies in Almere
- hoe we de samenwerking en het contact met de gemeente kunnen verbeteren

We vinden het belangrijk dat je aanwezig bent op deze avond en waarderen het dat je daar tijd en moeite voor wilt nemen. Als dank ontvang je na afloop een cadeaubon van 50 euro.

Heb je voorafgaand aan de bijeenkomst vragen, bel dan gerust met [tbv deze bijlage naam geanonimiseerd] (adviseur Jeugd en Veiligheid, gemeente Almere) op telefoonnummer 06 [geanonimiseerd tbv deze bijlage].

We kijken ernaar uit je te mogen verwelkomen.

Met vriendelijke groet,

Gemeente Almere

Bijlage 3: opzet storytelling workshops

Thema	Duur	Locatie	Werkvorm	Doelgroep
Aftrap	2 uur per aftrap	In overleg met de gemeente Almere (Jongeren/buurt centrum o.i.d.)	Inspirerende gastspreker (Sevn Alias o.i.d.) Doel: op verhaal komen/ 'verhalen' delen met elkaar t.b.v. de verdiepende workshops die gaan volgen.	2 x een aftrap (met de doelgroepen, nader ingevuld met jongeren naar voren komen uit voorverkenning uit fase 1)
Verdieping 1: Leefwereld 'buiten'	2 uur per workshop	In overleg met de gemeente Almere (Jongeren/buurt centrum o.i.d.)	Narratief & creatief werken (spoken word/ attributen, rollenspel etc). Opzet langs 'positionerings' pijlers: 1. Zelfbeeld (wat kun je/ hoe kijk je naar jezelf?) 2. (Hoe zien anderen jou?) 3. Hoe 'navigeer' je tussen 1 en 2? Welke rol en betekenis hebben jeugdnetwerken daarin? Hoe kun je elkaar helpen bij het versterken van pro-sociaal kapitaal en een positief toekomstperspectief? (wat kun je zelf doen, wat kunnen anderen doen?)	- Jongeren in groepsaanpakken 15 jaar - Jongeren in groepsaanpakken - 19 jaar)
Verdieping 2: 'Online leefwereld'	2 uur per workshop	In overleg met de gemeente Almere (Jongeren/buurt centrum o.i.d.)	Idem maar dan gericht op 'online'	- Jongeren in groepsaanpakken 15 jaar - Jongeren in groepsaanpakken - 19 jaar)
Verdieping 3: Leefwereld 'binnen'	2 uur per workshop	In overleg met de gemeente Almere (Jongeren/buurt centrum o.i.d.)	Idem maar dan gericht op 'binnen'	- Jongeren in groepsaanpakken 15 jaar - Jongeren in groepsaanpakken - 19 jaar)

Bijlage 4: Leidraad Professionals Almere

Naam/Initialen
Functie (+ aantal jaren werkzaam in deze functie)
Organisatie
Datum
Evt vervolgspraken

Doel van dit gesprek is een eerste kennismaking met elkaar en een verkenning van de insteek van het onderzoek. Ook wil ik meenemen wat voor jou van belang is om rekening mee te houden in de uitvoering van dit onderzoek.

Doel van het onderzoek is het verkrijgen van inzichten, vanuit het perspectief van jongeren en ouders/opvoeders, die voor de gemeente aanknopingspunten bieden voor beleid gericht op het voorkomen van (criminele) doorgroei in jeugdnetwerken en het vroegtijdig interveniëren bij jongeren met een verhoogd risico op in- en doorgroei.

Onderzoeksvragen zijn:

- 1) Hoe geven Almeerse jonge aanwas (12-15 jaar) en doorgroeiers (16- 19 jaar) betekenis aan sociale relaties – en netwerken en welke factoren spelen een rol in het versterken of juist voorkomen van verwevenheid in problematische jeugdnetwerken?"
- 2) Welke factoren helpen of belemmeren ouders/opvoeders in Almere ten aanzien van het voorkomen van betrokkenheid van (hun) kinderen bij problematische jeugdnetwerkvorming?"

A. EIGEN ROL & VISIE OP PROBLEMATIEK

- a. Op welke wijze ben jij vanuit je werk betrokken bij de doelgroep 'jonge aanwas' en doorgroeiers' in Almere?
 - Wat is je taakstelling/wat beoog je te doen tav deze doelgroepen/
 - Op welke wijze wordt te werk gegaan?
 - Wat is je handelingsperspectief?
- b. Kun je in een paar woorden de overlast en delicten waar de Almeerse jeugd bij betrokken is /raakt beschrijven?
- c. Vanaf welke leeftijd begint het te spelen? Vanaf welke leeftijd moet ingegrepen worden naar jouw idee?
- d. Ervaren de jongeren ook dat dit een probleem is volgens jou? Waarom wel/niet?
- e. Wat zijn risicofactoren die bijdragen aan het ontstaan van deze problematiek volgens jou?
- f. Wat zijn beschermende factoren die bijdragen dat jeugd niet betrokken raakt bij overlastgevende en criminele jeugdgroepen?

B. BETEKENIS VAN NETWERKVORMING/ SOCIAAL KAPITAAL

- a. Welke rol speelt een groep/groepsvorming ten aanzien van die problematiek die je zojuist beschrijft?
- b. Heeft groepsvorming een negatieve of positieve betekenis voor de jeugd naar jouw idee? Waarom? Is daarin een verschil tussen jonge aanwas en doorgroeiers?
- c. Wat zijn risicofactoren die bijdragen dat jeugd betrokken raakt bij overlastgevende en criminele jeugdgroepen?
- d. Wat zijn beschermende factoren die eraan bijdragen dat jeugd niet betrokken raakt bij overlastgevende en criminele jeugdgroepen?
- e. Wie zijn positieve en negatieve rolmodellen voor de jeugd in Almere? Is daarin een verschil tussen jonge aanwas en doorgroeiers?

C. OUDERS & ROL GEMEENTE

- a. Welke factoren belemmeren ouders in hun rol als opvoeder om te voorkomen dat hun kind in de criminaliteit terecht komt? Welke rol heeft de gemeente daarin?
- b. Wat helpt ouders in hun rol als opvoeder om te voorkomen dat hun kind in de criminaliteit terecht komt?
 - Wat gebeurt er al?
 - Wat zou er nog moeten gebeuren?
 - Doet de gemeente daar genoeg in?

D. KNELPUNTEN/ SUCCESFACTOREN & KANSEN VOOR DE AANPAK

- a. Hoe succesvol is de huidige aanpak op de besproken problematiek op een schaal van 0 – 10?
 - Wat maakt dat het geen 10 is?
 - Wat is een succesfactor in de huidige aanpak?
 - Inzet op specifiek het voorkomen van overlast/criminele jeugdnetwerkvorming? Is dat er? Hoe ziet dat eruit?
- b. Wat is een knelpunt voor jou/ jullie organisatie als je kijkt naar je dagelijkse praktijk/ taakstelling? Waarom?
- c. Zijn er dilemma's of zaken waar je tegenaan loopt vanuit je taakstelling?
- d. Mis je partner(s) in de samenwerking en zo ja welke?
- e. Waar zou jij als professional mee geholpen zijn kijkend naar de besproken problematiek en jouw rol als professional?
- f. Is de huidige aanpak effectief naar jouw idee? Waarom wel/niet?
 - Wat is nodig in de aanpak? Waar zou de gemeente meer op moeten investeren als het aan jou ligt? Denk aan zaken als de bejegening richting doelgroepen, gewenste veranderingen in gemeentebestuur, praktische samenwerking etc.

TOT SLOT

We gaan workshops organiseren: De leefwereld 'buiten' (vrienden op de straat, op school, sport etc.), De 'online leefwereld' (de online performance van jongeren) en De leefwereld 'binnen' (thuis, het gezin en familie).

- Waar moeten we rekening mee houden in de uitvoering?
- In de aftrap van de workshops willen we een lokale artiest of ander inspirerend rolmodel uitnodigen. Heb jij daar een idee bij?

- Einde gesprek -

Bijlage 5: Uitnodigingsbrief workshops jongeren

Beste,

Je hebt tijdens een gesprek met je begeleider, jongerenwerker of de politie gehoord over het onderzoek van de gemeente Almere. Dit onderzoek gaat over de groeps/ netwerkaanpak waar jij nu in zit. De gemeente wil graag weten wat jongeren zelf vinden van deze aanpak. We willen samen kijken wat goed gaat en wat beter kan. De informatie gebruiken we om ons werk en beleid te verbeteren.

Met deze brief nodigen we je uit om mee te doen aan het onderzoek.

Waar en wanneer?

Datum: 5 november

Tijd: van 15.45 – 18.00 uur

Locatie: DOP Danswijk

Hierna volgen nog drie bijeenkomsten, op woensdagen in november. We verwachten dat je er dan ook echt bij bent. Meer informatie over die bijeenkomsten krijg je op 5 november.

Wat gaan we doen?

Tijdens het onderzoek gaan we in gesprek over:

- Wat er speelt op straat en online
- Hoe jongeren met elkaar omgaan
- Wat jij nodig hebt voor de toekomst.

We zorgen ook voor snacks en drankjes.

Afsluitend gesprek

Na de 4 bijeenkomsten plan je samen met een onderzoeker een afsluitend gesprek in. Het gesprek vindt 1-op-1 plaats.

Cadeaubon

Als dank voor je deelname aan alle bijeenkomsten krijg je na het eindgesprek een cadeaubon naar keuze van 25 euro. Zorg dus dat je er bij alle bijeenkomsten bent!

Speciale gast

Tijdens de bijeenkomst op 5 november is niemand minder dan Oshadix (@oshadixw) aanwezig. Hij gaat met jullie in gesprek en wil jullie inspireren om na te denken over je toekomst.

Ook ouders doen mee

Jouw ouders of opvoeders worden ook uitgenodigd om mee te doen aan het onderzoek. We zijn ook benieuwd naar hun visie over succesvol opgroeien in Almere. Zij ontvangen binnenkort een uitnodiging voor een bijeenkomst.

Heb je vragen?

Neem dan contact op met [geanoniseerd t.b.v. deze bijlage] van Gemeente Almere door te bellen naar 06 XXXXXXXX of een mail te sturen naar [geanoniseerd t.b.v. deze bijlage].

Met hartelijke groet,

[Naam geanoniseerd]

Proces coördinator jeugdgroepen

Bijlage 6: Interview Leidraad jongeren

Datum
Plaats/locatie
Jongere (initialen + R)
Leeftijd ttv gesprek
Woonwijk/ buurt
Groepsaanpak?
Contactgegevens (tel/ email)
Duur gesprek

Intro

- Vertrouwelijk & anoniem
- Opname toestemming?
- Symbolische vergoeding
- Informed consent

Onderzoeksvragen

- 1) Hoe geven Almeerse jongeren in de groepsaanpakken (12-15 jaar en 16- 19 jaar) betekenis aan sociale relaties – en (jeugd)netwerken en welke factoren spelen een rol in het versterken of juist voorkomen van verwevenheid in problematische jeugdnetwerken?

- 2) Welke factoren helpen of belemmeren ouders/opvoeders in Almere ten aanzien van het voorkomen van betrokkenheid van (hun) kinderen bij problematische jeugdnetwerkvorming?

Achtergrond

1. Kun je jezelf kort introduceren?
 - Leeftijd
 - Woonwijk
 - Hobby's?
2. Kun je iets vertellen over hoe je bent opgegroeid? (gezin, buurt, school)?

Vrienden

3. Kun je iets vertellen over je vrienden? (Hoeveel/ waar ken je ze van etc.)
4. Wanneer is iemand een 'vriend'?
5. Waar komen jullie vaak samen (offline) en wat doen jullie als jullie bij elkaar zijn (tijdsbesteding)?

Groeps/jeugdnetwerkvorming

6. Hoe ziet jouw netwerk eruit?
7. Wat betekent het horen tot een (vrienden)groep of netwerk voor jou? Hoe belangrijk is het om tot een groep te behoren (en waarom)?

8. Sinds wanneer (welke leeftijd) is het behoren tot een groep belangrijk geworden voor je? En waarom?
9. Wat maakt een groep een groep?
10. Wat voor functie heeft de groep voor jou? / wat brengt het je?
11. Hoe raken jongeren verwickeld in een groep? (En hoe is dat veranderd in de loop der tijd bij jou? / aard groep?)
12. Tot welke groep behoor jij nu?
13. Hoe vast of fluïde is de groep? Waardoor verandert het?
14. Kent de groep een structuur of verschillende rollen? Hoe ziet die eruit?
15. Hoe zouden anderen jouw positie in die groep beschrijven?
16. Wie of wat bepaalt wanneer iemand tot die groep behoort (en wanneer niet (meer))?

Groepsvorming & crime

17. Welke rol speelt de groep bij betrokkenheid bij criminaliteit?
18. Wanneer wordt een groep een 'problematische groep' naar jouw idee?
19. Hoe raken jongeren in Almere doorgaans verwickeld in een problematische groep?

Groepsdruk

20. Heb je weleens druk (off en online) gevoeld om iets te doen terwijl je er zelf niet achter stond of twijfelde? (Voorbeeld?)
21. Vanaf welke leeftijd speelt groepsdruk?

22. Is groepsdruk positief of negatief? Waarom?

23. Wat kun je zelf doen om negatieve groepsdruk te verminderen?

24. Wat kun je zelf doen om positieve groepsdruk te versterken?

Online wereld

25. Wat betekent sociale media voor jou? Hoe belangrijk is het?
26. In hoeverre kun je online laten zien wie je echt bent? (Voorbeeld)
27. Wanneer wordt of is iets post-waardig?
28. Waar hoop je op als je iets hebt gepost? En wat gebeurt er als die verwachting niet uitkomt?
29. In welke soort sociale mediagroepen hebben je contact met vrienden of anderen?
30. Waar gaat dat contact dan zoal over?
31. Welke rol speelt sociale media in het opbouwen van je sociale netwerk?
32. Welke rol speelt sociale media in het betrokken raken bij criminaliteit?
33. Wat zijn de leuke kanten van online zijn?
34. Is er ook een keerzijde van online actief zijn?

Beeldvorming & bejegening

35. Klopt het beeld dat anderen hebben over jeugd in Almere? Waarom wel/ niet?
36. Wat betekent het voor jou dat die beeldvorming niet klopt?

37. Klopt de beeldvorming over jou? Waarom wel/ niet? Wat weten veel mensen niet over jou?
38. Hoe kijken je ouders en andere gezinsleden naar jou en je (vrienden)groep? Waardoor komt dat en wat vind je daarvan?
39. Wat weten veel mensen niet over jeugdgroepen of netwerken in Almere maar zouden ze wel moeten weten?

Groepsaanpak (alleen bij jongere die er ook in heeft gezeten)

40. Je hebt in de groepsaanpak gezeten of zit daar nog in. Kun je eens vertellen hoe dat zo is gekomen?
41. Wat houdt de groepsaanpak in naar jouw ervaring?
42. Vind je het rechtvaardig dat je in een groepsaanpak zit? Waarom wel/ niet?

Afronding

43. Als je de film terug kon draaien: naar welk moment zou je dan teruggaan en wat zou jij zelf anders hebben gedaan? Waarom? (wat heb je daarvoor nodig?)
44. Stel als je de film terugdraait en de gemeente had anders moeten handelen: naar welk moment zou je teruggaan en wat zou de gemeente dan anders moeten doen op dat moment?
45. Stel je hebt het 1 dag voor het zeggen als burgemeester van Almere: wat zou je meteen veranderen in Almere?

Einde interview:

Ik heb veel van je geleerd. Dank daarvoor.

Wat vond je van dit gesprek?

Heb je zelf nog vragen aan mij?

- *Informed consent tekenen*
- *Contactgegevens*
- *Tergkoppeling of vervolgspraak*

Bijlage 7: Leidraad gesprek met ouders

Datum
Plaats/locatie
Initialen ouder + kind initialen)
Leeftijd ttv gesprek
Woonwijk/ buurt
Groepsaankpak
Contactgegevens (tel/ email)
Duur gesprek

Doelen

- Inzicht in wenselijkheid en kansen ter verbeteringen van gemeentelijke inmenging en beleidsvorming, mede gericht op de ervaringen met de groepsaankpak en het contact met de gemeente (bejegening) in brede zin.
- Inzicht in ervaringen van ouders (belemmerende en versterkende factoren) ten aanzien van hun opvoedkundige rol en het versterken van een positieve opgroeicontext van hun kind(eren);

Vragen

- 1) Kunt u vertellen hoe u de groepsaankpak heeft ervaren?
- 2) Hoe heeft u het contact met de gemeente ervaren? Wat kan/moet daarin anders volgens hen?

- 3) Welke rol ziet u voor uzelf als ouder in het voorkomen van betrokkenheid bij problemen van uw kinderen? Wie zijn daarin nog meer belangrijke personen en/of organisaties (ten aanzien van positief toekomstperspectief en het preventief reageren)?
- 4) Wat belemmert/versterkt u in het nemen van deze rol ten aanzien van positief toekomstperspectief en het (preventief) acteren op delict en overlastgevend gedrag?
- 5) In hoeverre en op welke wijze wilt u in de toekomst betrokken zijn bij gemeentelijk beleid(svorming)?

Bijlage 8: Focusgroep maart 2026

Tijd: 17.30 – 19.00 (uiterlijk)

Locatie: Place2 B Almere

Moderators: Juul Tielens (Hogeschool Windesheim) & Sheila Adjiembaks (ESSA Research)
i.s.m. Jongerenwerk de Schoor

Programma

17.00 uur Inloop

17.30 uur Start

- Check in/Energizer (5 min)
- Intro (5 min)
- 5 stellingen

18.15 uur Pizza eten

- Napraat: waar liggen (verbeter)kansen (voor jezelf? Jongerenwerk/de gemeente, ouders, scholen?)

18.45 uur Round up & Afsluiting

- Evaluatie van de sessie
- Check out met jongeren

17.40 Stellingen

Jongeren gaan stemmen op 5 stellingen (waarvan 1 een 'maak af' stelling). Na elke stemronde gaan we kort een gesprek aan met enkele verdiepende vragen (max 9 minuten per stelling doorpraten).

Stemmen gebeurt fysiek in de ruimte (links eens/ rechts oneens) OF met papier (opschrijven O voor oneens of E voor eens). Afhankelijk van de groepsdynamiek wordt op de dag zelf een keuze gemaakt.

Stelling 1: In Almere zijn zowel online als offline veel groepen actief.

- Welke online groepen?
- Welke offline groepen?
- Wat doen die groepen?
- Wat maakt de groep de groep?
- (Waar) komen ze samen?
- Etc.

Stelling 2: Het is voor jongeren belangrijk om in (een of meer) groep(en) actief te zijn.

- Waarom wel/ niet? (Vanaf welke leeftijd?)
- Wanneer hoor je tot een groep?
- Hoe fluide/ flexibel is het behoren tot een groep?
- Online: In welke groep ben je actief? Hoe loopt contactlegging?
- Offline: hoe loopt contactlegging met een groep?

Maak af- stelling 3: Een groep betekent voor mij...

Jongeren kunnen dit open invullen, in gesprek met elkaar.

- Welk gevoel geeft het behoren tot een groep jou?
- Hoe ga je om met negatieve groepsdruk?
- Wanneer stap je uit een groep? (waar ligt de grens) > mede irt vechten, geweld etc.
- Zijn er voorbeelden van hoe jongeren elkaar positief kunnen beïnvloeden in een groep?
- Etc.

Stelling 4: Er wordt te weinig gedaan tegen probleemgroepen in Almere

- Wanneer is/wordt een groep problematisch voor je?
- Wat gebeurt er nu tegen?

Maak af - stelling 5: Ik ga alleen naar een activiteit van jongerenwerk als...

Jongeren kunnen dit open invullen, in gesprek met elkaar.

- Wanneer ga je wel/ niet? Waar hangt het vanaf?

18.15 Pizza eten & inzoomen op kansen voor verbetering

A) Heb je je weleens onrechtvaardig behandeld gevoeld?

- Wanneer en met wie (functie) was dat?
- Waarom vond je het onrechtvaardig?

- Wat zou hiertegen moeten worden gedaan naar jouw idee?

B) Is Almere genoeg aanbod aan activiteiten voor jongeren?

- Hoe bereiken activiteiten jou?
- Wat zou er (meer) georganiseerd moeten worden in Almere?

- Door wie zou het aangeboden moeten worden?

C) Waar liggen verbeterkansen voor jeugd in Almere?

- Wat kun je zelf doen?
- Wat kan de gemeente doen?
- Wat kan school doen?
- Wat kunnen ouders doen?

18.45 Round up & Check out

- Samenvatting van de sessie
- Hoe vinden jullie het om dit zo te doen? / wil je nog wat kwijt?
- Waar hoop je op na deze pizza avond?

- Einde avond -

Bijlage 9: Tussentijdse aandachtspunten groepsaankpak (ouderperspectieven)

	Bevinding	Verbetermogelijkheden/suggesties	Actiepunt gemeente Almere
1a	Kennisname van de groepsaankpak is niet in alle gevallen direct met ouders gecommuniceerd. Het proces van kennisgeving vraagt om meer zorgvuldigheid in de uitvoering.	De kennisgevingsbrief persoonlijk (blijven) bezorgen en overhandigen aan ouders (op naam van ouders en bij 16+ ook op naam van kind).	☐ Geen actie wegens: ☐ Wel actie namelijk:
		NAW check voorafgaand aan kennisgevingsbrief (is het kind ingeschreven/ woonachtig op het adres?)	☐ Geen actie wegens: ☐ Wel actie namelijk:
		Stem duidelijk af welke ketenpartner de boodschap omtrent opname in de groepsaankpak (wanneer) met het gezin communiceert om verwarring te voorkomen. Zorg ervoor dat ouders en kinderen niet via via / langs onofficiële kanalen kennisnemen van de initiatie tot groepsaankpak.	☐ Geen actie wegens: ☐ Wel actie namelijk:
1c)	Ouders hebben behoefte aan een concreet contactpersoon vanuit de gemeente die periodiek contact heeft met hen en hun kind.	Vermeld in de kennisgevingsbrief: - Een concrete naam - Een concreet emailadres en - Een direct telefoonnummer van een regiehouder groepsaankpak - Vermeld en/of bespreek de frequentie van contactmomenten met de regiehouder.	☐ Geen actie wegens: ☐ Wel actie namelijk:
2a)	Tijdige(re) en directe(re) communicatie kan de samenwerkingsrelatie met ouders versterken.	- Stuur uitnodigingen voor afspraken/ bijeenkomsten tijdig (bijvoorbeeld minimaal drie weken van tevoren) naar ouders zodat zij ook rekening kunnen houden met de eigen werktijden) Bericht via email en reguliere post zodat correspondentie (inhoud en datum) vastligt en tijdig gelezen kan worden - Hanteer social mediakanalen (zoals whatsapp) niet als formeel (communicatie)kanaal maar benut deze als aanvullend (eerste aankondiging van te ontvangen officiële uitnodiging of reminder etc.)	☐ Geen actie wegens: ☐ Wel actie namelijk:
2b)	Ouders hebben behoefte aan meer kennis over wat de groepsaankpak	Benoem in de kennisgevingsbrief en/of de contactmomenten zaken als: - Wat houdt een groepsaankpak op hoofdlijnen in? - Wat is het hoofddoel?	☐ Geen actie wegens: ☐ Wel actie namelijk:

	(praktisch/ feitelijk) betekent.	- Welke activiteiten en overlegmomenten zijn er om dat doel te bereiken? - Waarom is de jongere onderdeel van de groepsaankpak? - Wie zijn allemaal de betrokken (keten)partners? - Hoe wordt omgegaan met gegevensdeling? - Hoelang duurt de aankpak doorgaans? - Wanneer kan afgeschaald worden? - Wat wordt (wanneer) verwacht van ouders? - Wat wordt (wanneer) verwacht van de jongere(n)? - Wat kan worden verwacht vanuit de gemeente en/of ketenpartners op korte, middellange, langere termijn? - Waar kun je terecht voor vragen? - ... Laat ouders en jongeren bij overhandiging van de brief direct hun actieve emailadres digitaal doorgeven voor toekomstige correspondentie (eventueel middels een link in de kennisgevingsbrief)	
		Maak een visualisatie /routekaart (als aparte flyer of op de achterkant van de notificatiebrief bijvoorbeeld): hoe ziet de aankpak eruit qua tijdslijn en stappen?	☐ Geen actie wegens: ☐ Wel actie namelijk:
		Overweeg een/ meerdere huisbezoek(en) af (te leggen (kort) na de kennisgeving van de groepsaankpak. Op deze manier kan niet alleen de aankpak besproken worden (en eventuele vragen) maar kan direct een indruk gekregen worden van de vraag achter eventuele (systeem)problematiek waar vervolgens (sneller) op ingespeeld kan worden.	☐ Geen actie wegens: ☐ Wel actie namelijk:
		Bespreek periodiek samen met ouders en de jongere: - Wat houdt de aankpak in? Waar staan we/ wat wordt verwacht over en weer in de samenwerkingsrelatie? - Welke doelen zijn er individueel in het kader van de groepsaankpak? - Welke doelen er zijn op groepsniveau in de groepsaankpak? - Wanneer wordt weer afgeschaald? Wie bepaalt dat/ etc. -	☐ Geen actie wegens: ☐ Wel actie namelijk:
3a)	Ouders zien kansen om een groepsaankpak betekenisvoller te laten zijn vanuit bondgenootschap en een gelijkwaardige samenwerkingsrelatie.	Werk en communiceer (tijdig) vanuit een gelijkwaardige samenwerkingsrelatie ten behoeve van de ontwikkeling van het kind. Review de toon van (standaard en toekomstige) communicatie: doet de toon van communicatie recht aan de opbouw van vertrouwen en een gelijkwaardige samenwerking?	☐ Geen actie wegens: ☐ Wel actie namelijk:
		Peil (thema)behoefte op professioneel begeleide themabijeenkomsten voor ouders/kinderen samen	☐ Geen actie wegens: ☐ Wel actie namelijk:

		Overweeg samenwerking met aansprekende rolmodellen/ervaringsdeskundigen die methodisch verantwoord hun persoonlijke verhaal delen vanuit een constructieve mindset dat bijdraagt aan het doel van de groepsaanpak.	☐ Geen actie wegens: ☐ Wel actie namelijk:
		Betrek scholen van de jongere actief/actiever bij de aanpak. Verken wat de school kan betekenen in het kader van een duurzame relatie en een constructieve aanpak.	☐ Geen actie wegens: ☐ Wel actie namelijk:
Algemene kansen (los van de groepsaanpak)			
Creëer meer plekken voor jongeren onder professionele begeleiding kunnen vertoeven en waar aansprekende activiteiten georganiseerd worden en vaardigheden kunnen worden geleerd.			☐ Geen actie wegens: ☐ Wel actie namelijk:
Initieer een laagdrempelige communicatiewijze voor activiteiten voor de iets oudere doelgroep (14+ jongeren). Denk bijvoorbeeld aan Whatsapp, Snapchat/ Insta waarop positieve en aansprekende activiteiten worden aangekondigd (en waarlangs jongeren zich tevens direct kunnen aanmelden).			☐ Geen actie wegens: ☐ Wel actie namelijk:
Faciliteer ouders in hun onderlinge contacten. Ouders leren het meest van elkaar. Investeer in een openbaar kanaal (podcast of Youtube) waar een expert in gesprek gaat met ouders over opvoedkundige zaken en tips gedeeld kunnen worden voor een breed publiek. Op die manier kunnen ouders die geen tijd (kunnen) vrijmaken om op afspraken of bijeenkomsten deel te nemen, toch bereikt worden en op hun eigen moment leren van andere ouders.			☐ Geen actie wegens: ☐ Wel actie namelijk:
Ouders (en jongeren) ervaren gevoelens van achterstelling, discriminatie en ongelijke behandeling in het contact met sommige professionals / (keten)partners.	Investeer in vertrouwen, relationeel sensitief werken en een gelijkwaardige samenwerkingsrelatie met ouders. Neem gevoelens en situaties van achterstelling serieus.		☐ Geen actie wegens: ☐ Wel actie namelijk:

Bijlage 10: Invite symposium 'Als ik het voor het zeggen had'

**“ALS IK HET VOOR
HET ZEGGEN
HAD...”**

**JEUGDNETWERKVORMING
IN ALMERE**

**Maandag 1 juni 2026
13.45 - 17.00 uur
Hospitaaldreef 29
Almere**

Hierbij nodigen wij je van harte uit voor een symposium waarin de bevindingen uit (actie)onderzoek naar betekenisvolle factoren in jeugdnetwerkvorming centraal staan. *Welke betekenis geven Almeerse jongeren aan (jeugd)netwerken? Hoe ervaren jongeren en ouders groepsaanpakken? En wat is volgens hen nodig om problematische jeugdnetwerkvorming tegen te gaan?* Tijdens deze middag gaan we interactief met elkaar in gesprek langs de belangrijkste onderzoeksbevindingen. Samen verkennen we wat het voorkomen van problematische jeugdnetwerkvorming vraagt van professionals, beleid en samenwerking in Almere.

Programma
13.45 - 14.00 Inloop
14.00 - 14.05 Welkomstwoord
14.05 - 14.40 Presentatie onderzoek (Sheila Adjiembaks (Essa Research) & Lamyn Belgaroui (DBJ Coaching))
14.40 - 15.50 Interactieve sessie: de rol van professionals in jeugdnetwerkvorming
15.50 - 16.00 Afsluiting
16.00 - 17.00 Borrel

Geef via de digitale invite aan of je erbij kunt zijn.
Deelnname is kosteloos maar niet vrijblijvend.
Houd niet onnodig plek bezet.

Meer weten?
Kijk op: www.essaresearch.nl of mail naar info@essaresearch.nl
Linked in [Sheila Adjiembaks](#)

Bijlage 11: Uitkomsten Symposium 1 juni 2026

JEUGDNETWERKVORMING IN ALMERE

EEN VERKENNING

De verkenning landde 1 juni op FLOOR 8 in Almere tijdens een presentatie van het onderzoek door Sheila Adjimbaks. Het middagedeelte bestond uit een interactief kennis-café met partners en jongeren uit het veld.

Hieronder volgt de data-analyse van de oogst van het kennis-café. Het is een bondig verslag, 1 A4 per stelling met daarnaast de uitgewerkte posters in *circle packings*. Tot slot zijn wat foto's (apart) toegevoegd voor een impressie van de actieve sfeer tijdens de sessie.

Voor vragen of toevoegingen, of indien je de losse bestanden nodig hebt, bel of mail met Jacintha Scheerder.

WE THE FUTURE

0619904568

Jacintha.scheerder@gmail.com

1. Off/online ruzies tussen jongeren lopen vaak uit de hand door sensatiezoekers eromheen

Knelpunten

Een belangrijk knelpunt is dat ruzies tussen jongeren zich online razendsnel verspreiden. Beelden worden gedeeld, bewerkt of uit hun context gehaald, waardoor het conflict groter en heftiger lijkt dan het misschien offline was. In gesloten groepen en door anoniem posten of meekijken ontstaat bovendien weinig controle, terwijl sensatiezoekers soms juist status of eer krijgen door zulke beelden te verspreiden. Jongeren zitten veel op hun telefoon, waardoor video's snel rondgaan, terwijl jongerenwerk en andere professionals online nog niet altijd voldoende zicht hebben op signalen. Daardoor is het lastig om op tijd in te grijpen, zeker wanneer er offline ook weinig toezicht of controle is.

Oplossingen

Mogelijke oplossingen liggen vooral in het sneller begrenzen en doorbreken van online sensatie rond ruzies. Grensoverschrijdende beelden moeten snel offline worden gehaald en jongeren moeten online duidelijker consequenties ervaren, bijvoorbeeld door waarschuwingen, blokkeren bij herhaling of een passende leerwerkstraf bij het plaatsen van beelden.

Ook is meer online handhaving nodig, zodat jongeren merken dat er grenzen zijn en dat gedrag online niet vrijblijvend is. Daarnaast vraagt dit om een cultuurverandering: agressie en status moeten minder aantrekkelijk worden, terwijl veiligheid, weglopen en niet meedoen juist als sterke keuze worden neergezet. Rolmodellen met status, ouders en scholen kunnen hierin een belangrijke rol spelen door jongeren online én offline aan te spreken en te begeleiden.

Voorwaarden/condities om oplossingen toe te passen

Om deze oplossingen goed toe te kunnen passen, is samenwerking tussen verschillende partijen essentieel, zoals jongerenwerk, scholen, ouders, politie, platforms en jongeren zelf. Er is nog een informatieachterstand: ouders en professionals moeten beter begrijpen wat er online gebeurt en kennis

hierover blijven delen. Ook zijn duidelijke handelingskaders nodig, zodat iedereen weet wat te doen bij online signalen, grensoverschrijdende content of escalerende ruzies.

Daarnaast vraagt het om preventie en bewustwording, bijvoorbeeld via lessen maatschappijleer, online campagnes op platforms zoals Snapchat en gesprekken met slachtoffers, daders en omstanders. Jongeren en ervaringsdeskundigen moeten actief worden betrokken, omdat zij goed weten wat online speelt en wat wel of niet werkt. Tegelijkertijd zijn bredere voorwaarden nodig, zoals betere filters, aangepaste algoritmes en andere *framing* op tv en internet, zodat sensatie rond geweld minder wordt versterkt. Helemaal oplossen is misschien niet direct realistisch, maar met kennis, samenwerking en duidelijke afspraken kan er wel beter en sneller worden ingegrepen.

2. Het preventie gerichte aanbod voor jongeren in Almere moet beter benut worden

Knelpunten

Een belangrijk knelpunt is dat het preventiegericht aanbod voor jongeren in Almere nog te versnipperd wordt ingezet. Er is behoefte aan een eenduidige aanpak voor heel Almere, omdat er nu te veel los-vast gebeurt en er soms ruis is tussen jongerenwerkorganisaties. Ook vinden scholen het niet altijd makkelijk om partners te betrekken of binnen te laten, waardoor samenwerking niet vanzelfsprekend tot stand komt.

Daarnaast wordt benadrukt dat er niet langer gewacht moet worden: preventie moet eerder starten en juist niet worden wegbezuinigd. Investeren in de relatie met jongeren is daarbij essentieel. Tegelijkertijd vraagt dit om meer flexibiliteit, zodat het aanbod beter kan meebewegen met trends en ontwikkelingen. Een extra knelpunt is dat ouders niet altijd meewerken, terwijl hun betrokkenheid vaak nodig is om preventie goed te laten slagen.

Oplossingen

Mogelijke oplossingen liggen vooral in het beter bundelen en zichtbaar maken van het preventieve aanbod in Almere. Eén centrale plek, zoals een website of app, kan helpen om duidelijk te maken welke interventies er al zijn en hoe deze maximaal benut kunnen worden. Daarnaast is een Almere-brede aanpak binnen het onderwijs nodig, met een gezamenlijk programma, duidelijke regie, focus en blijvende toewijding.

Ook helpt het om vanuit één brede aanpak afspraken vast te leggen in een convenant en deze steeds opnieuw te delen in de stad. Bestaande programma's, zoals Oké op School, kunnen verder worden uitgebreid en beter onder de aandacht worden gebracht. Verder is het belangrijk om ouders goed te informeren over Preventie met Gezag en taalbarrières actief te doorbreken via gemeentelijk beleid. Tot slot moet er bij de ontwikkeling van de stad al rekening worden gehouden met fysieke plekken voor jongeren en jeugdactiviteiten, zodat preventie niet alleen in programma's zit, maar ook zichtbaar aanwezig is in de leefomgeving van jongeren.

Voorwaarden/condities om oplossingen toe te passen

Om het preventiegericht aanbod beter te benutten, moeten er voldoende middelen, capaciteit en fysieke plekken beschikbaar zijn. Denk aan budget voor jeugdaccommodaties, informele ontmoetingsplekken en genoeg bemensing om jongeren goed te kunnen begeleiden. Ook is het belangrijk dat er meer leuke en educatieve activiteiten worden georganiseerd, zodat preventie aantrekkelijk en positief wordt ingevuld.

Daarnaast vraagt dit om een andere manier van kijken naar jongeren: meer vanuit positiviteit, open communicatie en vertrouwen. Gemeenschappen kunnen hierin een belangrijke rol spelen door informele preventie te versterken en jongeren beter te ondersteunen. Ook moeten er binnen het onderwijs meer kansen worden gecreëerd en is begeleiding op maat nodig, zodat jongeren beter de weg weten naar passend aanbod en zich gezien en geholpen voelen.

3. Gelijkwaardig samenwerken met ouders betekent ook: samenwerken met ouders die hun kind te veel beschermen óf te weinig grip op hen hebben

Knelpunten

Een belangrijk knelpunt is dat de samenwerking tussen school, hulpverlening en ouders niet altijd vanzelfsprekend op gang komt. Er is regelmatig weinig vertrouwen richting hulp, scholen of de overheid, waardoor ouders niet altijd openstaan voor contact of ondersteuning. Ook kunnen schaamte, eerdere negatieve ervaringen en een verkeerd beeld van instanties ervoor zorgen dat ouders afstand houden.

Daarnaast spelen verschillen in normen en waarden een rol, bijvoorbeeld rond gezag, opvoeding en de mate waarin ouders hun kind beschermen of juist grip verliezen. Soms versterken reacties of gedrag van ouders onbedoeld de situatie, terwijl het voor hen lastig kan zijn om vanuit een ander perspectief naar hun kind of de problemen te kijken. Daarbij kan een beperkte cognitieve capaciteit, slechte bereikbaarheid of gebrek aan cultuursensitief werken de samenwerking verder bemoeilijken. Ook scholen kennen niet altijd de volledige thuissituatie van een kind, waardoor onbegrip kan blijven bestaan en school en ouders moeilijk bij elkaar aanhaken.

Oplossingen

Mogelijke oplossingen liggen vooral in het versterken van vertrouwen en het verlagen van de drempel voor contact. Het kan helpen om jongerenwerkers of ervaringsdeskundigen aan te laten sluiten bij gesprekken tussen ouders, school en andere instanties, omdat zij soms beter kunnen aansluiten bij de leefwereld van het gezin. Ook is het belangrijk dat ouders en jongeren binnen school of hulpverlening keuze hebben in met wie zij praten, zodat er meer veiligheid en vertrouwen ontstaat.

Tevens vraagt gelijkwaardig samenwerken om meer sensitiviteit in gesprekken. Professionals binnen scholen en instanties moeten beter leren aansluiten op verschillen in niveau, cultuur, taal en achtergrond. Door gespreksvaardigheden te verbreden en laagdrempelig contact met ouders op

school te organiseren, kan de relatie stap voor stap worden opgebouwd. Zo ontstaat er eerder openheid en wordt samenwerken met ouders minder afhankelijk van formele of moeilijke gesprekken op het moment dat er al problemen zijn.

Voorwaarden/condities om oplossingen toe te passen

Om gelijkwaardig met ouders te kunnen samenwerken, moeten professionals goed toegerust zijn in hun communicatie en bejegening. Training in gesprekstechnieken is belangrijk, zodat zij beter leren doorvragen, aansluiten bij verschillende communicatiestijlen en rekening houden met cultuur, taal, ontwikkelingsniveau en de achtergrond van ouders. Daarbij is het belangrijk om niet te veel zelf in te vullen, maar ouders actief te vragen wat zij nodig hebben.

Daarnaast vraagt dit om duidelijke samenwerking en rolverdeling tussen school, jongerenwerk en andere betrokken instanties. Jongerenwerkers hebben vaak veel kennis van de situatie en kunnen helpen om het gesprek beter te laten verlopen, daarom is het belangrijk om samen op te trekken. Ook moeten rollen helder worden beschreven en moet duidelijk zijn met wie het gesprek wordt gevoerd, zodat het niet verzandt in “jouw woord tegen mijn woord”. Een vaste regiehouder per casus kan helpen om overzicht, afstemming en continuïteit te houden.

4. In de aanpak van jongeren moet slimmer ingespeeld worden op de fluiditeit van jeugdnetwerkvorming

__Knelpunten

Een belangrijk knelpunt is dat de groepsaanpak nog te onduidelijk is, terwijl jeugdnetwerken juist voortdurend veranderen. Daardoor is het lastig om goed zicht te krijgen op wie onderdeel is van het netwerk, welke rol iemand speelt en of de juiste partners aan tafel zitten. Jongeren kunnen bovendien snel van positie wisselen: slachtoffers van vandaag kunnen daders van morgen worden, en loyaliteit binnen groepen is vaak kortdurend of afhankelijk van wat op dat moment het meeste oplevert.

Daarnaast spelen status, groepsdruk en online media een grote rol in het in standhouden van conflicten en vechtpartijen. Het groepsbeeld is vaak breder en complexer dan één incident of actie, waardoor een aanpak die te vast of te smal kijkt tekortschiet. Scholen worden hierbij nog onvoldoende betrokken of zijn niet altijd goed op de hoogte, terwijl zij juist belangrijke informatie kunnen hebben over de dynamiek tussen jongeren.

__Oplossingen

Mogelijke oplossingen liggen vooral in het beter begrijpen van jongeren als individu, in plaats van alleen te kijken naar vaste groepen of netwerken. Omdat jeugdnetwerken snel veranderen, is het belangrijk om jongeren een-op-een te leren kennen en beter aan te sluiten bij hun leefwereld. Door te investeren in echte gesprekken ontstaat meer zicht op wat jongeren beweegt, welke relaties belangrijk zijn en hoe groepsvorming op dat moment werkt.

Daarnaast kan één duidelijk aanspreekpunt binnen de groepsaanpak helpen om overzicht en regie te houden. Ook kunnen werkvormen zoals storytelling-workshops worden ingezet om jongeren zelf te laten vertellen over hun groep, hun ervaringen en hun perspectief. Zo ontstaat er meer wederzijds begrip en kan de aanpak flexibeler en slimmer inspelen op de steeds veranderende dynamiek tussen jongeren.

__Voorwaarden/condities om oplossingen toe te passen

Om slimmer in te spelen op veranderende jeugdnetwerken, zijn continuïteit, capaciteit en nabijheid belangrijke voorwaarden. Er is voldoende menskracht nodig om jongeren een-op-een te leren kennen, een band op te bouwen en kortere lijntjes te houden tussen jongeren, scholen, jongerenwerk en andere partners. Ook vraagt dit om bestuurlijke continuïteit, zodat de aanpak niet telkens verandert maar langdurig kan worden volgehouden.

Daarnaast moeten er meer plekken komen waar jongeren terecht kunnen en graag komen, zowel in de wijk als op school. Een sterker naschools aanbod, met minder vrijblijvendheid, kan helpen om jongeren beter te bereiken en betrokken te houden. Ook is het waardevol om een groep jongeren actief te betrekken die bereid is meer inzicht te geven in hun leefwereld. Zo kan de aanpak beter aansluiten bij wat er echt speelt en meebewegen met de veranderende dynamiek van jeugdnetwerken.

5. In plaats van handelen op incidenten moeten we handelen op basis van de betekenis van sociale relaties tussen en van jongeren

Knelpunten

Een belangrijk knelpunt is dat er in de praktijk vaak vooral wordt gereageerd op incidenten, terwijl te weinig wordt gekeken naar de oorzaak: waar komt gedrag vandaan en welke sociale relaties spelen daarin mee? Jongeren worden daardoor soms pas gezien of opgemerkt wanneer het misgaat, terwijl relatie juist de basis zou moeten zijn. Er is behoefte aan een bredere blik, waarin niet alleen de handeling centraal staat, maar ook de betekenis achter die handeling en het systeem om de jongere heen.

Tegelijkertijd is het lastig om dit goed te doen, omdat professionals te maken hebben met tijdgebrek en niet van alle jongeren hun sociale relaties volledig in kaart kunnen brengen. Blijven investeren in netwerken, contact en preventief werken aan autonomie is nodig, maar vraagt om capaciteit, ruimte en duidelijke aanleiding om te handelen. Ook fysieke plekken waar jongeren terechtkunnen, zoals een studio of ontmoetingsruimte, kunnen helpen, maar die zijn vaak beperkt beschikbaar of te duur. Daarom vraagt deze aanpak om én-én denken: investeren in relaties binnen onderwijs en opvoeding, en tegelijk beter begrijpen wat er achter gedrag en incidenten schuilgaat.

Oplossingen

Mogelijke oplossingen liggen vooral in een meer positieve, relationele en brede benadering van jongeren. In plaats van jongeren meteen vanuit het probleem aan te spreken, is het belangrijk om te denken vanuit hun leefwereld en creatiever te zoeken naar wat zij nodig hebben. Daarbij hoort ook aandacht voor onzekerheid, laag zelfbeeld en de invloed van negatieve rolmodellen, zodat signalen eerder worden herkend en er preventief kan worden gehandeld.

Daarnaast vraagt deze aanpak om een stevige basis in Almere, met voldoende professionals, budget en duidelijke casusregie. Het moet helder zijn wie regie neemt en verantwoordelijkheid voelt, ook wanneer een situatie meerdere leefdomenien raakt. Een jeugd-bejegeningsprofiel kan helpen om jongeren op een passende manier te benaderen. Ook samenwerking buiten

de gemeentegrenzen, meer vertrouwen tussen partners en de inzet van buurtvaders kunnen bijdragen aan een aanpak die niet alleen reageert op incidenten, maar beter aansluit bij de betekenis van sociale relaties rond jongeren.

Voorwaarden/condities om oplossingen toe te passen

Om deze oplossingen goed toe te kunnen passen, moet de basis eerst op orde zijn. Dat betekent voldoende budget, de juiste professionals, mandaat om te handelen en een goede interne informatiepositie, inclusief duidelijke afspraken over gegevensdeling. Alleen dan kan er echt zicht ontstaan op de sociale relaties van jongeren en kan er eerder en gericht worden gehandeld.

Daarnaast vraagt deze manier van werken om een duurzame en realistische aanpak met een lange adem. Investeren in jonge jongeren is daarbij belangrijk, zodat relaties en vertrouwen al vroeg worden opgebouwd. Ook moeten er passende alternatieven beschikbaar zijn voor school of werk, gekoppeld aan stimulerende doelen. Zo ontstaat er niet alleen een reactie op incidenten, maar een bredere aanpak die jongeren perspectief biedt en aansluit bij hun sociale omgeving.

Oogst per rondetolom

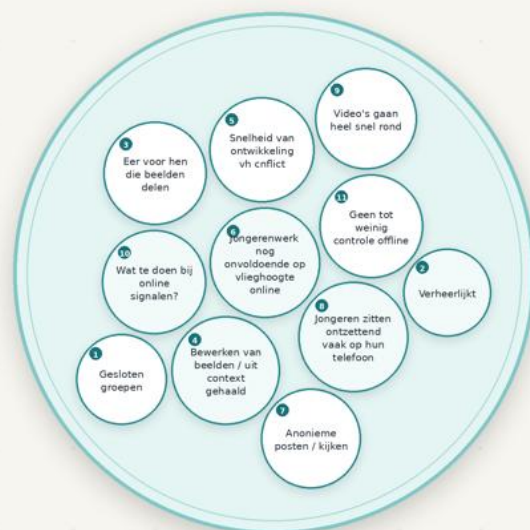
Stelling

Off/online ruzies tussen jongeren lopen vaak uit de hand door sensatiezoekers eromheen.

Gegroepeerd per ronde/kolom; cirkels binnen een cluster zijn losse antwoorden en niet rijgewijs aan elkaar gekoppeld.

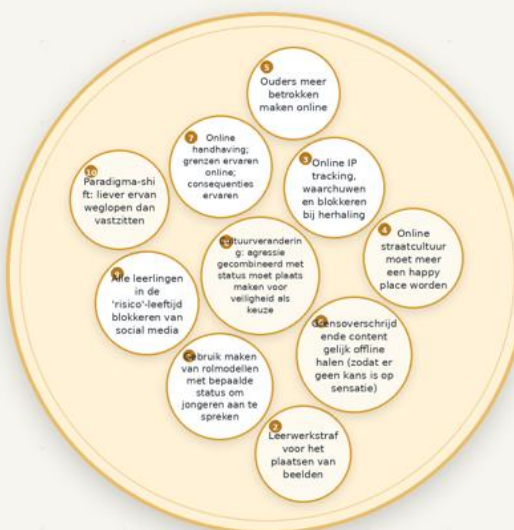
Ronde 1 • Knelpunten

n=11

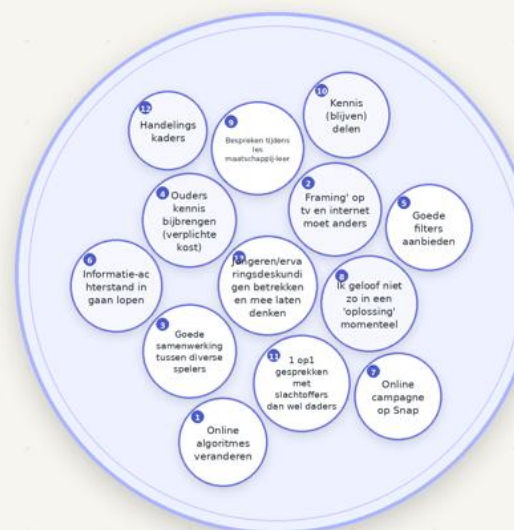
Ronde 2 • Oplossingen

n=10

Ronde 3 • Voorwaarden/condities voor oplossingen

n=13

Circle-packing visual: bubblegrootte ondersteunt leesbaarheid, niet gewicht of prioriteit.

Bron: Oogst stelling 1 • 1 juni 2026

Oogst per rondetolom

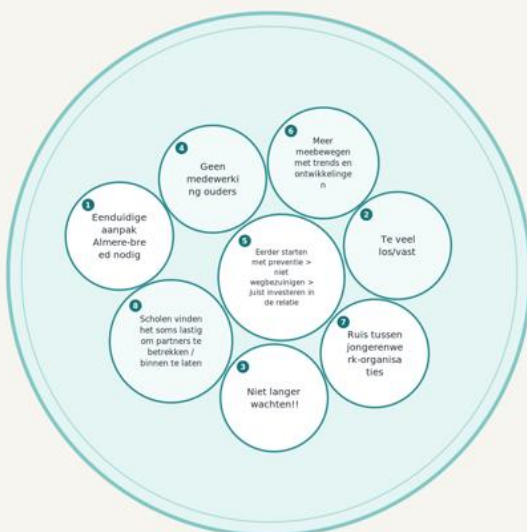
Stelling

Het preventie gerichte aanbod voor jongeren in Almere moet beter benut worden

Gegroepeerd per ronde/kolom; cirkels binnen een cluster zijn losse antwoorden en niet rijgewijs aan elkaar gekoppeld.

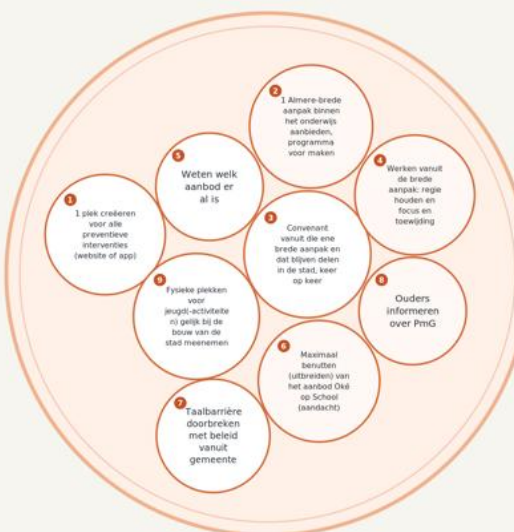
Ronde 1 • Knelpunten

n=8

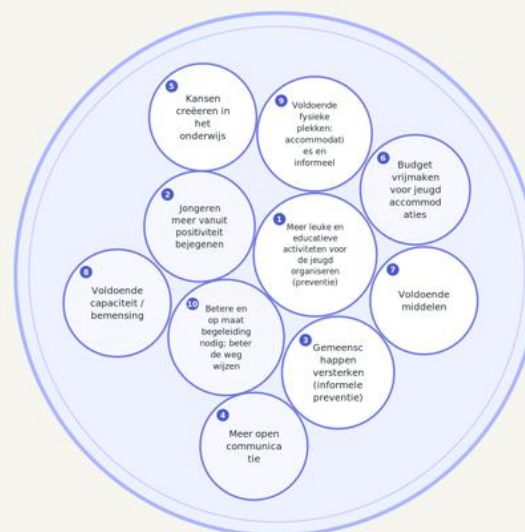
Ronde 2 • Oplossingen

n=9

Ronde 3 • Voorwaarden/condities voor oplossingen

n=10

Circle-packing visual: bubbelgrootte ondersteunt leesbaarheid, niet gewicht of prioriteit.

Bron: Oogst stelling 2 • 1 juni 2026

Oogst per rondetolom

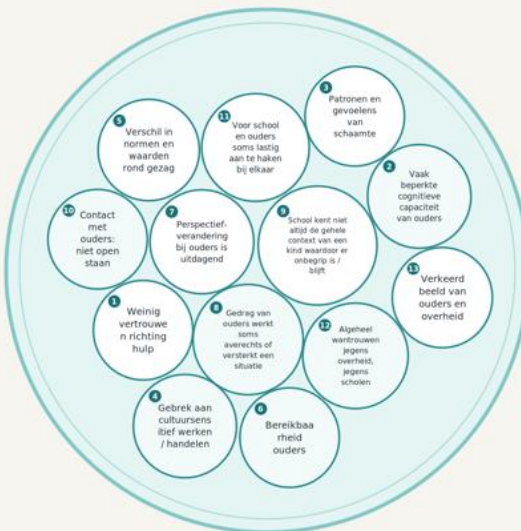
Stelling

Gelijkwaardig samenwerken met ouders betekent ook: samenwerken met ouders die hun kind te veel beschermen óf te weinig grip op hen hebben

Gegroepeerd per ronde/kolom; cirkels binnen een cluster zijn losse antwoorden en niet rijgewijs aan elkaar gekoppeld.

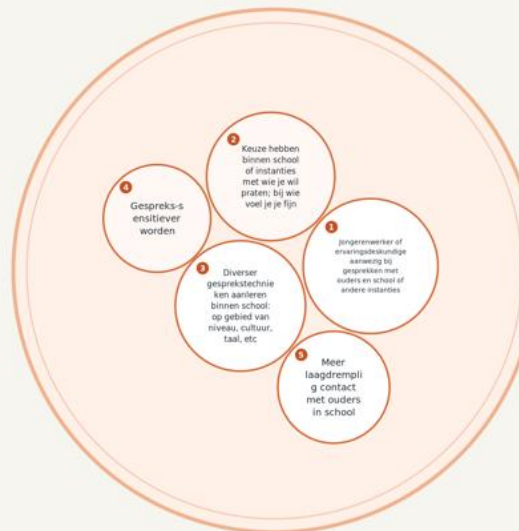
Ronde 1 • Knelpunten

n=13

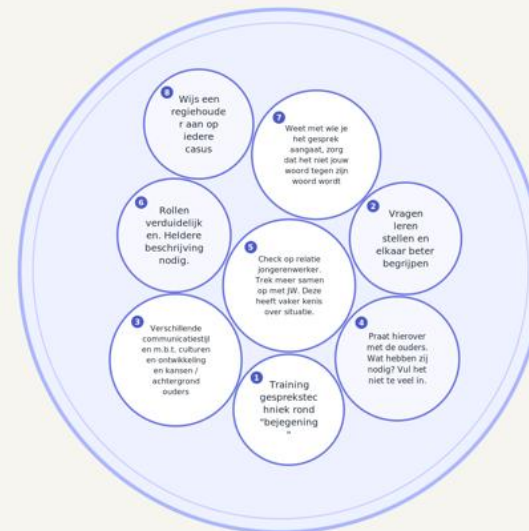
Ronde 2 • Oplossingen

n=5

Ronde 3 • Voorwaarden/condities voor oplossingen

n=8

Circle-packing visual: bubbelgrootte ondersteunt leesbaarheid, niet gewicht of prioriteit.

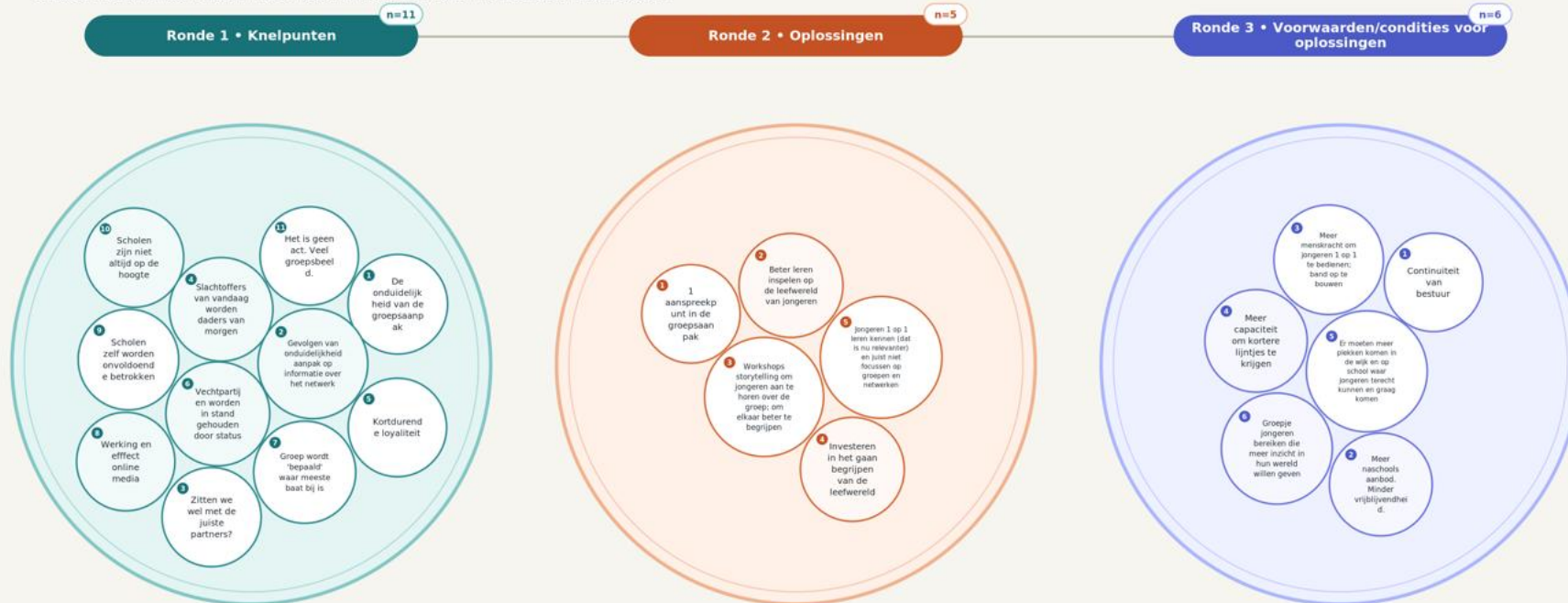
Bron: Oogst stelling 3 • 1 juni 2026

Oogst per rondelokom

Stelling

In de aanpak van jongeren moet slimmer ingespeeld worden op de fluiditeit van jeugdnetwerk vorming

Gegroepeerd per ronde/kolom; cirkels binnen een cluster zijn losse antwoorden en niet rijgewijs aan elkaar gekoppeld.

Circle-packing visual: bubblegrootte ondersteunt leesbaarheid, niet gewicht of prioriteit.

Bron: Oogst stelling 4 • 1 juni 2026

Oogst per rondetolom

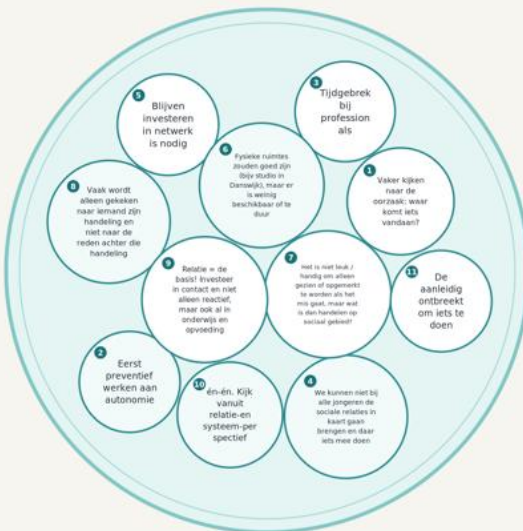
Stelling

In plaats van handelen op incidenten moeten we handelen op basis van de betekenis van sociale relaties tussen en van jongeren

Gegroepeerd per ronde/kolom; cirkels binnen een cluster zijn losse antwoorden en niet rijgewijs aan elkaar gekoppeld.

Ronde 1 • Knelpunten

n=11

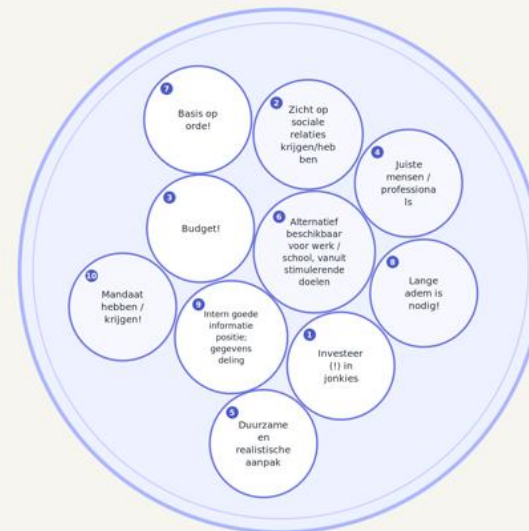
Ronde 2 • Oplossingen

n=14

Ronde 3 • Voorwaarden/condities voor oplossingen

n=10

Circle-packing visual: bubblegrootte ondersteunt leesbaarheid, niet gewicht of prioriteit.

Bron: Oogst stelling 5 • 1 juni 2026

Colofon

Auteur

dr. mr. S.D. (Sheila) Adjiembaks
Onderzoeksbureau
ESSA Research www.essaresearch.nl

Opdrachtgever

Gemeente Almere – Preventie met Gezag

Jaar van uitgave

2026

Dit onderzoek is mede mogelijk gemaakt door financiering van de gemeente Almere vanuit Preventie met Gezag vanuit het Ministerie J&V. Dit verkennend onderzoek is deels in samenwerking met Lamyn Belgaroui (DBJ Coaching) uitgevoerd.

Copyright

© 2026 ESSA Research. Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar worden gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van ESSA Research.

In deze uitgave zijn de gebruikte afbeeldingen en taalkundige/grammaticale redactie met behulp van Artificial Intelligence (AI) tot stand gekomen.

